

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

พระอนุศร นริสฺสโร (ศรีตระกูล)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

พระอนุศร นริสฺสโร (ศรีตระกูล)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

PUBLIC PARTICIPATION IN DRIVING THE FIVE PRECEPT VILLAGES PROJECT IN MUEANG SURIN DISTRICT, SURIN PROVINCE

PHRA ANUSON NARISSARO (SRITRAKUN)

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
ชื่อนักศึกษา	:	พระอนุศร นริสฺสโร (ศรีตระกูล)
ชื่อปริญญา	:	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	:	การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
ปีพุทธศักราช	:	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทฺธิสิริ, ผศ.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพล พรมกุล)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....

(พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูปลัด สุริยะ ชวนปญฺโญ, ดร.)

กรรมการ .....

(ดร. พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	Public Participation in Driving the Five Precept Villages Project in Mueang Surin District, Surin Province
Student's Name	:	Phra Anuson Narissaro (Sritrakun)
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Buddhistic Local Government
Anno Domini	:	2023
Advisor	:	Phrakhrukitiwarathon, Asst. Prof. Dr.

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master Degree of Political Science. (Buddhistic Local Government)

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri, Asst. Prof.)

Thesis Committee :
Chairman .....
(Asst.Prof.Dr. Suraphon Promgun)

Member (Advisor) .....
(Phrakhrukitiwarathon, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Phrakhrusamu Silasak Sumato, Dr.)

Member .....
(Phrakhrupalad Suriya Chavanapanyo, Dr.)

Member .....
(Dr. Pornpimol Pochailar)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระอนุศร นริสฺสโร (ศรีตระกูล)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.**

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประชากร ได้แก่ ประชาชน จำนวน 12,913 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน จำนวน 375 คน เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานได้แก่ t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมคิด รองลงมา คือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมปฏิบัติ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ไม่แตกกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่

เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการให้มากขึ้น ร่วมคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการ และควรมีส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการ ควรมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชน และร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานในโครงการ ควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบหรือมาตราการในการดูแลรักษาชุมชนของท่านเอง และท่านควรมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ควรร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของโครงการ และควรมีส่วนร่วมหาแนวทางในการแก้ปัญหาจากการสรุปผลการประเมินโครงการ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

ABSTRACT

Thesis Topic	:	**Public Participation in Driving the Five Precept Villages Project in Mueang Surin District, Surin Province**
Student's Name	:	**Phra Anuson Narissaro (Sritrakun)**
Degree Sought	:	**Master of Political Science**
Program	:	**Buddhistic Local Government**
Anno Domini	:	**2023**
Advisor	:	**Phrakhrukitiwarathon, Asst. Prof. Dr.**

The objectives of this thesis were 1) to study the level of opinions and the public participation in driving the Five Precept Villages Project in Mueang Surin District, Surin Province 2) to compare the public participation in driving the Five Precept Villages Project in Mueang Surin District, Surin Province, classified by gender, age, education level, and occupation 3) to study suggestions for the public participation in driving the Five Precept Villages Project in Mueang Surin District, Surin Province. The population was 12,913 people. The sample group was 375 people. It was a quantitative research. The instrument used to collect data was a 5 - level rating scale questionnaire with content validity equal to 0.67 -1.00 and reliability equal to .92. The Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. The statistics used in hypothesis testing included t-test and F-test (One-Way ANOVA) values.

The results of the research found that:

1. Public Paticipation of the People in Driving the 5 Precepts Village Project in the Area of Mueang Surin District Surin Province Overall, it is at a moderate level. is the aspect of joint thinking, followed by the aspect of joint monitoring and evaluation for integration. The aspect with the lowest average was the aspect of joint practice.

2. The Results of comparing the level of opinions and the public participation in driving the Five Precept Villages Project in Mueang Surin District, Surin Province, classified by gender, age, and occupation were not different. Classified by educational level In terms of participation in monitoring and evaluation, they were integrated and not different. Other than that, they were significantly different at the .05 level.

3. Suggestions for the public participation in driving the Five Precept Villages Project in Mueang Surin District, Surin Province found that people should be more involved in expressing their opinions on problems arising from project implementation, Participated in problem solving happened from project implementation, and there should be more involved in thinking about project management, there should be an opportunity to propose community projects, should follow the rules, regulations, or measures for maintaining your own community, should take part in working according to the Village Precepts Project, should cooperate with the government sector to monitor the progress and performance of the project, and should participate in finding ways to solve problems from the summary of project evaluation results.

Keywords : Participation, People, Driving the Villages Project to Maintain the 5 Precept

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สำเร็จลงได้เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ จากทาง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และบุคคลหลายท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อมูล เสนอแนะ ความคิดและกำลังใจ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสารทวิชาความรู้ ตลอดถึงเจ้าหน้าที่ที่ได้ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร. ประธานประจำหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ที่ได้ให้ความรู้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

กราบขอบพระคุณในความเมตตา พระราชวิมลโมลี, ดร. เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ พระครูปทุมสังฆการ,ดร. เจ้าคณะอำเภอเมืองสุรินทร์ พระครูปัญญาวิมลวัฒน์ (ทับทิม อนาวิโล) เจ้าคณะตำบลในเมืองสุรินทร์ เขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณ พระครูสุเมธจันทสิริ, ดร. เจ้าอาวาสวัดศิริจันทร์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมืองสุรินทร์ ท่านกำนันตำบลเทนมีย์ ผู้ใหญ่บ้านเทนมีย์ อำนวยการโรงเรียนเทนมีย์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการชี้แนะ เก็บข้อมูล ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ให้เสร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่าและโยชน์ที่เกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัย ขอขอบคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและเป็นกำลังใจเสมอมา

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพล พรมกุล ประธานกรรมการ พระครูสมุห์ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร. กรรมการ พระครูปลัด สุริยะ ชวนปญโญ, ดร. กรรมการ ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า กรรมการ พระครูกิติวราทร ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำชีแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ได้สำเร็จได้ด้วยดี

พระอนุศร นริสฺสโร (ศรีตระกูล)

สารบัญคำย่อ

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงจากพระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2534 อันเป็นคัมภีร์ที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเรียงตามลำดับเล่ม ดังนี้

คำย่อ	**คำเต็ม**		
พระสุตตันตปิฎก			
ที.ม.	สุตฺตนฺตปิฎก	ฑีฆนิกาย	มหาวคฺค
ที.ปา.	สุตฺตนฺตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวคฺค
ม.มู.	สุตฺตนฺตปิฎก	มชฺฌิมนิกาย	มูลปณฺณาสก
สํ.ม.	สุตฺตนฺตปิฎก	สงฺยุตฺตนิกาย	มหาวารวคฺค
องฺจตุกฺก.	สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	จตุกฺกนิปาต
องฺปญฺจก	สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	ปญฺจกนิปาต
องฺสตฺตก.	สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	สตฺตกนิปาต
ขุ.ชา.	สุตฺตนฺตปิฎก	ขุทฺทกนิกาย	ชาดก

สำหรับที่อ้างอิงเลขที่อยู่หลังชื่อย่อของคัมภีร์มี 2 แบบ คือ

1. แบบ 3 ตอน คือ พระไตรปิฎกในวิทยานิพนธ์นี้ ในการอ้างอิงแบบ 3 ตอน และ 2 ตอน การอ้างอิงแบบ 3 ตอน เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ที.ปา. 15/1/1. หมายถึง ทีฆนิกาย ปาฏิกวคฺค เล่มที่ 15 ข้อ ที่ 1 หน้าที่ 1 เป็นต้น

2. แบบ 2 ตอน คือ ข้อ/หน้า เช่น ขุ.ป.อ. 64/1. หมายถึง อ้างในอรรถกถา ชื่อคัมภีร์ ขุทฺทกนิกาย สทฺธมฺมปกาสินี ปฏิสมฺภิทามคฺคฏฺฐกถา ข้อที่ 64 หน้าที่ 1

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ช

กิตติกรรมประกาศ..... ฌ

สารบัญคำย่อ..... ญ

สารบัญ..... ฎ

สารบัญตาราง..... ฐ

สารบัญภาพ..... ณ

บทที่

1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 3

1.3 สมมติฐานของการวิจัย..... 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 4

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 5

2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7

2.1 แนวและทฤษฎีคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม..... 7

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขับเคลื่อน..... 27

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านศีล 5..... 39

2.4 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย..... 47

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 52

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 60

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 62

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 62

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 63

3.3 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ..... 63

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 65

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 66

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 66

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 69

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 69

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 69

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 70

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 93

5.1 สรุปผล..... 93

5.2 อภิปรายผล..... 94

5.3 ข้อเสนอแนะ..... 98

บรรณานุกรม..... 100

ภาคผนวก..... 107

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 108

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 110

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล..... 113

ภาคผนวก ง เครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 117

ภาคผนวก จ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 123

ภาคผนวก ฉ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม..... 126

ประวัติผู้วิจัย..... 129

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 อำเภอที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสุรินทร์..... 48

2.2 รายชื่อหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือก เข้าร่วมโครงการ หมู่บ้านศีล 5 สร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ระดับอำเภอ..... 50

2.3 รายชื่อ วัด/หมู่บ้าน ที่ได้รับการตรวจติดตามและประเมินผลจากส่วนกลาง โครงการหมู่บ้านศีล 5..... 51

4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 70

4.2 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน..... 73

4.3 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมคิด..... 74

4.4 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมตัดสินใจ..... 75

4.5 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมปฏิบัติ..... 76

4.6 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ..... 77

4.7 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ... 78

4.8 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอายุ..... 79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับอายุ..... 80

4.10 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมคิด จำแนกตามอายุ 81

4.11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับอายุ ด้านการร่วมตัดสินใจ..... 82

4.12 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับอายุ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ..... 82

4.13 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา..... 83

4.14 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา..... 84

4.15 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมคิด..... 85

4.16 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมคิด..... 86

4.17 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมปฏิบัติ..... 87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.18 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอาชีพ..... 88

4.19 การวิเคราะห์ความแปรปวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอาชีพ 89

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 61

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยมีเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประธานอำนวยการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีดำริที่จะเสริมชีวิตของประชาชนในสังคมให้เกิดสุข โดยการนำเอาหลักของศีล5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยเริ่มดำเนินการโครงการ ดังระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พ.ศ. 2557 ประกาศ ณ วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2557 (ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พ.ศ 2557) โดยมอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ขับเคลื่อนโครงการเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าวปัจจุบัน พรหมเสนาบดี ประธานกรรมการ และคณะกรรมการลงพื้นที่ประชุมมอบนโยบายประเมินการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (พระมหาสิริชัย ธัมมานุสารี, 2558)

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ปัจจุบันนี้ได้มีประชาชนสมัครเข้าโครงการแล้วประมาณ 30 ล้านคน จากประชากรทั่วประเทศกว่า 70 ล้านคน หลังจากได้เริ่มโครงการมาแล้วประมาณ 4 เดือน ขับเคลื่อนทุกระดับตั้งแต่ ผู้นำชาวบ้านจนถึงผู้นำระดับประเทศ ในการดำเนินโครงการทางสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติได้จัดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนทั้งประเทศเข้าร่วมโครงการ คณะสงฆ์ได้มีบทบาทในการหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานับตั้งแต่สมัยพุทธการพระสงฆ์มีอุดมการ ในการช่วยเหลือผู้คนให้พ้นทุกข์ ตามหลักของพระพุทธศาสนามาโดยตลอด เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูล ถือว่าพระสงฆ์มีส่วนช่วยเหลือพัฒนาส่งเสริม ประชาชนให้มีศีลธรรมอันจะส่งผลให้ประเทศชาติร่มเย็นเป็นสุข (พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ, 2560) องค์กรทางพระพุทธศาสนา มีความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างสันติสุข ตลอดจนส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ขณะที่องค์กรทางพระพุทธศาสนานั้น สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺโญ) ผู้ปฏิบัติ หน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ได้มีดำริและผลักดันให้คณะสงฆ์ทั่วไปในประเทศดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปและพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการดำเนินโครงการจะเน้นการบูรณาการความร่วมมือทั้งองค์กรทางพระพุทธศาสนาหน่วยงานภาครัฐส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตลอดจนส่งเสริม

บทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมขณะที่องค์กรทางพระพุทธศาสนานั้นสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺโญ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ได้มีดำริและผลักดันให้คณะสงฆ์ทั่วไปในประเทศดำเนินโครงการหมู่บ้าน ศีล 5 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปและพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการดำเนินโครงการจะเน้นการบูรณาการความร่วมมือทั้งองค์กรทางพระพุทธศาสนา หน่วยงานภาครัฐส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาสามารถสร้างรูปแบบการพัฒนาประชาชนในสังคมด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปแล้วในหลายพื้นที่ แนวทางการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี (พระมหาก้องไพร สาคโร, 2563)

ในปัจจุบันนี้คนเราส่วนใหญ่รู้จักศีล 5 แต่ไม่มีผู้ใดคิดที่จะปฏิบัติตาม ด้วยสภาพสังคมในปัจจุบันคนเริ่มจะเห็นการกระทำที่มันไม่ดีเป็นเรื่องปกติ ส่วนคนที่ทำความดีก็ดูเหมือนว่าจะเป็นคนไม่ปกติและอาจจะดำเนินชีวิตในสังคมไม่ราบรื่น เนื่องจากคนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจศีล 5 อย่างแท้จริงและลึกซึ้งจึงทำให้หลงทำผิดไปโดยไม่ได้ตั้งใจ ตลอดจนการให้ความหมายและคุณค่าต่อคำว่า “ความดีและความเจริญ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยได้ส่งผลต่อการบริโภคแบบแผนการเลี้ยงดูและปฏิสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคมในระดับต่าง ๆ ให้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีลักษณะไร้รากฐานทางวัฒนธรรมและขาดโลกทัศน์ทางคุณธรรม จริยธรรมนั้น เป็นส่วนหนึ่งของแก่นแกนปัญหาเชิงโครงสร้างที่ดำรงอยู่ในทุกระดับความสัมพันธ์ของสังคมไทยขณะนี้ โครงการหมู่บ้านศีล 5 ได้กำหนดนโยบายและแนวทางอย่างชัดเจนในการ ส่งเสริมการใช้หลักการวิชาการและสนับสนุนบทบาทให้องค์กรทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญใน การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างสันติสุขและความปรองดอง สมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่อสังคม วันที่ 25 สิงหาคม 2565 ณ วัดวังปลัด สามัคคี หมู่ที่ 8 บ้านวังปลัด ตำบลทับทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ นางทรงลักษณ์ วรภัย รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ พร้อมด้วยส่วนราชการ หน่วยงาน ครู นักเรียน และพุทธศาสนิกชนจังหวัดสุรินทร์ ร่วมงานพิธีต้อนรับคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล 5 นำโดย พระเทพวชิรญาณโสภณ เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ (ธรรมยุต) พระราชวิมลโมลี เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ รองเจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอทุกอำเภอ และสังฆาธิการทุกระดับ เข้าร่วมพิธีในครั้งนี้ จังหวัดสุรินทร์โดยการนำของคณะสงฆ์ และความร่วมมือของส่วนราชการ ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ได้ร่วมบูรณาการกิจกรรมและขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล 5 ตั้งแต่ปี 2557 จนถึงปัจจุบัน โดยการดำเนินกิจกรรมต่างๆให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา โดยสร้างเวที

แห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันเป็นเกราะป้องกันให้ชีวิตและครอบครัว โดยมีผลการดำเนินงานครอบคลุมทั้ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการแก้ไขปัญหาสังคมอันเกี่ยวเนื่องมาจากการที่ประชาชนในสังคมนั้น ๆ ละเมิดศีล โดยมุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมขององค์กรพระพุทธศาสนาและชุมชนประชาชนในพื้นที่เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตและช่วยแก้ปัญหาคือการนำเอาหลักธรรมทางศาสนา คือศีล 5 ประยุกต์เข้ากับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และยังช่วยลดปัญหาให้กับสังคม ส่งผลให้สังคมมีความสงบสุข

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่อการมีส่วนร่วมมีความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2 ด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรในการวิจัย จำนวน 18 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 12,913 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง 11 พฤศจิกายน 2565)

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรในการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 375 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้เทียบตาราง เครจซีและมอร์แกน (นิภา เมธธาวีชัย, 2543, หน้า 59)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การมุ่งเน้นแนวทางพระพุทธศาสนาและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย โดยการนำแนวคิดของ (พระฐากูร วฒโน, 2563, หน้า 10) จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการร่วมคิด 2) ด้านการร่วมตัดสินใจ 3) ด้านการร่วมปฏิบัติ 4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล โดยการบูรณาการด้วยหลักศีล 5 คือ 1) ปาณาติปาตา เวรมณี สิกฺขาปทำ สมาทิยามิ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ 2) อทินฺนาทานา เวรมณี สิกฺขาปทำ สมาทิยามิ งดเว้นจากการลักทรัพย์ 3) กาเมสุมิจฺฉาจารา เวรมณี สิกฺขาปทำ สมาทิยามิ งดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม 4) มุสาวาทา เวรมณี สิกฺขาปทำ สมาทิยามิ งดเว้นจาการพูดเท็จโกหก 5) สุราเมรย มชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณีสิกฺขา ปทำสมาทิยามิ งดเว้นจากการดื่มสุราและของมึนเมา

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านและโรงเรียน ภายในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยการนำหลักศีล 5 มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

1.5.2 ทำให้เห็นข้อเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยนำเอาหลักศีล 5 มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

1.5.3 ทำให้ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับใช้หลักของศีล 5 ในการดำเนินชีวิตการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อแก้ปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.4 นำผลการวิจัยแล้วนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมการนำหลักศีล 5 ไปปรับใช้ในการดำเนินการของอำเภอเมืองสุรินทร์จังหวัดสุรินทร์หรือเพิ่มเติมในการปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ประจำวันด้านอื่น ๆ ต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง หมายถึงการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้การกระทำบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดกิจกรรมต่างๆรวมถึงประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ประชาชน หมายถึง บุคคลหรือประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18-61 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนราษฎร์ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

การขับเคลื่อน หมายถึง การใช้กระบวรการจัดทำแผนเครื่องมือดำเนินกิจกรรมพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนโดยการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์และองค์กรต่างๆ ประชาชนในการใช้กระบวนการจัดการทำแผนเป็นเครื่องมือดำเนินกิจกรรมพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ด้านบุคลากร กระบวนการและเครื่องมือแผนงานเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพของประชนในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์อย่างต่อเนื่อง

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หมายถึง การรณรงค์ให้พุทธศาสนิกชน รักษาตนเองโดยการตั้งใจรักษาศีล 5 พร้อมทั้งคนในครอบครัว ในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์โดยมีประชาชนที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ยึดเอาหลักของศีล 5 มาควบคู่ในการดำเนินชีวิต โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการใช้ทรัพยากรต่างๆที่อยู่ภายในชุมชนและภูมิปัญญาที่มีอยู่ เพื่อนำมาสร้างผลงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย โครงการหมู่บ้านศีล 5 นี้เกิดขึ้นครั้งแรกจากการดำเนินนโยบายโดยสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชวัดปากน้ำกรุงเทพมหานครโดยมุ่งเน้นที่จะเสริมสร้างความปรองดอง และสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความกลมเกลียวกัน ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคง และปลอดภัยในชีวิต โดยให้พุทธศาสนิกชนได้ยึดหลักศีล 5 ข้อ โดยมีหลักของเบญจธรรม 5 ประการควบคู่กันไป มาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต และเบญจธรรม 5 ประการ ได้แก่ ศีล 5 คือ การสำรวมกาย วาจาให้เรียบร้อย ด้วยการพึงระวังงดเว้น ประกอบด้วย

1) ปาณาติปาตา เวรมณี สิกฺขาปท สมาทิยามิ เราจักถือศีลโดยเว้นจากการเบียดเบียนชีวิต

2) อทินฺนาทานา เวรมณี สิกฺขาปท สมาทิยามิ เราจักถือศีลโดยเว้นจากการเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้

3) กาเมสุมิจฺฉาจารา เวรมณี สิกฺขาปท สมาทิยามิเราจักถือศีลโดยเว้นจากการประพฤติไม่เหมาะสมทางเพศ

4) มุสาวาทา เวรมณี สิกฺขาปท สมาทิยามิ เราจักถือศีลโดยเว้นจากการกล่าวเท็จ

5) สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี สิกฺขาปท สมาทิยามิ เราจักถือศีลโดยเว้นจากการบริโภคสุรายาเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

เพศ หมายถึง กลุ่มประชากรที่มีทะเบียนราษฎร์อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกเป็น (1) ชาย (2) หญิง

อายุ หมายถึง ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นสองช่วงอายุ คือ (1) 18-25 ปี (2) 26 - 46 ปี (3) 46-60 (4) 61 ปี ขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึงวุฒิการศึกษาสูงสุดที่ได้รับตามระบบการศึกษาปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี (2) ปริญญาตรี (3) สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ หมายถึง ราชการ รัฐวิสาหกิจ นักเรียน นักศึกษา ค้าขาย รับจ้าง

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 แนวและทฤษฎีคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขับเคลื่อน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านศีล 5

2.4 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของบุคลากรที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครังนี้เป็นทฤษฎีที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วม ทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอร์เบิร์ก (Hertzberg) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่เกี่ยวข้องและสามารถโยงไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมได้ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ ทฤษฎีนี้ เชื่อว่าผู้ปฏิบัติงานจะปฏิบัติงาน ได้ผลดีมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน เพราะเขาจะเพิ่ม ความสนใจในงานและมีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น ที่จะทำงานซึ่งเป็นการเพิ่ม ผลผลิตของงานให้มากขึ้นในทางตรงกนข้าม หากผู้ปฏิบัติงานไม่พึงพอใจในการทำงานก็จะเกิดความท้อถอยในการทำทำงานและทำให้ผลงานออกมาไม่มีประสิทธิภาพ ทฤษฎี ดังกล่าวสอดคล้องกบการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของบุคลากรในองค์กร กล่าวคือ ถ้าบุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้ร่วมคิดตัดสินใจจะส่งผลให้บุคลากร ในองค์กรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมมากขึ้น ทำให้ประสบผลสำเร็จในการ พัฒนา ได้นอกจากนี้ทฤษฎีการสร้างผู้นำก็มีความสำคัญ คือ ผู้มีอำนาจทีดี (Positive Leader) มักจะนำการเคลือนไหวในการทำงานอยู่ เสมอ ในขณะทีผู้มีอำนาจทีไม่ดี (Negative Leader)จะไม่มีผลงานทีสร้างสรรค์เลยการสร้างผู้มีอำนาจหรือผู้นำจะช่วยจูงใจให้บุคลากรเต็มใจทีจะทำงานเพือให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันเนื่องจากผู้นำเป็นผู้ทีมีความสำคัญในการจูงใจและรวมกลุ่มคนดังนั้นทฤษฎีสองปัจจัยนี้จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรเพราะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมใน

การช่วยเหลือร่วมมือร่วมแรงกันในการทำงานอย่างมีคุณภาพแสดงให้เห็นถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากรและผู้นำร่วมกันซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องมีผู้นำทีดีอันจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้

2.1.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

จากการทบทวนความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม จากนักวิชาการทั้งของไทยและของต่างประเทศ พบว่านักวิชาการเหล่านั้นได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้ การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งมีส่วนได้รับประโยชน์จากผลอย่างเท่าเทียมกัน (United Nations, 1981, p. 5.)

ซึ่งโดยความเป็นจริงการมีส่วนร่วมหมายถึงการที่ปัจเจกบุคคลก็ดีกลุ่มคนหรือองค์กรได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินโครงการการแบ่งปันผลประโยชน์และการประเมินผลโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจโดยปราศจากข้อกำหนดที่มาจากบุคคลภายนอกแลเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกรวมทั้งมีอำนาจอิสระในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้กับสมาชิกด้วยความพึงพอใจ (เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, 2545, หน้า 41) และผู้เข้ามามีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการด้วยทั้งสองความหมายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในฐานะ การทำงานร่วมกันด้วยความสมัครใจและมีอำนาจแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการมีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เช่น การมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญกุศล การมีส่วนร่วมในการทุจริต การมีส่วนร่วมในการลงทุนบริษัท (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 142) จากความหมายข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า มีส่วนช่วยสนับสนุนกับความหมายที่ว่าการที่ฝายหนึ่งฝายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อย ได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมี อิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2546, หน้า 4) คำว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความเกี่ยวข้องในด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่ม กิจกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่ อาศัยการมีส่วนร่วมเป็นตัวกระตุ้นให้ทำงานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นทั้งเครื่องมือและกระบวนการในกิจการต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยว (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2543, หน้า 298) ซึ่งโดยความเป็นจริงการเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ ของบุคคลในหนึ่งสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วยข้อง (Involvement) ในการดำเนินกิจกรรมหรือปฏิบัติภารกิจต่างๆ ขององค์การ การที่บุคคลมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่างๆ ย่อมทำให้บุคคลมีความผูกพันต่อ

กิจกรรมนั้นและมีความผูกพันต่อองค์การในที่สุด จึงทำให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทำให้การมีความเกี่ยวข้องและการเกี่ยวข้องก่อให้เกิดความผูกพัน ทั้งสองความหมายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในฐานะกระบวนการต้องมีการกระตุ้นทางด้านจิตใจ จากความหมายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า มีความแตกต่างกับความหมายที่ว่าสถานการณ์ที่คนส่วนหนึ่งมารวมตัวกันด้วยความสมัครใจด้วยการมีสำนึกร่วมกันมีอัตลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน เพื่อแสดงความคิดเห็นและความห่วงใย ความสนใจและการกระทำต่างๆ เพื่อสนับสนุน กดดัน เรียกร้องและตรวจสอบภาครัฐและภาคธุรกิจให้ทำงานด้วยความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ เพื่อการอยู่ดีกินดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน (Keith, D., 1972, p. 136)

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

พระฐากูร วฑฺฒโน (จาวสุวรรณวงษ์) (2563, หน้า 10) นักวิชาการทั้งของไทยและของ ต่างประเทศ พบว่านักวิชาการเหล่านั้นได้ให้แนวคิดไว้หลากหลาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมของบุคคลจะก่อให้เกิดการมีส่วนเกี่ยวข้อง และการมีส่วนเกี่ยวข้องจะส่งผล ให้เกิดความผูกพันต่อหน่วยงาน และภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้หมายความว่าจะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการ การตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมในเรื่องของผลประโยชนและการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาด้วย การตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องเกือบโดยตรงกับการปฏิบัติ และเกี่ยวข้องกับผลประโยชนและการประเมินผลด้วย โดยที่ผลประโยชนนั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับจากการประเมินผล และการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย มีขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการได้รับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

ซึ่งโดยความเป็นจริง การบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ กระบวนการของการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นถึงการมีส่วนช่วยในการทำงานประสานความเข้าใจกันและกันอย่างเข้มแข็ง โดยใช้ความเชี่ยวชาญ อย่างสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาของการบริหารจัดการอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ ถือว่าผู้บริการแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการให้กับผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาและอยู่ที่การตัดสินใจขององค์กร ไม่ใช่เพียงแต่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใยเพียงอย่างเดียว การทำงานที่มุ่งไปที่เป้าหมายของการทำงานในองค์กรให้องค์กรหนึ่งทั้งสองความหมายได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในฐานะการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจและอื่นๆ ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่มี

ลักษณะสำคัญของกระบวนการทางการเมืองและกระบวนการในการจัดการต่อปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานของสังคมยุคใหม่ ที่เน้นปัจจัยในด้านการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ จากแนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า มีความแตกต่างกับแนวคิดที่ว่าหลักการมีส่วนร่วมประกอบ ด้วยความสัมฤทธิผลของโครงการรวมถึงการประหยัดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินงานเรื่องราวต่างๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งกลุ่มนี้มี มุมมองต่อการมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็น กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมที่เน้นการร่วมกันทำงาน อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการวางแผน และผลประโยชน์ที่จะได้รับ (พระฐากูร วฑฺฒโน (จาวสุวรรณวงษ์), 2563, หน้า 12-13)

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก (2551, หน้า 34) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ในเอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบทโดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งนี้การแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมนอกจากนี้ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวารข้อมูลไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจและเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting**)** มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Meeting)

4) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้นเป็นเวทีในการสเนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังขอผู้ที่มีส่วนได้และส่วยของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับมีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

6) การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเองอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนของประชาชนไว้หลายประการและประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่มองค์การตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

อรพินท์ สพโชคชัย (2551, หน้า 7-12) นักวิชาการแห่งสถาบันวิจัยและพัฒนาคุณภาพ (สวพ.) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาการมีส่วนร่วมกล่าวถึงองค์กรภาครัฐที่มีระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมว่าจะดำเนินการ ให้บริการสาธารณะและการตัดสินใจเชิงนโยบายในมิติที่เปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเน้นความเปิดเผยและโปร่งใสให้ความสำคัญในการพัฒนาและสรรหาข้าราชการและบุคลากรทุกระดับโดยยึดถือหลักปรัชญาการมีส่วนร่วมของประชาชนและ เป็นบุคลากรที่คุณลักษณะดังนี้คือมีจิตสาธารณะมีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเปิดกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) เป็นการจัดการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งจะนำไปสู่ราชการที่มีคุณลักษณะสำคัญอื่นๆ ตามหลักธรรมาภิบาลคือเป็นระบบราชการที่มีความสุจริตโปร่งใสเปิดเผยข้อมูลเที่ยงธรรมและมีการบริหารงานที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางและมุ่งประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ การพัฒนาระบบราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมกล่าวคือ

1) ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการบริหารราชการแผ่นดินโดยที่ส่วนราชการต่างๆ จำเป็นต้อง จัดระบบการเผยแพร่ข้อมูลหรือจัดระบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆได้

2) ร่วมเสนอความคิดเห็นโดยส่วนราชการมีหน้าที่ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ

3) ร่วมเข้ามาเกี่ยวข้องในการคิดวิเคราะห์หาทางออกและเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการ ตัดสินใจของส่วนราชการโดยที่ราชการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการหรือคณะทำงานหรือร่วมศึกษาประเด็นนโยบายสำคัญๆ

4) ร่วมทำงานและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของราชการโดยที่ส่วนราชการจัดกลไก ที่ภาคประชาชนหรือตัวแทนภาคประชาชนสามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินที่เป็นภารกิจ ของราชการได้มากขึ้นมีระบบติดตามผลการดำเนินงานของภาครัฐได้อย่างเป็นระบบ เช่นการ

จัดให้มีการวัดผลสำเร็จการทำงานโดยภาคประชาชนหรือการจัดระบบการประเมินคุณภาพการให้บริการสาธารณะบางประเทศเป็นต้น

5) ร่วมตัดสินใจในการกำหนดโครงการหรือนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนเช่นคณะกรรมการระดับนโยบายที่มีผู้แทนภาคประชาสังคมเข้าร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

หลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับความสนใจในแวดวงการบริหารงานภาครัฐมากขึ้น ๆ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารและประชาชนทุกภาคส่วนต่างเริ่มเรียนรู้จากบทเรียนราคาแพงในอดีตความสูญเสียสิ้นเปลืองและปัญหาความขัดแย้ง ส่งผลให้ทั้งภาครัฐและประชาชนเริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องหันหน้ามาปรึกษาหารือกันทำงานร่วมกันและพึ่งพิงซึ่งกันและกันมากขึ้นที่สำคัญในปัจจุบันมีผลการศึกษาวิจัยที่ยืนยันว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารราชการการทำงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและการกำหนดนโยบายสาธารณะสำหรับสังคมยุคใหม่ หลักการสำคัญที่ทำให้คนส่วนมากให้ความสนใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเพราะ

1) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิผลช่วยให้ผู้กำหนด นโยบายผู้ที่เกี่ยวข้องผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชนเกิดความเข้าใจร่วมถึงปัญหาความต้องการ ข้อขัดข้องของภาคส่วนต่างๆมองหาโอกาสในการแก้ไขปัญหาและร่วมแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิผลช่วยให้การตัดสินใจในเรื่องต่างๆมีคุณภาพดีขึ้นรอบคอบมากขึ้นในเมื่อมีผู้ที่เกี่ยวข้องประเด็นปัญหาโดยตรงและโดยอ้อมได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นในมิติและมุมมองต่าง ๆ กว้างขวางขึ้น

3) การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิผลจะมีการวิเคราะห์และพิจารณาถึงประเด็นข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียวิตกกังวลตั้งแต่ในช่วงต้นของกระบวนการวางแผนการดำเนินงานและแสวงหาทางออกที่เป็นที่ยอมรับนับว่าเป็นการป้องกันปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ก่อนที่ปัญหาต่าง ๆ จะบานปลายเพราะการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้ช่วยกันขบคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบน้อยที่สุดและช่วยให้ภาครัฐสามารถเลือกแนวทางที่มีผู้ยอมรับมากที่สุดและเข้าใจถึงแนวทางในการป้องกันปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจจะ เกิดขึ้นในอนาคต

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิผลช่วยภาครัฐในการพัฒนา ประสิทธิภาพและคุณภาพการบริหารงานหลายด้านอาทิเช่นช่วยให้ภาครัฐได้ทราบถึงประเด็นที่ ประชาชนให้ความสนใจและต้องการในช่วงต้นๆของการดำเนินงานได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการออกแบบงานหรือโครงการปรับแนวนโยบายและวิธีการดำเนินงานก่อนที่ปัญหาต่าง ๆ จะเกิดขึ้น

ซึ่งเป็นการป้องกันปัญหาความขัดแย้งในสังคมเป็นการเปิดช่องทางการสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างผู้กำหนดนโยบายและประชาชนสร้างช่องทางที่เหมาะสมในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับงานจะดำเนินการเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันมากยิ่งขึ้นเป็นการวางระบบการสะท้อนความคิดเห็นจากภาคประชาชนที่เป็นรูปธรรมและเป็นระบบการดำเนินการอย่างถูกต้องจะช่วยลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐในระยะยาวโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายที่จำต้องใช้ในการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

5) การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิผลเป็นการแสดงออกถึงความมุ่งมันของภาครัฐและผู้ตัดสินใจที่จัดให้มีการบริหารราชการที่เป็นประชาธิปไตยยึดหลัก ธรรมาภิบาลที่เคารพในสิทธิของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งเป็นไปตามครรลองของสังคมประชาธิปไตยยุคใหม่

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2555, หน้า 126) อ้างจากหนังสือ “The Public Participation Handbook: Making Better Decisions Through Citizen Involvement” ที่ว่านี้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวทางในการประยุกต์ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในบริบทประเทศไทย ซึ่ง James L. Creighton เห็นว่าตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทยยังประสบปัญหา ในทางปฏิบัติอยู่ ทำให้ผลลัพธ์จากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ประสบความสำเร็จและ ได้รับการยอมรับจากประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียจากกระบวนการตัดสินใจหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ การศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดังกล่าวรวมถึงแนวทางการพัฒนากระบวนการมี ส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพจึงนับว่ามีความจำเป็นต่อสังคมไทย

วันชัย วัฒนศัพท์ (2553, หน้า 52) การเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนเสียก่อน โดยคนจะเข้าร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง อย่างน้อยต้องมีพื้นฐานคติความคิดในเรื่องของการมีส่วนร่วมอยู่ภายในใจ ไม่มากก็น้อย ทั้งนี้ หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะรวมถึงการให้ความสำคัญต่อมนุษย์ไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยี และควรคิดว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันมาตั้งแต่เกิด มีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่งมีความสามารถพัฒนาชีวิต ให้ดีได้ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

จงกล ชุมพรัตน์ และสมศรี ชูจิตร (2553, หน้า 5) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการร่วมมือ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบด้วยกันไม่ว่าจะเป็นของปัจเจกบุคคลหรือของกลุ่มทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาและการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาและการลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ ตัดสินใจ สำหรับมิติที่สาม ได้แก่การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และในการประเมินผล

อรทัย ก๊กผล (2556, หน้า 2) เห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ควรยึดถือไว้ในการออกแบบและบริหารจัดการโครงการการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ประกอบไปด้วย คือ

1. Starting Early กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องดำเนินการก่อนการตัดสินใจ ที่ผ่านมาความล้มเหลวของการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากภาครัฐเริ่มกระบวนการมีส่วนร่วมล่าช้า หลังมีการตัดสินใจเรียบร้อยแล้วหรือมีข้อผูกมัดอื่นๆ จนเปลี่ยนแปลงไม่ได้หรือหลังจากเกิดความขัดแย้งขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจมิให้หมายความว่าก่อนการตัดสินใจไม่กี่วัน หรือไม่กี่สัปดาห์มิติเวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนความจริงใจของหน่วยงานภาครัฐในกระบวนการมีส่วนร่วม ควรให้มีเวลาเพียงพอในการรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเพื่อให้การตัดสินใจสะท้อนความคิดเห็นของชุมชน นอกจากนี้ ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่ต้น มีประโยชน์ช่วยให้ประชาชนมีเวลาคิดถึงทางเลือกหรือแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนที่เหมาะสมมากขึ้น และเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการ การบริหารการมีส่วนร่วมควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อตระหนักถึงปัญหาความจำเป็นของโครงการ ในขั้นของการหาข้อมูลพื้นฐาน เช่น กรณีการทำโครงการโรงไฟฟ้า หรือที่ทิ้งขยะ ควรต้องปรึกษาหารือถึงความจำเป็นของการมีโรงไฟฟ้าหรือที่ทิ้งขยะหรือไม่ก่อนจะถามว่าตั้งที่นี่ได้หรือไม่

2. Stakeholders ผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายไม่ว่าโดยตรง หรือทางอ้อม ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีโอกาสเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงอาจต้องได้รับฟังข้อมูลหรือปรึกษาหารือเป็นกลุ่มต้นๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญในการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระวังไม่ให้เกิดการผิดกลุ่มเป้าหมายต้องตระหนักว่าประชาชนแต่ละกลุ่มได้รับผลกระทบจากประเด็นการตัดสินใจไม่เท่ากันบ่อยครั้งที่เรามักคิดว่าประชาชนเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ในความจริงผู้ที่ได้รับผลกระทบมีหลากหลายกลุ่มการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมต้องมั่นใจว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญทุกกลุ่มได้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วม และแต่ละกลุ่มอาจมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน เพื่ออำนวยให้กลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามา มีส่วนร่วม เช่นกำหนดเวลาการรับฟังความคิดเห็นที่ชาวบ้านมาร่วมได้หรือการใช้ภาษาท้องถิ่นรวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้ชาวบ้านในการเดินทางไปร่วม การพยายามเข้าหากลุ่มที่ด้อยโอกาส ในสังคม เช่น คนยากจน ผู้หญิง คนชรา และเด็ก

3. Sincerity การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อน และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมและประชาชนถือว่ามี ความสำคัญในการบริหารการมีส่วนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ หน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของโครงการหรือมีอำนาจอนุมัติต้องจัดกระบวนการอย่างจริงจัง เปิดเผย ซื่อสัตย์ปราศจากอคติให้เกียรติซึ่งกัน และกัน มีการสื่อสารสองทางตลอดเวลา โดยเฉพาะให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอตอบสนองต่อความสงสัยของผู้มีส่วน

ได้ส่วนเสียรวมทั้งแจ้งความก้าวหน้าหรือเปลี่ยนแปลงของโครงการอย่างต่อเนื่อง อธิบายกระบวนการได้อย่างชัดเจน ลดปัญหาข้อสงสัยที่อาจก่อให้เกิดข่าวลือให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระยะเริ่มต้นขณะเดียวกันตั้งใจรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นและนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการ ตัดสินใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นพื้นฐานของความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันนำมาสู่ความร่วมมือความเข้าใจและการสื่อสารที่ดีขึ้น

4. Suitability การเลือกเทคนิคหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องพิจารณาจากประเภทและขนาดของโครงการโดยคำนึงถึงความเหมาะสมความหลากหลายและลักษณะที่แตกต่างกันของพื้นที่และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม สังคมและค่านิยม ระดับความสนใจของชุมชนในประเด็นหรือโครงการความสามารถหรือความพร้อมรวมทั้งข้อจำกัดของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น ด้านระยะเวลา บุคลากรและงบประมาณ ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมอยู่ที่ความสามารถในการวิเคราะห์ สถานการณ์และเลือกกระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ต้องประกอบด้วยกระบวนการย่อยหลายรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการนอกจากนั้นยังต้องตระหนักว่าการให้ข้อมูลข่าวสารและข้อเท็จจริงเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของการปรึกษาหารือที่มีประสิทธิผล

สิงห์คำ มณีจันสุข (2561, หน้า 27) การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจำแนกได้ 4 รูปแบบคือ 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อม 3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม 4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, หน้า 13) และยังมีสาเหตุที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือปัจจัยด้านสิ่งเร้าสภาพแวดล้อมปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลปัจจัยทางเพศ และปัจจัยทางด้านอายุเป็นต้น

เกื้อกูล ปุ๊ดผาม (2557, หน้า 15) การมีส่วนร่วมคือการร่วมมือกันในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ มีการ ร่วมกันหาทางเลือกที่เหมาะสม รวมถึงร่วมกันตัดสินใจ ร่วมด าเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วม ประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547, อ้างถึงใน วาสนา ชลารักษ์, 2557) โดย กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมคือ เป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเข้ามามีบทบาทใน กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการอย่างเสมอภาค ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2561, หน้า 4) กล่าวถึง การมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

Huntington & Nelson (1975) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจากกิจกรรม และการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้นจะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดส่วนในด้านการบริหารนั้นจะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรมโดย Huntington & Nelson ได้มีหลักในการพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) กิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งการลงประชามติการประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นต้นว่าสามารถกระทำได้เพียงใด

2) ระดับการบริหารโครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชาดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จากในแนวราบทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่งดังนั้นการมีส่วนร่วม

- ในแนวราบจึงเป็นไปอย่างหลวม ๆ ไม่จริงจังทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน

- ในแนวดิ่ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้าลูกน้อง มีฝ่ายแผนกต่าง ๆ ลดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับขั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

- การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวดิ่งนั้น ในบางครั้งจะต้องท างานร่วมกันผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตาสถานภาพของแนวราบและแนวดิ่ง

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, หน้า 44) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผลดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงหมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการด าเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิดร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

สัญญา เคณาภูมิ (2551, หน้า 15) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (2560, หน้า 147) การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนรัฐบาลในประเทศไทยพยายามช่วยเหลือประชาชนโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในรัฐธรรมนูญพวกเขาพยายามเปิดเผยและซื่อสัตย์เกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาทำและให้ผู้คนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจที่สำคัญ พวกเขายังทำให้แน่ใจว่าผู้มีอำนาจจะไม่ใช้ตำแหน่งในทางที่ผิดและทุกคนมีสิทธิ์พูดอย่างยุติธรรมในการบริหารประเทศได้แก่ 1) การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาพิจารณ์ 3) การให้ประชาชนมีสิทธิถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น 4) การให้ประชาชนมีสิทธิเสนอร่างกฎหมายท้องถิ่นได้

อนุกูล ศิริจันทร (2562, หน้า 28-29) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานต้องอาศัยองค์ประกอบหลายปัจจัยที่จะทำให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การเริ่มจากการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

สมบัติ นามบุรี (2562, หน้า 1) กล่าวว่าการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคลกลุ่มบุคคลชุมชน หรือองค์การ ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการ เสริมสร้างความสามัคคีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย การอธิบายทฤษฎีการมีส่วนร่วมในครั้งนี้เริ่มปฐมบทตั้งแต่ความหมายของการมีส่วนร่วมก่อนและตามด้วยประเด็นสำคัญต่อไป

พระเพชรณรงค์ ปญญาวชิโร (ทองนาค) (2563, หน้า 20) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กรเพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่ค่อยเกิดการต่อต้านเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงานรวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู้เป้าหมายและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรซึ่งบุคลากรจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้นและเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร ผลลัพธ์สุดท้ายคือ องค์กรมีคุณภาพ

วชิรวัชร งามละม่อม (2559, หน้า 23) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน ทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบและการประเมินผล ร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสรภาพเสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางาน

เพื่อพัฒนาหรือใช้ ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชน และพัฒนางานในกลุ่ม ให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งๆ ขึ้น

สถาบันพระปกเกล้า (2562, หน้า 23) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหา โดยเปิดโอกาสให้มีส่วน ร่วมในการคิดริเริ่มร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการ ใช้อำนาจรัฐทุกระดับร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ

พระมหาสุนทร ปุญญา (2558, หน้า 23) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีส่วนร่วมกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่มให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาการตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ การมีส่วนร่วมจึงเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

ธนจิรา พวงผกา (2559, หน้า 23) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีโอกาสเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและแสดงทัศนะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยความสมัครใจเป็นที่ยอมรับร่วมกัน และเป็นเรื่องที่ทำให้ได้รับผลประโยชน์ซึ่งอาจจะเป็นทางตรงหรือ ทางอ้อมก็ได้รวมทั้งสอดคล้องกับชีวิตความต้องการและความจำเป็นของประชาชนในชุมชนอีกทั้ง การมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชนด้วย

พรทิพย์ แก้วมูลคำ (2560, หน้า 17-18) การส่งเสริมการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจะบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จำเป็นต้องกำหนดรูปแบบและกระบวนการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ การสร้างค่านิยมและ วัฒนธรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยมีการปรับระบบและกลไกการ บริหารราชการ และพัฒนาทักษะความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพื่อรองรับการเปิดระบบราชการให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งต้องพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของของภาคประชาชนในการเข้า มามีส่วนร่วมในการบริหารราชการซึ่งต้องพัฒนา 2 ส่วนพร้อม ๆ กัน คือ (1) การพัฒนาจากภายใน ภาคราชการ (Inside-Out Approach) และ (2) การพัฒนาจากภายนอกภาคราชการ (Outside-in approach) มีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาจากภายในภาคราชการ (Inside-Out Approach) เป็นการพัฒนาระบบราชการที่เน้นการมีส่วนรวมของประชาชนโดยการส่งเสริมให้ส่วนราชการปรับปรุงระบบงานบริหารให้เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมการพัฒนาเพื่อสร้างศักยภาพของข้าราชการและสร้างความรู้ความเข้าใจตลอดจนทักษะในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้แก่ข้าราชการระดับต่างๆ และมีการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่โดดเด่นหรือมีแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้

เป็นหน่วยงานตัวอย่างและเผยแพร่แนวทางการปฏิบัติที่ดีแก่ส่วนราชการอื่นๆซึ่งจะน าไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารราชการและการน าไปประยุกต์ใช้ต่อไป

2. การพัฒนาจากภายนอกภาคราชการ (Outside-in approach) เป็นการ สร้างศักยภาพและโอกาส (Empowerment and Enabling) ให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารราชการโดยการสร้างกลไกเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อผลักดันการบริหารราชการไปสู่ การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และการส่งเสริมให้มีการจัดเวทีประชุมเครือข่ายเพื่อสร้างความ เข้าใจประสานงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคมและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการโดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการการบริการสาธารณะการติดตามตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวคิดในการบริหารราชการที่ให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเน้นการปฏิบัติงานที่ให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในลักษณะหุ้นส่วนที่ครอบคลุมตั้งแต่การเริ่มการดำเนินงานหรือดำเนินโครงการ การจัดท างบประมาณโครงการ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆการติดตามตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งในการปรับเปลี่ยนระบบราชการไปสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนเงื่อนไขสำคัญของหน่วยงานภาครัฐในการปรับเปลี่ยนระบบราชการเพื่อพัฒนาไปสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมควรให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยน 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับองค์การ (Organization Level) เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การเพื่อรองรับการบริหารแบบมีส่วนร่วม เช่น จัดตั้งหน่วยงาน กำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบ กำหนดนโยบายหรืองบประมาณด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

2. ระดับสถาบัน (Institutional Level) เป็นการสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน แบบใหม่ของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม การปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน การปรับกระบวน ทัศน์ของคนในองค์การให้สามารถปฏิบัติงานกับประชาชนในลักษณะเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติงาน ในลักษณะเครือข่าย มีการออกกฎเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานเป็นที่รับรู้แล้เข้าใจ จนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนในองค์การ

3. ระดับบุคล (Individual Level) เป็นการสร้างบุคลากรให้มีศักยภาพในการ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม โดยฝึกทักษะบุคลากรในองค์การให้เชี่ยวชาญกับการปฏิบัติงานกับ ประชาชน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียและทักษะการบริหารความขัดแย้ง ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

สรุป คำว่าการมีส่วนร่วมตามความหมายของข้างต้นนั้นหมายถึง การที่บุคคลได้กระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเป็นเรื่องที่บุคคลนั้นสนใจ หรือแสดงออกถึงลักษณะที่สนใจอย่างเห็นได้ชัดหรือไม่ก็ตาม และจะเข้าร่วมกับกิจกรรมนั้นโดยตรงหรือไม่ได้เข้าร่วมก็ตาม มีการมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ก็ถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้ และยังมีคำที่ใช้จำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือสมาชิกของชุมชนที่ได้กระทำออกแสดงออกถึงลักษณะของการทำงานร่วมกัน ทำให้เห็นได้ว่าเป็นการแสดงออกถึงความร่วมมือ โดยมีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้มีแบบแผนตามทัศนคติที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมตามลำดับวิธีการที่มีส่วนร่วมในการการกระทำสิ่งนั้น

2.1.3 ทฤษฎีกับการมีส่วนร่วม

อนงค์รัตน์ โรจน์สุรัญกิจ (2558, หน้า 29-31) จากการทบทวนเอกสาร มีนักวิชาการได้อธิบายความหมายที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน ได้ข้อสรุปดังนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuation) การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมโดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่าลำดับขั้นความต้องการ (hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปมากมีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1.1 ความต้องการทางรางกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ และที่อยู่อาศัย เป็นต้น

1.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการในระดับที่สูงกว่า ความต้องการเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการความมั่นคงในการทำงาน ความต้องการได้รับการปกป้อง คุ้มครอง ความต้องการ ความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ เป็นต้น

1.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) หรือความต้องการความรักและการยอมรับ เป็นสวนหนึ่งของสังคม (Love and Belongingness Need) เป็นความรักในแง้ของการให้และได้รับ ความรัก ความต้องการเป็นสวนหนึ่งและเป็นที่ยอมรับของสังคม สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการ ในด้านนี้ได้แก่ ส.ค.ส. เครื่องแบบ ดอกกุหลาบ เป็นต้น

1.4 ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงได้รับการยกย่อง (Esteem Needs) เป็นความต้องการ การยกย่องส่วนตัว (Self – Esteem**)** การได้รับความนับถือ (Recognition) และมีสถานะทางสังคม เช่น ความสำเร็จ ความรู้ศักดิ์ศรี ความสามารถสถานะที่ดีในสังคม และมีชื่อเสียงในสังคม เป็นต้น สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการในด้านนี้ได้แก่ บ้านที่หรูหรา รถยนต์ราคาแพง แหวนเพชร เฟอรนิเจอรราคาแพง เป็นต้น

1.5. ความต้องการเป็นตัวของตนเอง (Self – Actualization Needs) คือ ความต้องการ ระดับสูงสุดส่วนบุคคล ถ้าบุคคลใดสามารถบรรลุความต้องการในขั้นนี้จะได้รับการยกย่องเป็นบุคคล พิเศษ เช่น ความต้องการที่เกิดจากความสามารถในการทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ ความต้องการ ทำทุกอย่าง เพื่อตอบสนองความต้องการตน เป็นต้น สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการในด้านนี้ ได้แก่ ล็อตเตอรี่ ศัลยกรรมตกแต่ง เครื่องสำอาง เป็นต้น

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอผลของการทำงานจะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่างๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอารัดเอาเปรียบการให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะเกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็น ขวัญส่วนบุคคลและขวัญของกลุ่ม ดังนั้นจะเป็นไปได้ว่า ขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดี ย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

3. ทฤษฎีสร้างความรู้สึกชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งที่นำไปสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิจงรักภักดีต่อท้องถิ่น

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญ ของการร่วมกลุ่มคนจูงใจไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้ว ผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดี เรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (dynamic leader) และ ผู้นำไม่มีกิจไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่าผู้นำนิเสธ (negative leader) ผลของการให้ทฤษฎี การสร้างผู้นำจึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยดีนั่นเอง

5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบการบริหาร (Administrative System and Method) เป็นการใช้วิธีการหลายระบบบริหารในสังคมการกระจายอำนาจบริหารไปทุกระดับ เพื่อช่วยให้ประชาชนในชุมชนเข้าใจ และสามารถร่วมกันบริหารชุมชนด้วยตนเอง ระบบบริหารจัดได้ว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบททั้งสิ้นไม่โดยตรงก็โดยอ้อม การกระจายระบบบริหารจัดเป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลที่จะทำให้ประชาชนจัดการกันเองส่งเสริมการทำงานเป็นการมีมนุษย์สัมพันธ์พัฒนาผู้ทำงาน ลดอุปสรรคในความเข้าใจของงานลดการสูญเสียวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้

6. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามนี้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการส่วนใหญ่น้อยมาก เนื่องจากนักวิชาการคิดว่าหากองค์การมีภาวะผู้นำที่ดีก็จะพลอยมีภาวะผู้ตามที่ดีไปด้วยเป็นการมองค่อนข้างแคบเพราะนอกจากจะมองปรากฏการณ์เพียงด้านเดียวการที่นักวิชาการให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามนั้นพอสรุปสาเหตุหลายประการด้วยกัน คือ ประการแรกนักวิชาการบางคนอาจจะไม่แน่ใจว่าองค์การมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมคืออะไรกันแน่ประการที่สอง หากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้วผู้ตามเหล่านั้นได้แก่ใครบ้างผู้ตามทั้งหมดหรือเฉพาะผู้ตามที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้นำเท่านั้นและประการสุดท้ายหากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้วผู้ตามควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดและลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้นสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามอย่างไรบ้าง ทฤษฎีการมีส่วนร่วมอาจมีอยู่มากมายหลายทฤษฎีด้วยกัน สามารถแบ่งออก เป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) และทฤษฎีประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ตามแนวความคิดทฤษฎีนี้การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบายทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั่นก็คือการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามตามเสรีภาพของผู้ตาม

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเกิดความรู้สึกและความต้องการเป็นเจ้าของร่วมกันมีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจมีกิจกรรมร่วมกันสามารถจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาได้ด้วยตนเองรวมพลังสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสามารถขยายเครือข่ายในเขตพื้นที่ต่างๆ เป็นต้น

พระฐากูร วฑฺฒโน (จาวสุวรรณวงษ์) (2559, หน้า 15-18) จากการทบทวนทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม จากนักวิชาการทั้งของไทยและต่างประเทศ พบว่านักวิชาการเหล่านั้นได้ให้ทฤษฎีไว้หลากหลายรายละเอียดดังนี้ การมีส่วนร่วมคือกระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์การทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการให้ทัศนะไว้หลากหลายโดยนักวิชาการต่างประเทศให้ทัศนะว่าการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่มและปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทัศนคติ และค่านิยมของตน

2. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นมีคุณค่าสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน

3. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นมีเป้าหมายที่จะส่งเสริม และปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน

4. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อตัวเองมีประสบการณ์ที่เป็นอคติต่อกิจกรรมนั้นมาแล้ว

5. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่ตัวเองได้มาหรือหวังเอาไว้

6. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่

7. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคลจะกระทบโดยบีบบังคับหาได้ไม่

8. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดของบุคคลและกลุ่มบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี

9. บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับโอกาสที่เอื้ออำนวย

10. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถ

11. บุคคลและกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนการกระตุ้น ยั่วยุและจูงใจให้เกิดขึ้นซึ่งโดยความเป็นจริงกระบวนการมีส่วนร่วมมีรูปแบบหรือชั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) กระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังจะต้องพิจารณาถึงการ

กระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ในการประเมินผลสิ่งสำคัญจะต้องสังเกตคือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งที่มีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้ทั้งสองทัศนะได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในฐานะการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรือองค์กรตั้งแต่การตัดสินใจการดำเนินงานการรับผลประโยชน์และการประเมินผลซึ่งช่วยสนับสนุนทฤษฎีที่ว่าความคาดหวังในการทำงานเรียกว่า VIE Theory ได้รับความนิยมอย่างมากในการอธิบายกระบวนการจูงใจของมนุษย์ในการทำงาน

V=Valance หมายถึงระดับความรุนแรงของความต้องการของบุคคลในเป้าหมายรางวัล คือ คุณค่าหรือความสำคัญของรางวัลที่บุคคลให้กับรางวัลนั้น

I = Instrumentality หมายถึง ความเป็นเครื่องมือของผลลัพธ์ (Outcomes) หรือรางวัลระ ดับที่ 1 ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ 2 คือ เป็นการรับรู้ในความสัมพันธ์ของผลลัพธ์ที่ได้ (เชื่อมโยงรางวัลกับผลงาน)

E= Expectancy ได้แก่ ความคาดหวังถึงความเป็นไปได้ของการได้ซึ่งผลลัพธ์หรือรางวัลที่ต้องการเมื่อแสดงพฤติกรรมบางอย่าง (การเชื่อมโยงระหว่างผลงานกับความพยายาม)

ทฤษฎีความคาดหวัง เป็นทฤษฎีที่ให้คำอธิบายอย่างละเอียดเกี่ยวกับการจูงใจโดยกล่าวถึงประสิทธิภาพของความคาดหวังในความพยายามของแต่ละบุคคลว่าจะเป็นอย่างไรบ้างและเกิดขึ้นด้วยองค์ประกอบใดเป็นตัวผลักดันสนับสนุน โดยทฤษฎีนี้มีส่วนสำคัญที่ชี้ให้บุคคลต่าง ๆ เห็นว่าความคาดหวังเป็นความรู้สึกของบุคคลถึงพฤติกรรม หรือตำแหน่งที่เหมาะสมของตนเอง หรือของผู้อื่นเป็นความคาดหวัง ที่แสดงออกมาในรูปความรู้สึกว่า ควรจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือต่องานที่ตนรับผิดชอบอยู่ ทฤษฎีความคาดหวังนี้มีประโยชน์ในการอธิบายพฤติกรรมของคนในการทำงาน ทั้งยังให้แนวคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพจากทฤษฎีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ามีความแตกต่างกับทฤษฎีที่ว่าทฤษฎีการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้ เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำและถือว่า การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานที่ดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ทฤษฎีนี้การมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแค่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบายยิ่งกว่านั้นทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้นคือการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมที่นับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

ทวีศักดิ์ แก้วพิพัฒน์ (2550, หน้า 20) ได้รวบรวมความคิดเห็นจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ สมยศ นาวีการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยคณะบุคคลว่า การแก้ปัญหาและการตัดสินใจโดยคณะกรรมการจะกระทำได้ดีกว่าบุคคลเดียวแต่คณะกรรมการเป็นสื่อกลางที่ดีที่สุดในการรวบรวมผู้เชี่ยวชาญจากส่วนต่าง ๆ ขององค์กรให้ร่วมกันแก้ปัญหาให้มีผู้บริหารแข่งขันอำนาจหน้าที่ระหว่างกันอาจทำให้การตัดสินใจล่าช้าซึ่งอาจสืบเนื่องจากการประชุมแต่ละครั้งต้องใช้เวลามากและการบริหารโดยองค์คณะบุคคลเป็นการบริหารแบบมีส่วนรวมที่มีลักษณะของการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคลเพื่อใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารแบ่งอำนาจหน้าที่ของการบริหารของพวกเขาให้กับผู้บังคับบัญชาและต้องให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่ สำคัญขององค์กรไม่ใช่แต่เพียงสัมผัสปัญหาหรือการแสดงความห่วงใยเท่านั้นและการมีส่วนร่วมและการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ทุกฝ่ายมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันส่งผลให้องค์กรเป็นที่ยอมรับประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายบรรยากาศในการปฏิบัติงานจะเกิดความสามัคคีปรองดองมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมีความเป็นระเบียบสิ่งนี้เป็นปัจจัยให้เกิดพลัง

Felkins PK. Linked (2002 , p 44) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีเงื่อนไขอย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้ 1) ประชาชนต้องมีอิสรภาพมีส่วน ร่วม (freedom to participate) 2) ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม (ability to participate) และ 3) ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (willingness to participate) นอกจากนี้เงื่อนไข ดังกล่าว 3 ประการแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอื่น ๆ อีกดังนี้ 1) ประชาชน ต้องไม่เสียเงินค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินเท่าที่เขาประเมินค่าผลตอบแทนที่จะได้รับ 2) ประชาชนต้องสามารถสื่อสารกันรู้เรื่องทั้ง 2 ฝ่าย 3) ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วน ร่วม 4) ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558, หน้า 17) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง กิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วม ตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผล โดยการออกไปสนทนาพูดคุยหรือ เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน

โครงการของรัฐซึ่งไม่รวมถึงบุคลากรภาครัฐที่อยู่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเด็นสาธารณะหรือประเด็นการพัฒนาในพื้นที่ หรือการดำเนินโครงการของรัฐประชาชน เป็นสื่อกลางให้ประชาชนสามารถเข้าถึงผู้ตัดสินใจและรับฟังความคิดเห็นพร้อม มุมมองต่างๆ โดยภาครัฐทำให้เห็นและเชื่อว่ามุมมองและสิ่งที่ประชาชนให้ความเห็นหรือเรียกร้องและ แสดงออกได้รับการนำมาพิจารณาโดยคณะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจโดยระดับการมีส่วน

พระโสภณกาญจนาภรณ์ (2560) ให้สัมภาษณ์ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หรือไม่ อย่างไร “โครงการที่เกี่ยวกับวัดไม่ว่าโครงการใด จะใหญ่หรือเล็กประชาชนย่อมมีส่วนร่วมเสมอ เพราะวัดมาจากประชาชน อยู่ได้ก็เพราะประชาชน และกิจกรรมทุกอย่างก็เพื่อประชาชน โครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่เกิดขึ้นก็เพื่อประชาชน เพื่อความสงบสุขของประชาชน ทุกกิจกรรมต้องมี ประชาชนเป็นที่ตั้ง แต่จะเพิ่มปริมาณได้มากน้อยเพียงใดก็ต้องเกิดการร่วมมือกันระหว่างวัดชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มันจึงจะขับเคลื่อนไปได้

Tannenbauma, R. (1950, อ้างถึงใน นพวรรณ พรรณราย, 2559) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการตัดสินใจเกิดขึ้นโดย ผู้บริหาร เมื่อเวลาที่ต้องการประสานสิ่งต่างๆตลอดจนเป็นการควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตาม หน้าที่และเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจะเป็นผู้ซึ่งผลักดันผลสำเร็จให้แก่องค์การโดยผู้นำผู้ใต้บังคับบัญชารวมทั้งจะเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ขององค์การซึ่งในประเด็นเรื่องผลประโยชน์นี่เองที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดสิ่งต่างๆภายในองค์การกระบวนการตัดสินใจมีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของการเลือกพฤติกรรมหนึ่งๆท้ามกลางทางเลือกมากมายที่ปรากฏอยู่ซึ่งกระบวนการตัดสินใจประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรก บุคคล จะต้องมีความรู้พอสมควรต่อทางเลือกของพฤติกรรมเหล่านั้นซึ่งควรจะมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลัง พิจารณาเพื่อทำการตัดสินใจอยู่ ขั้นตอนที่สองคือ บุคคลผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องให้ความหมายของ ทางเลือกแต่ละอันซึ่งคำนิยามดังกล่าวจะมีความเป็นเหตุเป็นผลกันขั้นตอนสุดท้าย บุคคลจะต้องเลือก พฤติกรรมอันใดอันหนึ่งในทำมกลางทางเลือกต่างๆเหล่านั้นแล้วทำการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมนั้น คือการที่มีการบริหารงานโดยบุคคล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และได้รับประโยชน์ทั้งสองทางคือทางตรงและทางอ้อม จากการศึกษาดังกล่าวนั้นได้พบว่า แนวคิดของแต่ทฤษฎีการมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นแนวคิด ในการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคคลเพื่อที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่เหมือนกันในรูปแบบเดียวกัน โดยที่บุคคลนั้นมีการตัดสินใจของตัวบุคคลนั้นเอง และอาจจะมีบทบาทแนวทางที่แตกต่างกันออกไปบ้างตามสถานการและกิจกรรมที่ได้มีการดำเนินการร่วมกันและบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขับเคลื่อน

2.2.1 ความหมายการขับเคลื่อน

ในการขับเคลื่อนหมู่บ้านศีล 5 เป็นกระบวนการในการขับเคลื่อน แผนการทำความเข้าใจ ความหมายของการปฏิบัติการในภาพรวม ระบบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำความรู้จักกับหน่วยงานที่เป็นผู้ร่วมปฏิบัติงานทำความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานร่วมประชุมร่วม เพื่อทำความเข้าใจกับแผนและถงเถียงในรายละเอียด เพื่อพัฒนาปรับปรุงและวางแผนร่วมกันในทุกมิติ ประเมินและแนะทบทวนผลร่วมกัน เพื่อปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการขับเคลื่อน

พระครูสันติวชิรกิจ (วิโมกข์) (2560, หน้า 62-63) แนวทางการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เริ่มต้นจากการปรับความเห็นในเรื่องของทัศนคติการในการรักษาศีล เป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และควรได้รับการส่งเสริมและความร่วมมืออย่างจริงจังในหมู่บ้าน เพื่อให้ชุมชนสังคมเป็นสังคมที่สันติสุข และเป็นต้นแบบให้กับเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติได้เห็นและปฏิบัติตามทั้งนี้การขับเคลื่อนโครงการต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมถึงเยาวชนให้มีส่วนร่วมในความคิดการระดมความเห็นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาศีล 5 ในชุมชนอีกทั้งยังต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนมีการบูรณาการเข้ากับกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้กระบวนการต่างๆ เหล่านี้ ควรขับเคลื่อนผ่าน บ้าน วัด และโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญของการอยู่ร่วมกันในชุมชน เรียกว่า บวร ในการวางแผนขับเคลื่อนโครงการฯ ควรใช้หลักแนวคิดการมีส่วนร่วมซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากรกำหนดวิธีติดตามประเมินผลและสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการใช้ทรัพยากรมีความรับผิดชอบในการจัดสรรและควบคุมเงินงบประมาณ

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับการพึ่งพาตนเอง

4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม การมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด และโรงเรียน กล่าวคือ

บ้าน อาจหมายถึงชุมชน หน่วยทางสังคมที่สำคัญหน่วยหนึ่ง ในบ้านอาจมีผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน เป็นผู้นำ ผู้นำเหล่านี้จะพัฒนาทางด้านสภาพแวดล้อม ทางด้านกายภาพต่างๆภายในหมู่บ้านหรือชุมชนได้มี ส่วนร่วมแสดงความคิด ร่วมกันวางแผน นำไปสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผล

วัด เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ในอดีตวัดคือศูนย์รวมของทุกๆสิ่งตั้งแต่เกิดจนตายก็ว่าได้เป็นที่ร่วมทำ กิจกรรมเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน วัดเป็นแหล่งศรัทธาการทำให้เกิดมีส่วน ร่วมในกิจกรรมในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

โรงเรียน หน่วยงานทางสังคมซึงเป็นสถานบันการศึกษาของชุมชน มีครูอาจารย์ที่ให้ความรู้แก่ลูก หลานในชุมชนมีปัญญาสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ฉะนั้น บ้าน วัด โรงเรียน จึงเป็นหน่วยทางสังคมที่มี ความสำคัญทั้งหมด วัด มีบ้านและโรงเรียนให้การอุปถัมภ์ค้ำชู ทำนุบำรุงพระศาสนา บ้านก็มีวัดคอยให้สติ เตือนใจ รวมทั้งจิตวิญญาณและมีโรงเรียนคอยสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน โรงเรียน มีวัด ที่ให้การสนับสนุน อบรมสั่งสอนในศีลธรรม และมีบ้านที่คอยให้การสนับสนุน ผู้ที่มีความรู้ความสามรถเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา โดยอาจเป็นครูภูมิปัญญา ให้ความรู้ในเรื่องที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นนั้นๆ และกรรมการ สถานศึกษาก็มีพระ มีผู้นำชุมชน เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงานในโรงเรียนในการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

บุญเลิศ ช่วยธานี (2558, หน้า 1-2) รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนห้วยต้ม จังหวัดลำพูน ใช้กลไกการขับเคลื่อนที่มีฐานมาจากคำสอนของครูบาวงศ์ ผสานเข้ากับหลักศีล 5 เน้นให้ปฏิบัติตามหลักทาน ศีล ภาวนา แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของกุศลกรรมที่เหนือกว่าการพึ่งพาอาศัยความ เชื่อเรื่องผีแบบดั้งเดิม สอนด้วยวิธีการเทศน์แบบประกอบอุปมาอุปมัยพร้อมนิทานสอนใจให้เกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา จนเกิดการลด ละ เลิกอบายมุข นำพาผู้คนปฏิบัติเหนือระดับการสมาทานศีล 5 ตามปกติไปสู่ระดับตัดวงจรแห่งการละเมิดศีล 5 อย่างเด็ดขาด กลไกการทำหน้าที่ถ่ายทอดที่สำคัญคือ พระสงฆ์กับตะก๊ะ(ผู้นำทางจิตวิญญาณ) โดยกำหนดให้ทำหน้าที่ในการกำกับการ ดำเนินชีวิตของชาวบ้านให้ปฏิบัติอยู่ในศีล ในขณะเดียวกันได้แปลงคำสอนของครูบาวงศ์และศีล 5 เป็นข้อกำหนดชุมชนไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วย 1) ห้ามเลี้ยงสัตว์ ห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามนำเนื้อสัตว์มาจำหน่ายจ่ายแจกในหมู่บ้าน วัด และสถานที่ต่าง ๆ 2) ห้ามจำหน่าย จ่ายแจก เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และของมึนเมาทุกชนิด 3) ห้ามจัดเลี้ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และของมึนเมาทุกชนิด ในงานเทศกาลและงานบุญต่าง ๆ 4) ต้องรักษาความสงบไม่รบกวนเพื่อนบ้าน ไม่ลักขโมย ไม่ทะเลาะ วิวาท 5) ต้องรักและซื่อสัตย์ ต่อคนในครอบครัว 6) ผู้ที่อยู่ในชุมชนห้วยต้ม ควรเข้าวัด รักษาศีล ภาวนา บำเพ็ญสาธารณประโยชน์สม่ำเสมอ และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในกระบวนการขับเคลื่อนใช้พลังศรัทธาเป็นกลไกหลักและทำงานแบบแนวราบในชุมชนเพื่อขยายผลการรักษาศีล 5 ให้เข้มแข็ง โดยเครือข่ายที่เป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อน คือ บวร (บ้าน + วัด + โรงเรียน)

พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ (2560, หน้า 238) การนำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ลงไปยังหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความปรองดอง ของประชาชนในชุมชนตามเจตนารมณ์ของ คสช. และดำริของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ถึงแม้ว่าโดยปรัชญาพื้นฐานของโครงการจะมีความชัดเจนในการนำศีล 5 มาเป็นกฎพื้นฐาน ของการอยู่ร่วมกัน แต่ก็เกิดปัญหาในการปฏิบัติอันเนื่องจากกลไกที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนมุ่งให้เป็น ภารกิจของภาครัฐ แต่รัฐกลับทำงานในวงกว้างในเชิงประชาสัมพันธ์มากกว่า เช่น การแจกคู่มือ และ ป้ายสัญลักษณ์ของโครงการ เป็นต้น แต่ในขณะที่การสร้างความตระหนักให้คนดำรงตนอยู่ในศีล เป็นเรื่องของการปรับทัศนคติและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับศีล 5 ภารกิจดังกล่าวจึง สวิงกลับไปเป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสแบบเลี่ยงไม่ได้ ทั้งโดยความเกี่ยวข้องกับโครงการ ทั้งโดยสนองดำริของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ วัดจึงต้องเข้ามารับหน้าที่เป็นกลไก หลักในการขับเคลื่อนโครงการ และดำเนินการไปอย่างไม่มีทิศทางขาดความเป็นเอกภาพ เนื่องจากยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นโครงการแต่ละพื้นที่ยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนร่วมกัน

พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ (2560, หน้า 447) การขับเคลื่อนหมู่บ้านศีล 5 นั้นเป็นการดำเนินตามแผนที่ว่างไว้ โดยใช้แนวทางการปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 โดยการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 ได้ครบสมบูรณ์ และบางแห่งมีการปรับประยุกต์ตามบริบทของชุมชน แต่สภาพผลของการปฏิบัติส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชน เกิดความมั่นคงสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในระดับครอบครัวและในระดับชุมชน ในระดับครอบครัวสมาชิกครอบครัวที่ปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 มีรายรับน้อยมีรายจ่ายน้อย มีเงินออมสามารถนำเงินออมไปเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มออมทรัพย์การบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน ระดับชุมชนสมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มีเงินออม เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารชุมชน เป็นต้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในชุมชนพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน การพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอกมีน้อย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยน เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ เกิดวัฒนธรรมวิถีพุทธ นำมาส่งเสริมกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชน

พระครูวิริยธรรมานุศาสก์ (2565, หน้า 10) กลยุทธ์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สภาพการดำเนินกิจกรรมทั่วไปเป็นการดำเนินงานในรูปแบบของเครือข่าย อาศัยการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมากับจังหวัดนครราชสีมา เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีเป้าหมายลดความขัดแย้งในสังคม โดยอาศัยหลักการของศีล 5 มาปรับใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดการบูรณาการแผนงานต่าง ๆ ร่วมกัน การมีส่วนร่วมนับเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 การถอดบทเรียนนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์และวิธีการดำเนินงาน

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กลยุทธ์ที่ 1 ขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยวิธีการบูรณาการแผนงานของคณะสงฆ์และแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ให้เกิดการจัดกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 กลยุทธ์ที่ 2 การบูรณาการแผนงานของคณะสงฆ์กับกิจกรรมชุมชภายใต้แผนยุทธศาสตร์จังหวัด ให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 และกลยุทธ์ที่ 3 สร้างการมีส่วนร่วมเชิงตระหนักกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 และกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านสามารถสร้างและกระตุ้นจิตสำนึกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตระหนักถึงคุณค่าที่เกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านวัดและหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ช่วยให้ขับเคลื่อนให้โครงการหมู่บ้านศีล 5 สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

พระอธิการอุดมศักดิ์ ถิรธมฺโม (2558, หน้า 5) กล่าวว่า โครงการหมู่บ้านศีล 5 หมายถึง โครงการในพระดำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จ พระสังฆราช วัดปากน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้มีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและ สมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบสันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ลด ปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เป็นโครงการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกเพศทุกวัยได้นำหลักคำสอน ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้กับตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

พระครูวินัยธรคูณ จนฺทสีโล (เบ้าจันทึก) (2560, หน้า 70) กล่าวว่า ศีล 5 เป็นคุณธรรมพื้นฐาน เป็นเครื่องช่วยควบคุมกาย วาจา ของมนุษย์ให้เรียบร้อย สมบูรณ์เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสงบสุขหากมีคนที่กระทำผิดศีลข้อหนึ่งข้อใด จะแสดงพฤติกรรม หรือการกระทำที่ผิดปกติของมนุษย์ออกมา ซึ่งจะก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายเกิดความเดือดร้อนทั้งต่อตนเอง หมู่คณะ และสังคมโดยส่วนร่วมด้วย ศีล เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขในสังคมจึงได้มีการจัดตั้งโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช ได้มีดำริในการจัดตั้งโครงการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนสร้างความตระหนักให้พุทธศาสนิกชนชาวไทยนำหลักธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติตามหลักศีล 5 สู่วิถีชีวิตประจำวันของทุกคนเพื่อความสงบร่มเย็นของชาวประชาจึงได้มีการดำเนินการจัดตั้งให้มีความคอบคุมทุกจังหวัดทั่วประเทศจากการดำริของเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จ พระสังฆราช และมีนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ (2559, หน้า 13) กล่าวว่า หมู่บ้านรักษาศีล 5 หมายถึง การเผยแพร่หลักศีล 5 ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้กับประชาชนทุกระดับ

พระมหาพงษ์ศักดิ์ รตนญาโณ (ทองละมุล) (2561, หน้า 6) กล่าวว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล **5** หมายถึง กิจรรมการรณรงค์ให้พุทธศาสนิกชนประพฤติตน อยู่ในทำนองคลองธรรม ตั้งใจรักษาศีล **5** พร้อมทั้งเชิญชวนคนในครอบครัวรักษาศีล **5** และ กรอกใบสมัครเข้าร่วมโครงการเพื่อเป็นหลักฐานและเพื่อเป็นการแสดงถึงความตั้งใจจริง

วณิฎา ศิริวรสกุล และวัชรินทร์ อินทพรหม (2561, หน้า 203-209) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลในการดำเนินงานและการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยรวมอยู่ ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ประชาชนในชุมชนได้มีการสมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ หลังการดำเนินนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประชาชนในชุมชนมีการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม และลำดับสุดท้าย คือ หลังการดำเนินนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประชาชนในชุมชนละเว้นการดื่มสุราเมรัยและเครื่องดองของมึนเมา 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ย สูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ ด้านทัศนคติหรือการยอมรับนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมี ส่วนร่วมในนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 3) รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ประสบผลสำเร็จหัวใจสำคัญคือการสื่อสารเป้าหมายของนโยบายให้ตัวแทนทุกภาคส่วนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดแรงจูงใจ และมีความตระหนัก จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมและความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบายทุกขั้นตอน

วัชรินทร์ อินทพรหม (2562, หน้า 205) การขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 นั้นมีการดำเนินการไปพร้อมๆ กันทั้งประเทศแต่ความสำเร็จของนโยบายมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยแต่ละพื้นที่ ดังนั้นการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลสำเร็จมากขึ้น จำเป็นต้องมีรูปแบบตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) เพื่อเป็นตัวอย่างที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ขับเคลื่อนโครงการให้ประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นจังหวัดลพบุรีจึงถูกเลือกถูกกำหนดให้เป็นจังหวัดนำร่อง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ประสบความสำเร็จในการ ขับเคลื่อนนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพโดยการนำของ ดร.พระเทพเสนาบดีเจ้าคณะจังหวัดลพบุรีทำให้เป็นจังหวัดต้นแบบ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (คณะกรรมการโครงการฯ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ส่วนกลาง, 2559) และการถอด model หมู่บ้านรักษา ศีล 5 ที่ประสบความสำเร็จนี้จะช่วยนำไปใช้กับหมู่บ้านอื่นๆ ที่ไม่ประสบความสำเร็จให้ประสบความสำเร็จอย่างแพร่หลายต่อไป

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ฉบับที่ 2 (ฉบับปรับปรุง) การดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 คณะสงฆ์จังหวัด และผู้บริหารระดับจังหวัด ขอความร่วมมือให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดที่จะเป็นจังหวัดรักษาศีล 5 ต้นแบบ นำ

ร่องบูรณาการ การทำงานร่วมกับ ภาคคณะสงฆ์ และทุกภาคส่วนของจังหวัด โดยให้ดำเนินการ เป็น “จังหวัดรักษาศีล 5 ต้นแบบ” ซึ่งมีหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ผ่านเกณฑ์เป็น “หมู่บ้านรักษาศีล 5” อย่างน้อยอำเภอละไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของหมู่บ้านในอำเภอนั้นๆ รวมทั้งให้คณะทำงานฯ ระดับอำเภอและจังหวัดร่วมกันคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมายร้อยละ 60 ในแต่ละอำเภอ โดยให้ พิจารณาจากเครือข่ายของกรมการศาสนาที่อยู่ภายในจังหวัด เช่นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัน อาทิตย์ ลานธรรม ลานวิถีไทย (เฉพาะลานธรรมฯ ที่เป็นพุทธ) เน้นการดำเนินการ ดังนี้ 1) วิถีชีวิตของคนในชุมชนที่มีความผูกพันรักใคร่สามัคคีกัน มีศิลปะการแสดง พื้นบ้านเป็นสื่อสานสัมพันธ์ โดยมีศิลปินพื้นบ้านร่วมถ่ายทอดเชิญชวนคนในชุมชนรักษาศีล 5 สร้างความอบอุ่นและความปรองดองสมานฉันท์ 2) การใช้วิถีวัฒนธรรม การอาชีพของคนในชุมชนเป็นแกนหลักในการเชื่อมร้อย กับการรักษาศีล 5 อาทิ หากชุมชนใดมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับหน่วยราชการใดสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดควรเข้าถึงหน่วยราชการนั้น เพื่อขอรับการสนับสนุนให้สอดแทรกความสำคัญของการ รักษาศีล 5 เข้าไปในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ 3) การจัดทีมงานหลายๆ ทีม ซึ่งเป็นทีมแกนนำเข้าพื้นที่ต่างๆ เพื่อเข้าไปนำเสนอ โครงการนี้ตลอดจนให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ ให้ความเอื้ออาทรความมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและ กัน 4) การประสานบอกกล่าวหน่วยงานทหารในพื้นที่ ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานดังกล่าว และแจ้งฝ่ายประชาสัมพันธ์ของ คสช. ช่วยเก็บภาพและประชาสัมพันธ์หมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้สาธารณชนได้รับทราบ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2558, หน้า 25) แนวคิดทฤษฎีและรูปแบบการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ “หมู่บ้าน รักษาศีล 5” พบว่า “ศีล” (Morality) หมายถึง ความประพฤติชอบทางกาย และวาจา หรือเรียกว่า ความเป็นปกติคือความมีระเบียบวินัยทางกาย และวาจา โดยอาศัยเจตนางดเว้นจึงละบาป คือ อกุศลได้คือ กายทุจริต วจีทุจริต รูปแบบการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” คือ รูปแบบ ความสัมพันธ์ทางสังคมของปัจเจกบุคคลกลุ่มคน โดยการทำกิจกรรมร่วมกันตลอดจนมีเป้าหมาย เดียวกัน หรือที่เรียกว่าเครือข่ายทางสังคมนั้น ซึ่งหมายถึงการดำเนินการเพื่อเชิญชวนให้คน ในหมู่บ้านมาร่วมกันรักษาศีล 5 จะต้องมีการสร้างเครือข่าย เพื่อเชื่อมโยงกลุ่มคนที่สมัครใจจะร่วมกัน รักษาศีล 5 ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิเชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน

ชวาวุฒิ ลาภมาก (2553, หน้า 41) ได้ให้ความหมายว่าการขับเคลื่อนเป็นการนำไปสู่การเสริมพลังซึ้งกันและกันจนกลายเป็นพลงใหญ่แห่งการขบเคลื่อนในชุมชน

สุพรรณี ไชยอำพร (2550, หน้า 20-23) ได้เสนอแนวคิดปรัชญาการพัฒนาในระดับปฏิบัติการ ว่าการทำงานหรือการพัฒนาใดๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงคนเป็นตัวตั้ง หรือเป็นศูนน์กลางของการพัฒนา (Man is a Center of Development) ในฐานะที่คนเป็นทั้งหลายรับรู้ (Actress)

ผลกระทำ (Actor) และผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) โดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการรับรู้ทางเลือกทางรอดในการพัฒนา ดังนั้นการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับปฏิบัติการในพื้นที่

Hilgard and Bower (1981, p. 76) กล่าวว่า ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรม ในสถานการณ์นั้นๆซึ่งเป็นผลที่ได้รับจากประสบการณ์ซ้ำๆในเหตุการณ์นั้นๆ

สรุปได้ว่า แนวคิดในการขับเคลื่อนนั้นเป็นการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้วางแผนไว้โดยเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายบุคคลที่มีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมและเปิดโอกาสให้ ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพื่อที่สร้างความเข้าใจในแนวทางของการขับเคลื่อนโครงการนั้นๆ โดยดำเนินการผ่านกิจกรรมต่างๆ หรือบูรณาการให้เข้ากับกิจกรรมต่างๆที่มีตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการและเป็นการส่งเสริมการร่วมมือในการขับเคลื่อนโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการขับเคลื่อน

1) ความหมายการขับเคลื่อน

การนำเอาหลักธรรมที่อยู่ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ควบคู่กับการขับเคลื่อนโครงการ โดยใช้หลักของศีล 5 เผยแผ่ให้เข้าถึงประชาชน และรณรงค์ให้ประชาชนยึดถือซึ่งมีกระบวนการในการขับเคลื่อนแผนคือ ทำความเข้าใจเป้าหมายของการปฏิบัติการในภาพรวม ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อมทำความรู้จักกับหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงานทำความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานร่วม มีการประชุมเพื่อทำความาเข้าใจกับแบบแผนและถกเถียงรายละเอียดเพื่อพัฒนาปรับปรุงและวางแผนร่วมกันในทุกมิติ ประเมินและทบทวนผลร่วมกันเพื่อปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้

2) ทฤษฎีกับการขับเคลื่อน

พระครูพิทูรนคราภิรักษ์ (อนุชาติ นรินฺโท) (2564, หน้า 9) การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีลักษณะการบริหารจัดการแบบแยกกันทำงาน เผยแผ่อุดมการณ์หลักการทางพระพุทธศาสนาแก่ศาสนิกชนนับถือด้วยการสร้างความเข้าใจ มีการสร้างกลุ่มเครือข่าย สร้างความเข้าใจ ให้เห็นความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยทำบันทึกข้อตกลงต่อหน่วยงานส่วนราชการท้องถิ่น ให้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บรรลุเป้าหมาย การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พบว่าในหน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานร่วมกันในระบบ หรือองค์กรเพื่อให้งานสำเร็จไปด้วยดีระบบหรือ องค์กรที่มีบุคคลในระดับต่าง ๆ ทำงานประสานกันดุจเครื่องจักร ระบบใด ๆ ที่จะช่วยให้งานสำเร็จ ลุล่วงไป โดยที่บุคคล กลุ่มคน และชุมชน นำหลักการในพระพุทธศาสนาแสดงให้เห็นแนวคิด

ที่มาของ ศีลกับการอยู่ร่วมกันในสังคมทำให้เกิดความสงบสุขของสังคมชุมชนและเป็นการพัฒนาตนเองตาม หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งศีล 5 เป็นหนทางแห่งการเกิดสันติภาพ

พระเทพสิงหวราจารย์ โสภณ โสภโณ/ยอดคำปา (2562, หน้า 2) ตามพระราชดำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์และมติของมหาเถรสมาคม ได้มีส่วนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ และพัฒนากระบวนการลดความขัดแย้งในระดับชุมชนได้อย่างมีนัยยะสำคัญการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนด้วยกลไกของหมู่บ้านรักษาศีล 5 จึงเป็นพุทธวิธีที่สำคัญของการตอบสนองกระบวนการในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม ตลอดจนการผลักดันให้องค์กรทางศาสนา สามารถเข้ามามีบทบาทในกระบวนการยกระดับคุณภาพ ชีวิตและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญแบบองค์รวม กล่าวคือสร้างความร่วมมือในชุมชนเป็นพื้นฐานทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้กระบวนการดำเนินงานเกิดจากภูมิปัญญาและการประยุกต์หลักพุทธธรรมพื้นฐานที่เหมาะสมกับการพัฒนาของชุมชนนั้นๆส่งผลให้การดำเนินงานเป็นที่ยอมรับทั้งจากหน่วยงานฝ่ายปกครองท้องถิ่นและประชาชน ด้วยปัจจัยที่ไม่มีการครอบงาทางความคิดจากองค์กรใดเฉพาะอีกทั้งความศรัทธาทางพระพุทธศาสนาในชุมชนท้องถิ่นนั้นยังเป็นกลไกทางสังคมและ วัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทยอยู่เช่นกัน ดังนั้น ในประเด็นเรื่องการพัฒนากลไกลการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการจรรโลงคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนส่งเสริมการสร้างสังคมสมานฉันท์และสันติสุขอย่างยั่งยืนนั้น ใน 4 ด้านคือ เสริมสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคง ความปลอดภัย ซึ่งถือเป็นกระบวนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ควรเรียนรู้และพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น การศึกษาวิจัยจึงเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นเพื่อค้นหากระบวนการ ของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในการส่งเสริมการ สร้างมาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักจริยธรรม คุณธรรมที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปรองดองและสมานฉันท์ของสังคมไทย ตลอดจนเป็นการสนองนโยบายการสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์และสันติสุขของรัฐบาลและคณะสงฆ์ไทยที่จะร่วมมือกันพัฒนาชุดความรู้ที่อิงกับการบูรณาการหลักการวิชาการเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตและชุมชนไทยให้เข้าใจหลักการและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่าง “อยู่เย็นเป็นสุข” ร่วมกันได้ตลอดไป

พระมหากฤษฎา กิตฺติโสภโณ (2558, หน้า 42) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ด้วยการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัด พระนครศรีอยุธยา” การวิจัยครั้งนี้พบว่า 1) การสร้างความปรองดองสมานฉันท์นั้น เริ่มจากการสร้างความปรองดองในจิตใจของแต่ละคนก่อน เพื่อสร้างสันติภาพสู่สังคมภายนอก โดยใช้หลักการเข้าใจเข้าถึง และพัฒนาส่วนกระบวนการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ ด้วยการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ หลักการบริหารโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การวางแผน (Planning)

การจัด หน่วยงาน (Organizing) การจัดสายงานและการจัดตัวบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และ งบประมาณ (Budgeting) โดยผู้นำชุมชนจะต้องยึดหลักการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ 6 ประการ คือ หลักความถูกต้อง หลักความเหมาะสม หลักความบริสุทธิ์ หลักความยุติธรรม หลักพรหมวิหารธรรม และหลักความเสียสละ จะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความสมัครสมาน สามัคคีของคนในชุมชนอย่างแท้จริง 2) แนวทางการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ด้วย การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษา ศีล 5 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่หนึ่ง จัดตั้งศูนย์อำนวยการกลางและศูนย์อำนวยความสะดวกระดับ ชุมชนที่มีประสิทธิภาพ เช่น มีวัสดุอุปกรณ์ในการบันทึกและจัดเก็บข้อมูล เป็นศูนย์ ประสานงานและขับเคลื่อนโครงการ มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์ที่สอง จัดอบรมประชาชน สร้างความรู้ความเข้าใจในการรักษาศีล 5 รวมถึงสถานศึกษา หน่วยงานราชการ โรงงาน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง จัดทำเอกสาร แผ่นพับและสื่อการสอน เพื่อเผยแพร่โครงการให้ทั่วถึง และขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระดับ 2 อย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายของคณะสงฆ์ กลยุทธ์ที่สาม พัฒนาศักยภาพของบุคลากรทั้งบรรพชิตและ คฤหัสถ์ และสร้างจิตอาสาในการปฏิบัติงานให้เพิ่มมากขึ้น เน้นการประสานงานระหว่าง บ้าน วัด และชุมชน (บวร) และ กลยุทธ์ ที่สี่ สร้างเครื่องมือในการกำกับติดตามและ ประเมินผลการด าเนินโครงการที่มีคุณภาพ ขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาของ จังหวัด เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย เป็นต้น ในการช่วยสร้างเครื่องมือในการกำกับติดตาม และประเมินผลที่มีคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ มีการรายงานผลการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2548, หน้า 160) การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางศาสนามาประยุกต์ให้สอดคล้องกับการทำงานเพื่อการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการดำเนินการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยคณะสงฆ์ระดับบริหารและฝ่ายอาณาจักรที่นำโดยผู้ว่าราชการจังหวัดถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการขับเคลื่อนลักษณะประสานงานแบบเครือข่าย มีแผนรองรับสำหรับการดำเนินงาน ตามแนวคิดที่ได้รับการปรับใช้ให้สอดคล้องหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ “หลักอิทธิบาท 4” เป็นหลักสอนของพระพุทธศาสนาสำหรับผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “อิทธิบาท 4” หลักอิทธิบาท ประกอบด้วย หลักธรรม 4 ประการถือเป็นคำสอนที่มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นคำสอนที่เน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นหลักคำสอนที่เน้นความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง และจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ประกอบด้วย

1. ฉันทะ ความพอใจ คือ ต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป

2. วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย

3. จิตตะ ความคิดมุ่งมั่น คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ

4. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจตรา หาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผน วัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง หาก นำคำสอนของหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานก็จะทำให้การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

ธนพล วิยาสิงห์ (2565, หน้า 168) แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 กรณีศึกษา: ประชาชนบ้านหว้าน ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 กรณีศึกษา ประชาชนบ้านหว้าน ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เกิดจากคณะสงฆ์ โดย เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ประธานอำนวยการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีดำริที่จะเสริมสร้างและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ เป้าหมายของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือ พุทธศาสนิกชนทุกหมู่เหล่าที่ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาโดยการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ยคณะสงฆ์เป็นผู้นำทางการปฏิบัติ ซึ่งจุดมุ่งหมายในการดำเนินการ คือ โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เป็นกระบวนการดำเนินการที่เป็นระบบเปิดที่ให้องคาพยพทุกส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมและเน้นประชาชนหมู่บ้านวัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยให้ประชาชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในสังคม มีโอกาสได้เข้ามาร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอแนะ ร่วมคิดแนวทาง ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาสังคมในฐานะหุ้นส่วนของการพัฒนาย่อมส่งผลให้การขับเคลื่อนโครงการประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาทุกภาคส่วนของสังคมอย่างยั่งยืนในส่วนของบ้านหว้าน ตำบลน้ำคำนั้นริเริ่มกิจกรรมที่มีวัดพระธาตุสุพรรณหงส์เป็นจุดศูนย์กลางและมีการริเริ่มการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 เกิดจากวัดการทำกิจกรรมในวันพระและวันสำคัญทางศาสนาเป็นหลัก โดยให้พุทธศาสนิกชนได้ประพฤติปฏิบัติรักษาศีล ปฏิบัติธรรมมีการทำบุญตักบาตรในวันพระเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

องค์การบริหารส่วนตำบลพนมทวน (2560) การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของบ้านดอนงิ้ว ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้นำท้องถิ่น คือ นายกและสมาชิกขององค์การ

บริหารส่วนตำบลพนมทวน และผู้ปกครองท้องที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัคร สาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง และประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของอำเภอพนมทวน ในภาพรวม สรุปได้ว่า

1. การตั้งคณะกรรมการ หรือทีมงานเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนโครงการอย่างเป็นระบบ

2. ผู้นำ เป็นปัจจัยสำคัญประการแรกที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะเป็นพระสงฆ์คือเจ้าอาวาสวัดต้องเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน

3. ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมจากคณะสงฆ์ในระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด

4. ได้รับความร่วมมือผู้นำท้องที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน

5. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านวิชาการและทรัพยากรต่างๆ เช่น ด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และการบริหารจัดการโครงการ (4M)

6. มีการประชุมทำความเข้าใจแก่ชาวบ้านถึงหลักการ และวัตถุประสงค์ของโครงการ

7. บอกให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของการรักษาศีล 5 ในทางปฏิบัติ ควรทำอย่างไร และจะได้รับผลที่ดีอย่างไร ต่อตนเองและชุมชน รวมถึงประเทศชาติโดยส่วนรวม

8. มุ่งเน้นกลุ่มบุคคลตัวอย่าง เพื่อให้เยาวชนให้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง

9. กิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้องท าแบบต่อเนื่อง

10. จัดทำป้ายติดกิจกรรมไว้ในที่ชุมชน สถานที่ราชการ โรงเรียนและหมู่บ้าน

11. ต้องขับเคลื่อนร่วมกับสถานศึกษาในพื้นที่

12. ต้องขับเคลื่อนโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มองค์กรในชุมชน เช่น กลุ่ม แม่บ้าน กลุ่ม อสม. กลุ่มอาชีพต่างๆ

13. ต้องจัดกิจกรรมเสริมที่น่าสนใจเพื่อใช้เป็นโอกาสในการขับเคลื่อนโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 เช่น การแสดงธรรมเทศนาของพระที่มีชื่อเสียงการจัดงานสวดสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาและการจัดงานประจำปีหรืองานรื่นเริง

พระครูสันติวชิรกิจ (วิโมกข์) (2560, หน้า 9) การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนบ้านโนนดุม โดยภาคประชาชนมีส่วนร่วมนั้น เริ่มต้นจากการปรับความเห็นในเรื่องของทัศนคติการในการรักษาศีล เป็นสิ่งที่ สำคัญและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และควรได้รับการส่งเสริมและความร่วมมืออย่างจริงจังในหมู่บ้าน เพื่อให้ชุมชน สังคม เป็นสังคมที่สันติสุข และเป็นต้นแบบให้กับเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติได้เห็นและปฏิบัติตาม ทั้งนี้ การขับเคลื่อนโครงการ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมถึงเยาวชน ให้มีส่วนร่วมในความคิด การระดมความเห็นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาศีล 5 ในชุมชน อีกทั้งยังต้องมีการ

ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน มีการบูรณาการเข้ากับ กิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้กระบวนการต่างๆ เหล่านี้ ควรขับเคลื่อนผ่าน บ้าน วัด และโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบัน สำคัญของการอยู่ร่วมกันในชุมชน เรียกว่า บวร ในการวางแผนขับเคลื่อนโครงการ

พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี และคณะ (2560, หน้า 1-2) บทเรียนเพื่อการขยายผลในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล ประกอบด้วย การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องมีการผนึกกำลังอย่างเหนียวแน่นของเครือข่ายทำให้เกิดการ ขับเคลื่อนงานอย่างเข้มแข็ง และเกิดผลในการเปลี่ยนแปลงชุมชนอย่างชัดเจน อีกทั้งต้องทำงาน ภายใต้เครือข่ายในรูปแบบของการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ใช้เครือข่ายเป็นฐานนำคนเข้าสู่สัมมาชีพ จะต้องมีคณะกรรมการจากภาคส่วนต่างๆ เป็นแกนนำในการขับเคลื่อน มีเวทีให้แสดงความคิดเห็น และการยอมรับความเห็นร่วมกัน ผู้นำชุมชนทุกกลุ่ม ทุกประเภทองค์กร ทุกระดับต้องมีจิตอาสาและเป็นแบบอย่างในการเข้าร่วมโครงการ ชุมชนจะต้องมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างข้อกำหนดของชุมชนมาใช้ในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในการขับเคลื่อนจะต้องบูรณาการทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม ทุนทางศรัทธา ทุนทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในชุมชนเป็นทุนเพื่อการขับเคลื่อนโครงการจะต้องมีการจัดกิจกรรม การทำงานโดยต้องมองปัญหาของชุมชนเป็น ตัวตั้ง และต้องไม่กระทบต่อวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ทำอย่างสร้างสรรค์โดยเปลี่ยนแปลงในแบบที่เขาไม่รู้สึกได้รับผลกระทบ การขับเคลื่อนในแนวระนาบและสร้างกลไกในการขับเคลื่อนจากอุดมการณ์ศรัทธา ทั้งนี้ในชุมชนต้องมีระบบความเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผู้นำทางจิตวิญญาณในชุมชน การทำงานต้องมีการจัดทำคู่มือที่ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน กิจกรรมและตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนที่ชัดเจน จะต้องมีช่องทางสื่อสารเพื่อความเข้าใจในแนวทางการขับเคลื่อนและใช้รูปแบบ “แสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง” เพื่อการยอมรับในการเข้าร่วมโครงการของประชาชนและต้องทำจากใกล้ตัวในบริบทพื้นฐาน แล้วขยายไปสู่ไกลตัวหรือส่วนรวมในบริบทที่ซับซ้อนมากขึ้น อีกทั้งต้องมีความหลากหลายในการขับเคลื่อน ไม่ตีกรอบด้วยตัวชี้วัดจากองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของพื้นที่ผสานคติความเชื่อ นิทาน เรื่องเล่า บทเพลงต่างๆ เข้าเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน

สรุปได้ว่าทฤษฎีในการขับเคลื่อนนั้นเป็นความคิดวิเคราะห์ความหน้าจะเป็นของแผนที่ได้วางไว้ เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการตามนโยบายและอาจจมีการเพิ่มเติมแนวทางในการดำเนินงานของแผนการการขับเคลื่อนโครงการพร้อมหาข้อสรุปของการวางแผนดำเนินงานในการขับเคลื่อนโครงการไปพร้อมๆกัน ก่อนที่จะมีการวางแผนการขับเคลื่อนโครงการอย่างเป็นเอกฉันท์เพื่อลดขั้นตอนในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านศีล 5

2.3.1 ความเป็นมาของหมู่บ้านศีล 5

โครงการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (หมู่บ้านรักษาศีล 5) เกิดขึ้นจากสถานการณ์บ้านเมืองในห้วงเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหามากมายประกอบด้วยการกระทำผิดกฎหมายปัญหาอาชญากรรมการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมการระบาดของสิ่งเสพติด และอบายมุขการแตกแยกทางความคิดการเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และการจาบจ้วงดูหมิ่น สถาบันหลักของชาติ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากการขาดสติ จิตสำนึก ศีลธรรมและคุณธรรมจริยธรรม อันจะส่งผลให้สังคมเกิดความขัดแย้ง คณะสงฆ์โดยเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกันโดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน กับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการให้ทุกภาคส่วนในประเทศร่วมมือกันดำเนินการสร้างความปรองดองสมานฉันท์และทำให้ประชาชนมีความรักความสามัคคีกันขึ้นใน ทุกส่วนของประเทศตามดำริที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ได้ประทานโอวาทไว้ เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2556 ความว่า “อันว่าศีล 5 เป็นการสำคัญ มนุษย์เมื่อทุกคนมีศีล 5 ด้วยกันสังคมนั้นๆ คือประชาชนย่อมจะอยู่เย็นเป็นสุขเมื่อเป็นไปได้ขอให้ชื่อหมู่บ้านนั้นว่า “หมู่บ้านรักษาศีล 5” โครงการดังกล่าวเป็นนโยบายเร่งด่วนให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้ร่วมกับคณะสงฆ์และภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ขยายผลการดำเนินลงไปสู่ระดับครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนในชาติ มีความรักและเทิดทูนในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองของประชาชนในชาติ โดยใช้กลไกทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักศีล 5 ได้แก่ หลักของศีล 5 ประการ คือ 1) ปาณาติปาตาเวรมณี หมายถึง การละเว้นจากการฆ่าชีวิตสัตว์ทุกชนิด 2) อทินนาทานาเวรมณี หมายถึง การเว้นจากการลักทรัพย์ หรือทรัพย์ที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ 3) กาเมสุมิสฉาจาราเวรมณี หมายถึง การละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม การประพฤติผิดลูกผิดเมียคนอื่น 4) มุสาวาทาเวรมณี หมายถึง การละเว้นจากการพูดปดงดเท็จ พูดจาโกหก พูดไม่อยู่กับร่องกับรอย 5) สุราเมรยมัฌชปะมาทัตถานาเวรมณี หมายถึง การละเว้นจากการดื่มสุราเมรัยและเครื่องดองของมึนเมาทุกชนิด นั้นถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข ไม่เบียดเบียนทั้งกาย ทางวาจา หรือจิตใจ ทำให้สังคมมีความสุข ประกอบกิจกรรมการงานได้อย่างเสรี ไม่ต้องมีความกังวลใจใดๆ เพราะมีกฎเกณฑ์กติกาที่กำหนดให้ทุกคนนั้นเคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ด้วยกันในงาน เขียนของท่านพุทธทาสภิกขุเรื่อง หน้าที่ของมนุษย์ กล่าวไว้ว่า มนุษย์ที่จะเต็มไปด้วยความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ นั้นก็มาจากการรักษาศีล 5 นั่นเอง คือไม่มีปัญหา มีความเยือกเย็น

ทั้งในแง่ของวัตถุ ร่างกายหรือจิตใจ มีการสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หากว่าเห็นแก่ประโยชน์ของตน ไม่คำนึงถึงประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันแล้ว ไม่อาจเรียกว่าเป็นมนุษย์ได้อย่างเต็มที่

การรักษาศีล 5 นั้นที่มีองค์ประกอบของศีลโดยมีหลักธรรมที่ใช้ควบคู่กันไปชื่อว่าเบญจธรรม กล่าวโดยรวมแล้วเรียกว่าเบญจศีลและเบญจธรรม จึงเป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์ที่ต้องใช้หลักธรรมดังกล่าวมาประยุคใช้ในการดำรงอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น หากพิจารณาถึงโดยธรรมชาติของมนุษย์มนุษย์นั้นถือว่าเป็นสัตว์สังคม การที่ต้องมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมทำให้โครงสร้างความสัมพันธ์มีความซับซ้อนมากขึ้น และนำมาสู่ปัญหาสังคมตามมา เมื่อเกิดปัญหาขึ้นบ่อยครั้งจึงจำเป็นที่จะต้องมีบทบัญญัติ หรือข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันขึ้นมา เพื่อให้ทุกคนยึดถือปฏิบัติตามร่วมกัน หากทุกคนปฏิบัติตามสังคมก็จะมีความ เป็นระเบียบ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งหลักศีล 5 เป็นเสมือนข้อตกลงหรือบทบัญญัติขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันโดยปกติสุขในสังคม หากมีการละเมิดศีล 5 นั้นอาจจะนำไปสู่การเกิดเป็นอาชญากรรมได้ ฉะนั้นการประพฤติตนไม่ให้ละเมิดศีล 5 จะทำให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อยในตัวบุคคลซึ่งเมื่อทุกคนมีศีล 5 ที่เสมอกันคือมีความเสมอภาคในเรื่องศีล ก็จะเป็นการปรับสถานะให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จึงเป็นโครงการที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความปรองดองสมานฉันท์ขึ้นในสังคมไทย ด้วยการอาศัยหลักธรรมศีล 5 ข้อ ซึ่งเป็นธรรมพื้นฐานของการดำรงชีวิต เป็นข้อปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความสามัคคีเกิดขึ้นในชุมชน การส่งเสริมให้ผู้คนรักษาศีล 5 ข้อ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการ เสริมสร้างความสมานฉันท์แล้ว ยังจะช่วยแก้ไขปัญหาที่สั่งสมมายาวนานที่เกิดจากความขัดแย้งของคนในชาติ อันเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวไปข้างหน้า และยังช่วยสร้างบรรยากาศความสงบสุข เรียบร้อยเพื่อนำพาประเทศชาติกลับคืนสู่สภาวะปกติสุขอย่างยั่งยืน (แผนยุทธศาสตร์โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5”, 2561-2565, หน้า 2)

พระมหาสมยศ ถามเชฏโฐ (2558, หน้า 6) กล่าวว่า หมู่บ้านรักษาศีล 5 หมายถึง หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และ หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลที่ยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบล ปี พ.ศ. 2552 และ เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีศีล 5 เป็นหลักในการปฏิบัติ

พระอธิการอุดมศักดิ์ ถิรธมฺโม (2558, หน้า 5) กล่าวว่า โครงการหมู่บ้านศีล 5 หมายถึง โครงการในพระดำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช วัดปากน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้มีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบสันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เป็นโครงการ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกเพศทุกวัยได้นำหลักคำสอน ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างคุณภาพ

ชีวิตให้กับตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา

พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ (2559, หน้า 13) กล่าวว่า หมู่บ้านรักษาศีล 5 หมายถึง การเผยแพร่หลักศีล 5 ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อสร้างความ ปรองดองสมานฉันท์ให้กับประชาชนทุกระดับ

พระครูวินัยธรคูณ จนฺทสีโล (2560, **หน้า** 4) กล่าวว่า หมู่บ้านรักษาศีล 5 หมายถึง หมู่บ้านที่รณรงค์เรื่องการใช้ศีล 5 เป็นหลักขับเคลื่อนให้วัด ชุมชน โรงเรียนและ หน่วยงาน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและใช้ศีล 5 เป็นหลักยึดเหนี่ยวทำให้ ประชาชนมีความสุข

พระครูศรีปริยัตยารักษ (2560, หน้า 6) กล่าวว่า หมูบ้านรักษาศีล 5 หมายถึง หมู่บ้านที่สมัครเข้าร่วมโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา

ศักดิ์ชาย มงคลเคหา (2561, หน้า 3) กล่าวว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หมายถึง โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นโครงการที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง ทางสังคมครั้งยิ่งใหญ่ โดยใช้หลักของศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเป็นแกนหลัก

พระครูสันติวชิรกิจ (วิโมกข์), พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ และขันทอง (2561, หน้า 5) กล่าวว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หมายถึง แนวทางการแก้ปัญหาของประเทศ ในเรื่องของการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติพื้นฐานที่สำคัญคือ ความเชื่อที่ว่าการเกิดสันติภาพนั้นมิใช่ใช้กำลังซึ่งเป็นการนำมาซึ่งความขัดแย้งในภายหลัง แต่สันติภาพเป็นภาวะที่คนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขโดยปราศจากความรุนแรงต่อกัน เป็น สภาพที่มีระเบียบข้อบังคับที่ทุกฝ่ายพึงพอใจที่จะปฏิบัติและเป็นการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลังเป็นความสงบที่เกิดจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

พระเทพสิงหวราจารย์ (2562, หน้า 5) กล่าวว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (The communities preserving five precepts) หมายถึง โครงการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษา ศีล 5 ซึ่งเกิดจากการดำริ ของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม มีมติเป็นนโยบายขับเคลื่อนหมู่บ้านศีล 5 เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคง และความปลอดภัย

พระมหาพงษ์ศักดิ์ รตนญาโณ (ทองละมุล) (2561, หน้า 6) กล่าวว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หมายถึง กิจรรมการรณรงค์ให้พุทธศาสนิกชนประพฤติตน อยู่ใน ทำนองคลองธรรม ตั้งใจรักษาศีล 5 พร้อมทั้งเชิญชวนคนในครอบครัวรักษาศีล 5 และ กรอกใบสมัครเข้าร่วมโครงการเพื่อเป็นหลักฐานและเพื่อเป็นการแสดงถึงความตั้งใจจริง

วณิฎา ศิริวรสกุล, **วัชรินทร์ อินทพรหม (2561, หน้า 5)** กล่าวว่า นโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 หมายถึง แนวทางของการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้าน ปรองดองสันติ สุขอย่างแท้จริงนั้น โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล **5** มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน

พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ (สุพิน สุภทฺโท/กริ่งกาญจนา)(2560, หน้า 94) ศึกษาพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในเขตอำเภอท่ามะกา อำเภอท่ามะกาเป็นอำเภอที่อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด ห่างจาก กรุงเทพมหานครประมาณ 97 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมืองกาญจนบุรี 30 กิโลเมตร มีอาณา เขตติดต่อกับพื้นที่การปกครองข้างเคียง ดังนี้ ทิศเหนือติดกับอำเภอพนมทวน และอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ทิศตะวันออกติดกับอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และอำเภอบ้านโป่ง จังหวัด ราชบุรี ทิศใต้ติดกับอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ทิศตะวันตกติดกับอำเภอท่าม่วง จากการบันทึกของนักประวัติศาสตร์ชื่อ สถิต เลิศวิชัย ได้บันทึกไว้ว่า อำเภอท่ามะกา เดิมชื่อ อำเภอลาดบัวขาว ตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช 2545 โดยเอาพื้นที่เขตตำบลท่าผา ตำบลธรรมเสน และตำบลลาดบัวขาวรวมกันตั้งเป็น “อำเภอลาดบัวขาว” ขึ้นอยู่กับจังหวัดราชบุรี ขณะนี้ ที่ตั้งของอำเภอลาดบัวขาวเดิม เป็นที่ตั้งของวัดลาดบัวขาว อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี อยู่ตรงข้ามวัดโกสินารายณ์ คนละฝั่งของแม่น้ำแม่กลองในปัจจุบันและต่อมาในปีพุทธศักราช 2446 รัตนโกสินทร์ศก 124 ทางราชการได้ย้ายที่ตั้งที่ว่าการอำเภอลาดบัวขาวมาตั้งใหม่ที่ตำบลพงตึกและ ได้เปลี่ยนชื่ออำเภอจากอำเภอลาดบัวขาวเป็น อำเภอพระแท่น ทั้งนี้เพราะในเขตอำเภอมีปูชนียสถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา คือ “พระแท่นดงรัง” ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีโดยทั่วไปของชาวพุทธปี พุทธศักราช 2453 สมัยขุนศรีสรนาสน์นิคม หรือมหาจันทร์ ปุญสิริเป็นนายอำเภอ ได้ย้ายที่ว่าการ อำเภอพระแท่นจากตำบลพงตึกมาตั้งใหม่ที่หมู่บ้าน "ถ้ำมะกา" ทางด้านฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง โดย ซื้อที่ดินของขุนอารักษ์อรุณกิจ จำนวน 10 ไร่ 20 ตารางวา เป็นเงิน 120 บาท และที่ดินของนาย ชื่น จำนวน 2 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา เป็นเงิน 120บาท รวมเป็นเนื้อที่ของอำเภอ 12 ไร่ 1 งาน 80 ตารางวา ใช้เป็นที่สร้างที่ว่าการอำเภอพระแท่นหลังใหม่เนื่องจากที่ท่าน้ำหน้าอำเภอมีต้นมะกา ต้นใหญ่ต่อมาในปีพุทธศักราช 2460 สมัยขุนรามบุรีรักษ์ (แอร่ม สุนทรศารทูล) เป็นนายอำเภอ จึงได้เปลี่ยนชื่ออำเภอใหม่จากอำเภอพระแท่น เป็นอำเภอท่ามะกา ซึ่งยังคงขึ้นอยู่ท้องที่จังหวัดราชบุรี จนกระทั่งปี พุทธศักราช 2480 จึงได้โอนมาขึ้นอยู่กับท้องที่จังหวัดกาญจนบุรีจนถึงปัจจุบัน

สรุปว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตอำเภอท่ามะกา เน้นการสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในชุมชนด้วยการรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด เพราะศีล 5 ได้ชื่อว่าเป็นหลักประกันต่างๆ เช่น ศีลข้อที่หนึ่ง เป็นหลักประกันชีวิต ศีลข้อที่สอง เป็นหลักประกันทรัพย์สิน ศีลข้อที่สาม เป็นหลักประกันครอบครัว ศีลข้อที่สี่ เป็นหลักประกันสังคม และศีลข้อที่ห้า เป็นหลักประกันสุขภาพ โดยผู้นำชุมชนจะต้องยึดหลักการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ 6 ประการคือ หลักความถูกต้อง

เหมาะสม ความบริสุทธิ์ ความยุติธรรม พรหมวิหารธรรม และหลักความเสียสละจึงทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชน

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตอำเภอพนมทวน อำเภอพนมทวน เป็นดินแดนที่มีมาช้านานแล้วนักโบราณคดีของกรมศิลปากร สันนิษฐานว่า บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของชุมชนสมัยยุคโลหะ มีการขุดพบภาชนะสำริด ขวานหินขัด เครื่องปั้นดินเผา และวัตถุโบราณอื่น ๆ อีกมากที่หมู่บ้านดอนตาเพชร ตำบลดอนตาเพชร อำเภอพนม ทวนเป็นอำเภอหนึ่งในยุคแรกๆ ที่มีการตั้งจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งมี 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง กาญจนบุรี อำเภอท่าม่วง และอำเภอเหนือ (อำเภอพนมทวน) เนื่องจากอยู่ทางทิศเหนือของที่ตั้ง จังหวัด ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อปี พุทธศักราช 2374 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอบ้านทวน ใน รัชสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อปี พุทธศักราช 2437 โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายอำเภอเป็นคนแรก พร้อมทั้ง เปลี่ยนชื่ออำเภอเป็นอำเภอพนมทวน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่มีภูเขา (พนม แปลว่า ภูเขา) และแม่น้ำไหลทวนไปทางทิศเหนือ

คู่มือการพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน (แนวพระราชดำริจากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา) (2566, หน้า 18) โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (โครงการหมู่บ้าน รักษาศีล 5) เกิดขึ้นจากสถานการณ์บ้านเมืองในห้วงเวลาที่ประเทศประสบปัญหา เช่น การกระทำผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การระบาดของสิ่งเสพติดและอบายมุข การแตกแยกทางความคิด และการจาบจ้วงดูหมิ่นสถาบันหลักของชาติ เป็นต้น โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 (เบญจศีล – เบญจธรรม) มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการให้ทุกภาคส่วนในประเทศร่วมมือกันดำเนินการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และทำให้ประชาชนมีความรักความสามัคคีกันขึ้นในทุกภาคส่วนของประเทศ ตามดำริที่เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ได้ประทานโอวาทไว้ เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2556 ความว่า “อันว่าศีล 5 เป็นการสำคัญมนุษย์ เมื่อทุกคนมีศีล 5 ด้วยกัน สังคมนั้น ๆ คือ ประชาชนย่อมจะอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อเป็นไปได้ขอให้ชื่อหมู่บ้านว่าหมู่บ้านรักษาศีล 5”

วัดขันตินิวาส (อ้างรายงานหลักเกณฑ์และประเด็นการตรวจเยี่ยมการดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พ.ศ. 2562) บ้านกุดแข้หมู่ที่ 2,12 ตำบลนางาม อำเภอแสลภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีการดำเนินการกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประจำปี พ.ศ. 2562 โดยมีโครงการหรือกิจกรรม ที่หมู่บ้านได้ดำเนินการ เช่น โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง สวดมนต์ข้ามปีส่งท้ายปีเก่าตอนรับปีใหม่ร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์เฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลพระราชพิธี บรมราชาภิเษก โครงการสาธยายพระไตรปิฎกสัญจร ศูนย์กลางการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพชุมชน โครงการงดเหล้าตลอดพรรษาและลด ละเลิกอบายมุขการพนันจัดกิจกรรมประกวดขับร้องสรภัญญะ

ชิงถ้วยรางวัลประราชทานพระเจาวรวงค์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชาทินัดดามาตุปี 2559 โครงการรวมพลังปฏิญานตนงดเหลาเข้าพรรษาทำความดีถวายพ่อหลวง ฯลฯ

วัดเทพนิมิตวนาราม (อ้างรายงานผลการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา“หมู่บ้านรักษาศีล 5” วัดเทพนิมิตวราราม) วัดเทพนิมิตวนาราม บ้านเหล่าใหญ่ หมู่ที่ 10 ตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลยอมีการดำเนินการโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้าน รักษาศีล 5” ประจำปี 2562 มีประชากรจำนวน 1,623 คน อาชีพส่วนใหญ่ทำนาและคาขายจักสานทอผ้า ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มีการจัดอบรมนักเรียนผู้สูงอายุตำบลเอราวัณรับฟังเทศนาธรรมกำหนดกิจกรรมปล่อยปลาพื้นที่อภัยทานกิจกรรมอุปสมบทหมู่กิจกรรมปฏิญาณตนเป็นคนดีแสดงตนเป็นพุทธมามกะกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษากิจกรรมรณรงค์งานประเพณีบุญบั้งไฟ อำเภอเอราวัณ เป็นหมู่บ้านปลอดภัย ปลอดการพนันและปลอดเหล้า งานศพปลอดเหล้า โครงการรณรงค์ ต่อตานยาเสพติด ปี 2561 โครงการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ประจำปี 2561

บ้านหนองล่ามหมู่ที่ 6 ตำบลเหล่าบัวบาน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม วัดศรีสุทธาราม เป็นวัดประจำหมู่บ้านดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประจำปี 2562 (อ้างข้อมูลตามหลักเกณฑ์การลงพื้นที่ติดตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประจำปี 2562 บ้านหนองล่าม หมู่ 6 ตำบลเหล่าบัวบาน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม) โครงการอบรมประชาชน ประจำตำบลเหล่าบัวบาน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่พุทธศาสนิกชน มีกิจกรรมปล่อยปลาเฉลิมพระเกียรติใน หนองน้ำสาธารณะประจำหมู่บ้านกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาก่อเจดีย์ทราย กิจกรรมหมู่บ้านร่วมกันดำเนินการ มีโครงการหมู่บ้านสีขาว งานปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอลโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงปลูกเห็ดฟาง ทำปลาร้าหมัก ทำไส้กรอกกิจกรรม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาโครงการปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ กิจกรรมจิตอาสา ทำความดีเพื่อแผ่นดิน

พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ (สุพิน สุภทฺโท/กริ่งกาญจนา) (2559, หน้า 6) ศึกษาพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ใน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พบว่า โครงการหมู่บ้านศีล 5 ตามนโยบายของคณะสงฆ์ไทยมีความเป็นมา จากสถานการณ์บ้านเมืองในห้วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหามากมายคณะสงฆ์ โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริที่จะเสริมสร้างความ ปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความสงบสันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน และมหาเถร สมาคมได้มีมติเห็นชอบเป็น “โครงหมู่บ้านรักษาศีล 5” สภาพปัจจุบันและปัญหาที่อุปสรรค พบว่า ศีลทั้ง 5 เป็นกฎระเบียบและเป็นหลักประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคนสภาพปัจจุบัน และปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 1) การขาดความอดทนและ เป็นพวกบริโภคนิยม 2) มีความ

หวงแหนในประโยชน์ส่วนตัวที่เกิดจากความโลภและเห็นแก่ตัว 3) ชาวบ้านยังไม่เข้าใจยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องของหมู่บ้านรักษาศีล 5 นี้อย่างพอเพียง

พระราชวิสุทธาภรณ์ (2560) ให้สัมภาษณ์ว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและสังคมอย่างไรการที่จะมองให้เห็นเด่นชัดว่า “โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและสังคมอย่างไร นั้นในระยะสั้นอาจไม่เห็นเด่นนักแต่เมื่อการขับเคลื่อนเป็นรูปธรรมอยู่และทำอย่างต่อเนื่อง จะพบว่า ปัญหาสังคมที่ประเทศเผชิญอยู่จะปรากฏเป็นรูปธรรม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว แตกแยกปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาการทุจริตคอรัปชั่นกับสังคมไทย (The corruption and Thai social) และปัญหาอื่นๆ ที่สังสมหมักหมมอยู่จะคอยทุเลาเบาบางลง จึง จะทราบว่าโครงการนี้ดีและประสบผลสำเร็จ

พระราชวิสุทธิเมธี (2560) ให้สัมภาษณ์ว่า ชุมชนบ้านใต้/วัดไชยชุมพลชนะสงคราม สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านใต้วัดไชยชุมพล ชนะสงคราม (พระอารามหลวง) วัดไชยชุมพลชนะสงคราม ชื่อสามัญทั่วไปหรือคนในพื้นที่กาญจนบุรี จะเรียกขานกันว่า “วัดใต้” ชุมชนบ้านใต้อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีเป็นพระอารามหลวง ตั้งอยู่ ณ ตำบลบ้านใต้อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำแม่กลอง ห่างจากจุดที่แม่น้ำ 2 สาย คือ แม่น้ำแควน้อย (ไทรโยค) และ แม่น้ำแควใหญ่ (ศรีสวัสดิ์) มาบรรจบกันบริเวณหน้าเมืองที่ เรียกว่า “ปากแพรก” ชุมชนวัดไชยชุมพลชนะสงคราม เป็นลักษณะชุมชนเมือง การคมนาคม สิ่ง สาธารณูปโภคสะดวก อาชีพในชุมชนหลากหลาย ทั้งค้าขาย รับจ้าง ทำธุรกิจต่างๆ เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ศูนย์การท่องเที่ยว ธุรกิจการท่องเที่ยว กิจการแพร้านอาหาร กิจการแพล่องแม่น้ำ และมี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลปากแพรก

สภาพทั่วไปของวัด เป็นวัดเก่าแก่ มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่ขึ้นทะเบียนจากกรมศิลปากร ได้แก่ เจดีย์เก่าแก่ใกล้ๆกับพระอุโบสถหลังเก่า มีสิ่งก่อสร้างที่งดงามโดดเด่น ได้แก่ เรือเทวดา ที่เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยว มีพระอุโบสถเก่าแก่ ศาลาการเปรียญ มณฑป ที่เป็นของคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดกาญจนบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของวัดใต้ คือ พิพิธภัณฑ์อักษะและเชลยศึก (เจ็ดมิวเซียม) ที่แสดงถึงภาพเหตุการณ์สงครามโลกอักษะและเชลยศึก มีทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ สมัยสงครามโลก วัดใต้ยังเป็นสถานที่ประกอบพิธีตัดไม้ข่มนาม โดยมีความเชื่อว่าเหล่าทหารที่จะไปร่วมทำสงคราม ถ้าลอดซุ้มประตูวัดไชยชุมพลชนะสงคราม (วัดใต้) แล้วจะเป็นสิริมงคล แคล้วคลาด ปลอดภัย วัดใต้ยังมีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ในพระอุโบสถและภาพเขียนโบราณตามเพดาน ฝาผนังของพระอุโบสถ นอกจากนี้ภายในวัดยังเป็นที่ตั้งของสำนักศาสนศึกษาดีเด่นด้านนักธรรม บาลีและสามัญ รวมถึงมหาวิทยาลัยสงฆ์ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อช่วย อนุเคราะห์แก่ชุมชนในพื้นที่อีกด้วยปัจจุบันเจ้าอาวาสวัดไชยชุมพลชนะสงคราม ได้แก่ “พระราชวิสุทธิเมธี” เป็นเจ้าอาวาสและดำรงตำแหน่งทางการบริหารคณะสงฆ์อีกหนึ่งตำแหน่ง คือรองเจ้าคณะ จังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนพระภิกษุและสามเณรมากกว่าร้อยรูป วัดยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้าน ศาสนา

วัฒนธรรมและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี วัดมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ดังนี้

1. จัดให้วัดเป็นศูนย์เรียนรู้ของวัดทุกวัดในจังหวัดกาญจนบุรี ในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

2. เป็นสถานที่จัดประชุมอบรมด้านวิชาการและวิชาชีพให้แก่ประชาชนในพื้นที่

3. พัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน, พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

4. การอบรมมัคทายกน้อย แก่เยาวชนในชุมชน

5. การบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุ - สามเณร และอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนซึ่งจัดเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี

พิสันต์ จันท์ศิลป์ (2560) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็น การทำงานเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในส่วนของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ใน ส่วนของอำเภอเมืองกาญจนบุรี “ต้องยอมรับว่าเป็นไปในทิศทางที่ดี แม้มีปัญหาอันเป็นอุปสรรคใน การขับเคลื่อน แต่ก็สามารถผ่านพ้นมาได้ทุกระยะ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารคณะสงฆ์เองได้เข้ามามีบทบาท และหน่วยงานภาครัฐตลอดถึงประชาชนเห็นความสำคัญในภาพรวม จึงผ่านพ้นมาอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า โครงการหมู่บ้านศีล 5 นั้นเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความสามัคคีปรองดอง โดยรูปแบบของโครงการจะมีแผนนโยบายในการดำเนินกิจการเปิดโอกาสให้บุคคลากรทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการดังกล่าวนั้นได้มีนโยบายริเริ่มโดยเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ประธานอำนวยการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยมอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ขับเคลื่อนโครงการเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าว ในครั้งนี้จังหวัดสุรินทร์ได้มีหน่วยงานที่อยู่ภายในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 17 อำเภอ 18 หมู่บ้าน และได้มีการประเมินคัดและคัดเลือกเป็นประจำทุกปี

2.4 สภาพพื้นที่ที่ในการวิจัย

2.4.1 ความเป็นมาของจังหวัดสุรินทร์

ที่ตั้งของจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย ระหว่างเส้นแวงที่ 103 องศา และ 105 องศาตะวันออกและระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา และองศาเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 450 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ : ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก : ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ

ทิศใต้ : ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศตะวันตก : ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์

2.6.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบสูงมีลักษณะพื้นที่ ดังนี้

1. ทางตอนใต้ของจังหวัด เป็นพื้นที่ราบสูง มีภูเขาสลับซับซ้อนหลายลูก มีป่าทึบสลับป่าเบญจพรรณตามบริเวณแนวเขตชายแดน (อำเภอบัวเชด อำเภอสังขะ อำเภอกาบเชิง และอำเภอพนมดงรัก) ที่ติดต่อกับราชอาณาจักรกำพูชา ต่อจากบริเวณภูเขาลงมาเป็นที่ราบสูง ลุ่มๆ ดอนๆ ลาดเทมีลักษณะเป็นลูกคลื่น ค่อยๆ ลาดเทไปทางตอนกลางและตอนเหนือของจังหวัด

2. ทางตอนกลางของจังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม แต่มีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ดอนสลับที่ลุ่มลอนลาดเช่นเดียวกัน แต่ไม่มากเท่าทางตอนใต้ของจังหวัด (อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ อำเภอศรีขรภูมิ อำเภอสำโรงทาบ อำเภอลำดวน และอำเภอศรีณรงค์)

3. ทางตอนเหนือของจังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ (อำเภอจอมพระ อำเภอสนม) และที่ราบลุ่ม (อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอรัตนบุรี และอำเภอโนนนารายณ์) โดยเฉพาะอำเภอชุมพลบุรี และอำเภอท่าตูม อยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลในเขตของทุ่งกุลาร้องไห้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ตุลาคม 2565)

2.4.3 อำเภอที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 2.1 อำเภอที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสุรินทร์

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ประชากรชาย	ประชากรหญิง	รวม
1.	เมืองสุรินทร์	20	281	125,951	131,525	257,476
2.	ปราสาท	18	239	75,286	77,269	152,555
3.	สังขะ	12	138	65,577	65,290	130,867
4.	ศรีขรภูมิ	15	226	66,873	67,927	134,800
5.	รัตนบุรี	12	162	45,858	46,329	92,187
6.	ท่าตูม	10	165	47,839	47,733	95,572
7.	สำโรงทาบ	10	100	26,428	26,227	25,655
8.	ชุมพลบุรี	9	122	35,521	25,429	70,950
9.	จอมพระ	9	105	29,301	29,409	58,710
10	สนม	7	78	21,803	21,720	43,523
11.	กาบเชิง	6	82	30,154	29,928	60,082
12.	บัวเชด	6	67	21,025	20,488	41,513
13.	ลำดวน	5	51	15,456	15,668	31,128
14.	ศรีณรงค์	5	61	32,540	23,213	46,753
15.	พนมดงรัก	4	55	19,155	18,759	37,914
16.	เขวาสินรินทร์	5	54	16,952	17,369	34,321
17.	โนนนารายณ์	5	67	17,396	17,561	34,957
รวม		158	2,098	693,115	681,844	1,348,963

(ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง 11 พฤศจิกายน 2565, สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์)

2.4.4 สภาพสังคม

โครงสร้างทางสังคมจังหวัดสุรินทร์ มีประชากรร้อยละ 93 อาศัยอยู่ในเขตชนบท มีภาษาพูดพื้นเมืองที่แตกต่างกันเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่พูดภาษาเขมร ส่วนใหญ่อาศัยอยู่แถบอำเภอเมือง ปราสาท กาบเชิง สังขะ บัวเชด จอมพระ ศีขรภูมิท่าตูม ชุมพลบุรี ลำดวน กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่พูดภาษาส่วย อาศัยอยู่ในแถบอำเภอสำโรงทาบ ท่าตูม สนม จอมพระ ศีขรภูมิ รัตนบุรี และกระจายอยู่ตามอำเภออื่นๆ อีกเล็กน้อย กลุ่มที่สามเป็นกลุ่มที่พูดภาษาพื้นเมืองอีสาน(ลาว) อาศัยอยู่แถบอำเภอสนม รัตนบุรี ท่าตูม ชุมพลบุรี และศีขรภูมิเนื่องจากประชาชนมีภาษาพูดที่แตกต่างกัน จึงทำให้

แต่ละกลุ่มมีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมที่แตกต่างกันบ้าง แต่อย่างไรก็ตาม ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเป็นมาที่กลมกลืนกัน มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีความสามัคคีต่อกันเป็นอย่างดี ไม่ปรากฏการเกิดปัญหาระหว่างกลุ่มชนแต่อย่างใด (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์)

2.4.5 การปกครองส่วนภูมิภาค

จังหวัดสุรินทร์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 17 อำเภอ 158 ตำบล 2,119 หมู่บ้าน

2.4.6 การปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดสุรินทร์มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 173 แห่ง ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์
2. เทศบาลเมืองสุรินทร์ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง เนื้อที่ 11.3 ตารางกิโลเมตร
3. เทศบาลตำบล จำนวน 27 แห่ง
4. องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 144 แห่ง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ตุลาคม 2565)

โครงการหมู่บ้านศีล 5

ในการศึกษาครั้งนี้ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นโครงการที่ได้รับการรับการดำริริเริ่มจากเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ประธานอำนวยการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเสริมสร้างและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยมีพระเทพเสนาบดี ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ประจำหนกลาง และคณะกรรมการฯ ร่วมตรวจเยี่ยมและติดตามการดำเนินโครงการ ทั้งนี้จังหวัดสุรินทร์ได้เป็นหนึ่งในโครงการดังกล่าวและได้มีการเข้ารับการประเมิน เช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ดังจะเห็นได้จากตารางแสดงรายชื่อของแต่ละอำเภอที่เป็นตัวแทนของจังหวัด ที่ได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านศีล 5 ตัวอย่างประจำอำเภอ ในแต่ละ อำเภอนั้น ๆ

2.4.7 รายชื่อหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือก เข้าร่วมโครงการ หมู่บ้านศีล 5

ตารางที่ 2.2 รายชื่อหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือก เข้าร่วมโครงการ หมู่บ้านศีล 5 สร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ระดับอำเภอ

ลำดับ	อำเภอ	วัด	หมู่บ้าน			จำนวนประชากร	
			บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	ชาย	หญิง
1.	เมืองสุรินทร์	วัดศิริจันทร์	ขุนชัย	12	เทนมีย์	246	250
2.	รัตนบุรี	วัดโพธิ์ศรีธาตุ	ดู่	12	ธาตุ	441	438
3.	ชุมพล	วัดประชาสังคม	ซาด	1	เมืองบัว	473	480
4.	ศีขรภูมิ	วัดบ้านโพธิ์	โพธิ์	8	หนองบัว	392	348
5.	สังขะ	วัดเทพศีรีอุดม	ดม	1	ดม	411	427
6.	ท่าตูม	วัดสุนทรธรรมมาราม	บัวโคก	18	ท่าตูม	263	265
7.	ปราสาท	วัดบ้านปราสาท	ปราสาท	6	เชื้อเพลิง	377	378
8.	สำโรงทาบ	วัดศรีสุวรรณราช	หนองดุม	1	ศรีสุข	507	503
9.	จอมพระ	วัดโพธิ์ศรี	ผือ	2	ผือ	346	362
10.	สนม	วัดบ้านนานวน	นานวน	1	นานวน	371	383
11.	ลำดวน	วัดทักษิณวารีศิริสุข	ลำดวนทักษิณ	2	ลำดวน	477	535
12.	กาบเชิง	วัดอุดมพรพรหมวิหาร	โคกสะอาด	2	คูตัน	250	240
13.	บัวเชด	วัดกลางบัวเชด	โนนสังข์	10	บัวเชด	32	20
14.	พนมดงรัก	วัดจันทวงษ์เวฬวนราม	ดอนน้ำตาล	3	บักได	434	391
15.	ศรีนรงค์	วัดบ้านพระจันทร์	พระจันทร์	8	ศรีสุข	519	437
16.	เขวาสินทร์รินทร์	วัดศาลาเย็น	ตากแดด-โพธิ์คู่	6,10	ตากูก	หมู่ 6 (377) หมู่ 10 (300)	หมู่ 6 (362) หมู่ 10 (327)
17.	โนนนารายณ์	วัดหนองแวง	หนองแวง	1	หนองหลวง	266	285
รวม						**6,482+6,431=12,913**	

2.4.8 รายชื่อ วัด/หมู่บ้าน ที่ได้รับการตรวจติดตามและประเมินผลจากส่วนกลาง โครงการหมู่บ้านศีล 5 สร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จังหวัดสุรินทร์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุริน ตุลาคม 2556)

ตารางที่ 2.3 รายชื่อ วัด/หมู่บ้าน ที่ได้รับการตรวจติดตามและประเมินผลจากส่วนกลาง โครงการหมู่บ้านศีล 5

วัน/เดือน/ปี	วัด	หมู่บ้าน			อำเภอ	หมายเหตุ
		บ้าน	หมู่ที่	ตำบล		
ปี 2560	วัดตะเคียน	ตะเคียน	9	สำโรงทาบ	สำโรงทาบ	
8 สิงหาคม 2560	วัดศิริจันทร์	ขุนไชย	12	เทนมีย์	เมืองสุรินทร์	
ปี2561	วัดโมฬีวงษา	ตรวจ	1	ตรวจ	ศรีนรงค์	
9 สิงหาคม 2561	วัดสำโรง	สำโรง	3	ท่าสว่าง	เมืองสุรินทร์	
ปี 2562	วัดสว่างอารมย์	ทนง	1	ปราสาท	ปราสาท	ต้นแบบระดับภาค
26 กรกฎาคม	วัดโพธิ์ศรีธาตุ	ดู่	12	ธาตุ	รัตนบุรี	
ปี 2563	วัดศาลาเย็น	ตากแดด	6	ตากูก	เขวาสินรินทร์	ต้นแบบระดับหนตะวันออก
9 ตุลาคม 2563	วัดบ้านโพธิ์	โพธิ์	8	หนองบัว	ศีขรภูมิ	ต้นแบบระดับหนตะวันออก
ปี 2564 9 กันยายน 2564	วัดโพธิ์หิมวันต์	บะ	1	ท่าตูม	ท่าตูม	คกก.จังหวัด ประเมิน
8 กันยายน 2564	วัดป่าอตุโลบุญลักษณ์	โดน	8	สนม	สนม	คกก.จังหวัด ประเมิน
ปี 2565						
25 สิงหาคม 2565	วัดวังปลัดสามัคคี	วังปลัด	8	สังขะ	สังขะ	คกก.หนตะวันออกประเมิน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระใบฎีกาสองเมือง อธิมุตฺโต (จอมพล) (2560, หน้า ง) ได้ทำการศึกษาศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระยะที่ 1-2 ชุมชนอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จากศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านศีล 5 จังหวัดเชียงราย 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านศีล 5 จังหวัดเชียงราย และ 3) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดเชียงรายกับการส่งเสริมความปรองดองของชุมชน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษา และสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ มี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 บุคลากรสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงราย และอำเภอแม่สาย กลุ่มที่ 2 ประชาชนในชุมชนอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และกลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยจะสำรวจและเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล โดยนำข้อมูลจากที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ ประมวลความ สรุปผล และนาเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนาผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านศีล 5 จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) ด้านสังคม โดยประธานแต่ละชุมชน และคณะกรรมการชุมชนมีหน้าที่สร้างเสริมจิตสำนึกความเสียสละต่อส่วนรวมเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยอาศัยความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) 1) ปัจจัยด้านคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนทั้ง 3 ตำบล คือ การปรับความเห็นในเรื่องของทัศนคติการในการรักษาศีล เนื่องจากประชาชนเข้าใจผิดถึงการดำเนินการเป็น “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ว่าจะต้องปฏิบัติตนให้ครบทั้ง 5 ข้อ จึงไม่กล้าที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของโครงการฯ 3) ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดเชียงรายกับการส่งเสริมความปรองดองของชุมชน ดังนี้ (1) ผลสัมฤทธิ์ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการโครงการฯ จังหวัดเชียงรายมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบลเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน (2) ผลสัมฤทธิ์ด้านการบริหารจัดการโครงการฯมีกระบวนการบริหารบริหารโครงการ โดยมีการวางแผนการจัดองค์การ การประสานงานการควบคุม และการรายงานผลการดำเนินงานมีการประกาศนโยบายในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ และมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ (3) ผลสัมฤทธิ์ด้านการรณรงค์ขับเคลื่อนโครงการฯ ผลจากการรณรงค์ขับเคลื่อนโครงการ มีผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในระดับจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 67.11 ในระดับอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 54.00 และในระดับตำบลแม่สาย คิดเป็นร้อยละ 69.57 ตำบลโป่งงาม คิดเป็นร้อยละ89.59 และตำบลเกาะช้าง คิดเป็นร้อยละ 92.46 เมื่อเทียบกับประชากรที่นับถือพระพุทธศาสนาและในระดับตำบลในระยะที่ 2 (4) ผลสัมฤทธิ์ด้านบริบทของโครงการฯ ผลสัมฤทธิ์ด้านบริบทของโครงการฯ เป็นผลมาจากปัจจัยด้าน

เศรษฐกิจปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้าน วัด และโรงเรียน (5) ผลสัมฤทธิ์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของเด็ก และเยาวชนได้ดำเนินการโดยมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก ในทุกหมู่บ้านโดยมีการมุ่งเน้นให้นักเรียน ให้ทาน รักษาศีล สวดมนต์ และอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ รวมทั้งการเข้าค่ายปฏิบัติธรรมซึ่งคณะสงฆ์เชื่อว่าจะสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นคนดีของชาติบ้านเมืองต่อไป (6) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการฯ การดำเนินการเป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยประเมินผลจากการดำเนินกิจกรรมผ่านขนบธรรมเนียม ประเพณีของแต่ละพื้นที่ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น เมื่อเทียบกับประชากรชาวพุทธ มี ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในภาพรวมทั้ง 3 ตำบล ร้อยละ 83.84 ถือว่าบรรลุตามเป้าหมาย

พระธิติ ญาณเมธี (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน การวิจัยครั้งนี้พบว่า 1) ระดับบทบาทในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 2) ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของผู้นำ ท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัด ลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับบทบาทการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ส่วนเพศ ไม่มี ความสัมพันธ์กับบทบาทในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 3) ปัญหาและแนว ทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของผู้น าท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล 5 ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง ลำพูน พบว่า ยังขาดความร่วมมือจากผู้นำและ ประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีพบว่า ผู้นำท้องถิ่นยังไม่เข้าถึงแก่นแท้ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และไม่สามารถเป็นผู้นำประชาชนในการรักษาศีล 5 ได้ อย่างที่โครงการกำหนด และด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์บอก กล่าวอย่างต่อเนื่องและการกระจายข่าวสารสู่ประชาชนยังไม่ทั่วถึง ส่วนด้านการรณรงค์ การมีส่วนร่วม พบว่า ขาดความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในชุมชน หรือให้ความร่วมมือน้อย และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่ดี พบว่า บางชุมชนในตำบลมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้อย่างดีและได้รับความร่วมมือทั้งพระภิกษุ และผู้นำท้องถิ่นในการดำเนินงานและ 4) แนวทางในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษา ศีล 5 ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง ลำพูน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้ ยึดถือประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีลและยึดมั่นในศีลธรรมเป็นสิ่งที่เราควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความเป็นสิริมงคลให้กับชีวิตของเราเอง ศีลทั้ง 5 ข้อ เป็นพื้นฐานขอการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เพื่อเป็นการทบทวนและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สุภาพร วัชรคุปต์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษา พบว่า

พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล ข้อที่3 เว้นจากการประพฤติผิดในกามมากที่สุด รองลงมา คือ การรักษาศีล ข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ การรักษาศีล ข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย การรักษาศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์และ การรักษาศีล ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรม การรักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

พระมหาสมยศ ถามเขฏโฐ (ปรือปรัก) (2559, หน้า 6) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะกรรมการจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะกรรมการจังหวัดระยองโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.17, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ ($\overline{X}$ = 3.33, S.D. = 0.72) ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ ($\overline{X}$ = 3.21, S.D. = 0.79) ด้านการเสนอความ คิดเห็น การวางแผนและการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 3.11, S.D. = 0.79) ด้านการติดตามและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.01, S.D. = 0.85) ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะกรรมการจังหวัดระยอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านเพศ ด้านอาชีพ และรายได้ ที่ต่างกันมีผลทำให้ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.640, 0.189 และ 0.790 ตามลำดับ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนด้านอายุและระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลทำให้ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดระยองแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.012 และ 0.001 ตามลำดับซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะกรรมการจังหวัดระยอง ได้แก่ ด้านการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ พบว่า คณะกรรมการขาดการมีส่วนร่วม เพราะไม่มีเวลา และขาดการประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ พบว่า ขาดความเข้าใจในการมีส่วนร่วม และในรายละเอียด เกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการฯ ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ พบว่าขาดงบประมาณ ขาดความร่วมแรงร่วมใจ ขาดจิตสำนึกการรักท้องถิ่น และในด้านการติดตามและประเมินผล พบว่าขาดความรู้ความเข้าใจในการติดตามประเมินผล และไม่ต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ทุกภาค

ส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการก่อนที่จะทำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ให้ประชาชนได้รับทราบ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานและเผยแพร่ข่าวสาร

พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี (2560, หน้า 1-2) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันสันติในสังคมไทย โดยพบผลการวิจัยดังนี้ 1. รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนห้วยต้ม จังหวัด ลำพูน ใช้กลไกการขับเคลื่อนที่มีฐานมาจากคำสอนของครูบาวงศ์ ผสานเข้ากับหลักศีล 5 เน้นให้ปฏิบัติตามหลักทาน ศีล ภาวนา แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของกุศลกรรมที่เหนือกว่าการพึ่งพาอาศัยความ เชื่อเรื่องผีแบบดั้งเดิม สอนด้วยวิธีการเทศน์แบบประกอบอุปมาอุปมัยพร้อมนิทานสอนใจให้เกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาจนเกิดการลด ละ เลิกอบายมุข นำพาผู้คนปฏิบัติเหนือระดับการ สมาทานศีล 5 ตามปกติไปสู่ระดับตัดวงจรแห่งการละเมิดศีล 5 อย่างเด็ดขาด กลไกการทำหน้าที่ถ่ายทอดที่สำคัญคือพระสงฆ์กับตะก๊ะ(ผู้นำทางจิตวิญญาณ) โดยกำหนดให้ทำหน้าที่ในการกำกับการ ดำเนินชีวิตของชาวบ้านให้ปฏิบัติอยู่ในศีล ในขณะเดียวกันได้แปลงคำสอนของครูบาวงศ์และศีล 5 เป็นข้อกำหนดชุมชนไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วย 1. ห้ามเลี้ยงสัตว์ ห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามนำเนื้อสัตว์มา จำหน่ายจ่ายแจกในหมู่บ้าน วัด และสถานที่ต่างๆ 2. ห้ามจำหน่ายจ่ายแจก เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และของมึนเมาทุกชนิด 3. ห้ามจัดเลี้ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และของมึนเมาทุกชนิด ในงานเทศกาลและงานบุญต่างๆ 4. ต้องรักษาความสงบ ไม่รบกวนเพื่อนบ้าน ไม่ลักขโมย ไม่ทะเลาะวิวาท 5. ต้องรักและซื่อสัตย์ต่อคนในครอบครัว 6. ผู้ที่อยู่ในชุมชนห้วยต้มควรเข้าวัด รักษาศีล ภาวนา บำเพ็ญสาธารณประโยชน์สม่ำเสมอ และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในกระบวนการขับเคลื่อนใช้พลังศรัทธาเป็นกลไกหลัก และทำงานแบบแนวราบในชุมชนเพื่อขยายผลการรักษาศีล 5 ให้เข้มแข็ง โดยเครือข่ายที่เป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อน คือ บวร (บ้าน + วัด + โรงเรียน) 2. รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนทุ่งท่าช้าง จังหวัดลพบุรีมีกลไกที่เริ่มจากนโยบายจากมหาเถรสมาคม จากนั้นแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภายใน ชุมชนประกอบด้วยพระสงฆ์ นายกองค์กรบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำภูมิปัญญา ชาวบ้านร่วมกันกำหนดแผนการขับเคลื่อนระยะที่ 2 ได้ผสานความร่วมมือจากทุกกลุ่มองค์กรในชุมชน ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการขับเคลื่อนผ่านกระบวนการทำบันทึก ข้อตกลง หรือ MOU ประมวลเอากิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ภายในชุมชนซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน กิจกรรมเน้นการเสริมสร้างอาชีพ เข้ามาเป็นส่วนประกอบในการขับเคลื่อนโครงการจนได้ยุทธศาสตร์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักศีล 5 มี 3 ประการได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ การส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5 2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีชาวพุทธ และ 3) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) จากผลการ ขับเคลื่อน พบว่า ประชาชนเปลี่ยนจากอาชีพผลิตอาวุธสำหรับฆ่านกเป็น

ของที่ระลึก อัตราการ ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรลดลงเป็นศูนย์ ประชาชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปทำเศรษฐกิจพอเพียงมีหนี้สินลดลง มีรายได้เสริมในครอบครัวส่งผลให้ครอบครัวเข้มแข็ง ประชาชนลดละ และเลิกอบายมุข ผู้ผลิตสุรางดการผลิตและจำหน่ายในวันโกนกับวันพระ สำหรับกลไกในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนทุ่งท่าช้าง จังหวัดลพบุรี มีลักษณะที่เป็นทางการและมีความสัมพันธ์กันในเชิงอำนาจกับองค์กรภาครัฐการขับเคลื่อนเป็นการแสดงบทบาทตามบริบทของแต่ละภาคส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้องผ่านระบบกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการซึ่งกำหนดโดยมหาเถรสมาคมและภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 3. บทเรียนเพื่อการขยายผลในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล ประกอบด้วย การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะต้องมีการผนึกกำลังอย่างเหนียวแน่นของเครือข่ายทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่างเข้มแข็งและเกิดผลในการเปลี่ยนแปลงชุมชนอย่างชัดเจน อีกทั้งต้องทำงานภายใต้เครือข่ายในรูปแบบของการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ใช้เครือข่ายเป็นฐานนำคนเข้าสู่สัมมาชีพ จะต้องมีคณะกรรมการจากภาคส่วนต่างๆ เป็นแกนนำในการขับเคลื่อน มีเวทีให้แสดงความคิดเห็นและการยอมรับความเห็นร่วมกัน ผู้นำชุมชนทุกกลุ่ม ทุกประเภทองค์กรทุกระดับต้องมีจิตอาสาและเป็นแบบอย่างในการเข้าร่วมโครงการชุมชนจะต้องมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม

นพวรรณ ทองย้อย (2560, หน้า 37) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สรุปผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด ได้แก่ กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) และกระบวนการการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ) 2. หลักการวิธีการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ประกอบด้วย 1) ระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลในเชิงปฏิบัติผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการจัดให้มีห้องจริยธรรมสำหรับการพัฒนาจิตเจริญปัญญาของนักเรียนในสถานศึกษา 2) ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมการรักษาศีล 5 และมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา 3) การรักษาศีล 5 เป็นการปฏิบัติตามหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานและเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญสำหรับผู้ที่นับถือศาสนาพุทธควรประพฤติตามรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 3. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษา 1) หลักการและวิธีการที่ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาพระสงฆ์ผู้ปกครอง ได้เข้าการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล 5 2) หลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้ที่นับถือศาสนาพุทธควรประพฤติ และวิธีการนำไปใช้ 3) กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล

วณิฎา ศิริวรสกุล, วัชรินทร์ อินทพรหม (2561, หน้า 203-209) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และเศรษฐกิจของโลก ผลการวิจัย พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และเศรษฐกิจของโลกส่งผลทำให้สังคมไทย เกิดการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะลักษณะของสังคมกลายเป็นสังคมที่คนมุ่งหวังแต่ประโยชน์ส่วนตน พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้มาในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่สนใจว่าสิ่งที่ตนทำนั้นจะเป็นการเบียดเบียนทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือขัดกับหลักศีลธรรมอันดีงามหรือไม่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อผลกระทบกับการเมืองไทยเช่นเดียวกัน 10 กว่าปีที่ผ่านมา (ในช่วงปี พ.ศ.2545-2557)การเมืองของประเทศไทยกลาย เป็นการเมืองที่มีปัญหาของความขัดแย้งมาโดยตลอด และมีแนวโน้มที่มีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีแนวโน้มที่ยุติได้โดยง่าย แม้จะมีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยแล้วก็ตาม ยังมีความขัดแย้งที่รุนแรงโดยการใช้กำลังเข้าทำร้ายและเข่นฆ่าฝ่ายตรงข้าม มีทำลายทรัพย์สินของทางราชการ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจของฝ่ายตน โดยไม่คำนึงถึงบาปบุญคุณโทษ ทั้งที่ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ เป็นเมืองที่มีแต่รอยยิ้มและเอื้ออาทรซึ่งกันและกันมาโดยตลอดถึงแม้ในอดีตจะมีความขัดแย้งบ้างแต่ก็มีทางออกของปัญหานั้นได้เสมอ ครั้นเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้คนไทยขาดศีลธรรมกันมากขึ้น ส่งผลทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเปลี่ยนไปในทางที่ไม่เคยมีมาก่อน จนไม่สามารถแก้ปัญหาโดยวิธีทางแห่งประชาธิปไตยได้เหมือนเดิม คณะ คสช.จึงได้ทำการยึดอำนาจรัฐบาลเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งนั้น และหาแนวทางเพื่อนำสังคมกลับมามีความสุขและสันติสุขให้ได้อีกครั้ง ด้วยนโยบายที่หลากหลายที่ต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างกัน

พระชวลิต จิรวฑฺฒโน (ยั่งยืน) (2561, หน้า ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการส่งเสริมการรักษาศีล 5 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลแม่ต๋ำ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัด ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อสภาพปัญหา และอุปสรรคในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในต๋ำบลแม่ต๋ำ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในศีลข้อที่ 1 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.64) ในประเด็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชาชนที่ส่งผลต่อการฆ่าสัตว์ และการทอดทิ้งสัตว์เลี้ยง รองลงมาคือ ศีลข้อที่ 3 สื่อต่างๆ ส่งต่อผลกระทบต่อพฤติกรรม และการแต่งตัวในสังคมเปลี่ยนไป ศีลข้อที่ 4 พูดโกหกเพื่อเอาตัวรอด และพูดระรานคนอื่นด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย ศีลข้อที่ 2 ขาดการอบรมทางคุณธรรมจริยธรรม และสังคมในปัจจุบันทำให้ต้องเอาตัวรอด ศีลข้อที่ 5 สังคมไทยเป็นสังคมสังสรรค์มีการวางจำหน่ายสุรายาเสพติดให้โทษเป็นจำนวนมากและสามารถหาซื้อได้ง่าย 2. กระบวนการส่งเสริมการรักษาศีล 5 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในเขตตำบลแม่ต๋ำ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงรายจากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการรักษาศีล 5 เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการในการส่งเสริมเพื่อให้

มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น พบว่าศีลข้อที่ 1 ด้านหลักประกันชีวิต ใช้กระบวนการจัดอบรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรม และให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ศีลข้อที่ 2 ด้านทรัพย์สินใช้กระบวนการจัดอบรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่เดิม จะสามารถนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้มีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับ ทุก ครอบครัว ศีลข้อที่ 3 ด้านครอบครัว ใช้กระบวนการจัดโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ เยาวชน การเข้าค่ายพุทธบุตรเน้นสร้างศีลธรรมให้เกิดขึ้นในตัวของเยาวชน ศีลข้อที่ 4 ด้านสังคม ใช้กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และการ ฝึกสมาธิ ศีลข้อที่ 5 ด้านสุขภาพ ใช้กระบวนการจัดกิจกรรมสันทนาการสานสัมพันธ์ในชุมชนรณรงค์สร้างคุณค่าในแก่ผู้เลิกดื่มสุราและเลิกเสพยาเสพติดด้วยการสร้างกำลังใจ และให้การยอมรับเพื่อคืนคนดีสู่สังคม

พระราชรัตนาลงกรณ์ และคณะ (2561, หน้า 15-28) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองยางคำ ตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า 1) เจตคติต่อโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49) 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.39) 3) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.50) 4) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชน โดยการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยรวม ได้แก่ ปัจจัยความคาดหวังของชุมชน (X_6) (β = .329) ปัจจัยศิลปะการโน้มน้าวจิตใจ (X_4) (β = .302) ปัจจัยความต่อเนื่องของกิจกรรม (X_2) (β = .281) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม (ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชน) (F = 63.427 ; p – Value = 0.001) 5) แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือ ควรให้มีการวางแผนด้านนโยบาย การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม การจัดการเรียนรู้ภายในวัดและชุมชนตามความเหมาะสม ตลอดถึงการให้ความสำคัญกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และที่สำคัญควรได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในพื้นที่

พระเทพสิงหวราจารย์ (โสภณ โสภโณ/ยอดจำปา) (2562, หน้า 1-14) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลไกและกระบวนการการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ในแต่ละด้านมีการบริหารด้านผู้ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 3.91) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านกระบวนการจัดการบริหารควบคุม มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.66) อยู่ในระดับมาก และการบริหารด้านการเงินมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 3.30) อยู่ในระดับปานกลาง

กัมปนาท บัวเจริญ และ ฟารุก ขันราม (2564, หน้า 1-12) แนวทางการมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาศีล 5 ของชุมชนบ้านลาว อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง คัดย่อ การวิจัยเรื่อง “แนวทางการมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาศีล 5 ของชุมชนบ้านลาว อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า 1)ปัจจัยส่วนบุคคลและหลักศีล 5 ของชุมชนบ้านลาว พบว่า 1.1) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.54 มีอายุ 41-60 ปี ร้อยละ 32.32 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 88.89 อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 53.54 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 59.60 ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 84.85 และมีสถานภาพในชุมชนเป็นลูกบ้าน ร้อยละ 93.94 1.2) หลักศีล 5 พบว่า การธำรงรักษาศีล 5 ของชุมชนบ้านลาว อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านการละเว้นจากการฆ่าการสังหารอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.81)2) แนวทางการมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาศีล 5 ของชุมชนบ้านลาว พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาศีล 5 ชุมชนบ้านลาว อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง โดยการมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการธำรงศีล 5 พบว่า ชุมชนบ้านลาว อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงศีล 5 พบว่า ชุมชนบ้านลาว อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง มีในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

กัลยาณี สุคชีวิน และเวชสุวรรณ อาจวิชัย (2565, หน้า ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านสุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี คือ ไม่เสพของมึนเมารองลงมา ด้านอทินนาทานา เวรมณี คือ ไม่เอาของที่เขามิได้ให้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านปาณา

ธนพล วิยาสิงห์ (2565, หน้า 163 -176) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นั้นมีคณะสงฆ์เป็นผู้นำทางการปฏิบัติจุดมุ่งหมาย คือ โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เป็นกระบวนการดำเนินการ และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างหมู่บ้าน วัด โรงเรียน 2) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประกอบด้วย (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ (2) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน (3) ด้านการ มีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ และ 3) แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 พบว่า (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการประชุมวางแผนหรือคัดเลือกกิจกรรมการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 และพิจารณาโครงการต่างๆ ที่อาจเกิดปัญหาต่อขับเคลื่อน

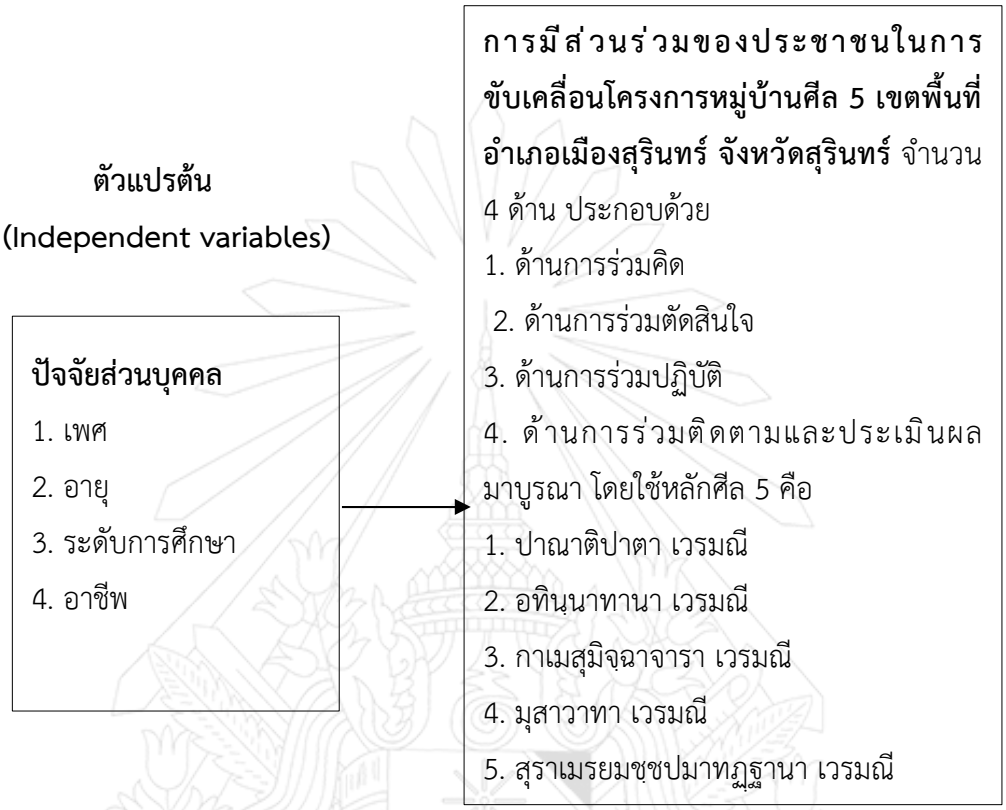
หมู่บ้านรักษาศีล 5 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.54, S.D. = .742 และ .759) (2) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มงานต่างๆ ในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = .667) (3) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการมีความเห็นว่าชุมชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ชุมชนได้ร่วมกันทำสามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = .548) และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการขอความร่วมมือให้องค์กรอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = .679) ติปาตา เวรมณี คือ ไม่ทำลายชีวิต 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันส่วนจำแนกตามอายุ และอาชีพ ด้านปาณาติปาตา เวรมณี คือ ไม่ทำลายชีวิตและด้านกาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี คือ ไม่ประพฤติผิดในกามแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อแนะนำในการรักษา ศีล 5 ในชุมชน

พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, พระครูสุธรรมกิจโกศล (2566, หน้า 704-718) การศึกษาวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันขององค์กรเครือข่ายในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 คณะสงฆ์จังหวัดสุรินทร์ทำเชิงนโยบาย เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อการขับเคลื่อนโครงการให้เข้าถึงประชาชนโดยให้หลักศีล 5 ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนการอยู่ร่วมกันตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีการทำกิจกรรมของชุมชนผ่านศาสนา ความเชื่อทางวัฒนธรรมประเพณี คนในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรม เช่น ทำบุญ ให้ทาน สวดมนต์ไหว้ งานประเพณีในชุมชนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกิจกรรมเพื่อสามัคคีและรับผิดชอบร่วมกัน การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการติดตาม ประเมินผลของโครงการ และมีผลเกิดขึ้นต่อคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในหมู่บ้านต้นแบบ

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด (พระฐากูร วฒโน) (จาวสุวรรณวงษ์), 2563, หน้า 10) 1) ด้านการร่วมคิด 2) ด้านการร่วมตัดสินใจ 3) ด้านการร่วมปฏิบัติ 4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล มาบูรณาโดยใช้หลักศีล 5 ได้แก่ 1) ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ 2) อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ 3) กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ 4) มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ 5X สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา

เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559) ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3.3 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรในการวิจัย จำนวน 18 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ได้จัดโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จำนวนประชาชน 12,913 คน รวมทั้งสิ้น 375 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พฤศจิกายน 2565)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรในการวิจัย (ปัดทศนิยมเพื่อให้เป็นจำนวนเต็มได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คนเพื่อให้เกิดความเหมาะสและเพิ่มความเที่ยงตรงของข้อสรุปที่จะได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง) กำหนดขนาดตัวอย่างเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นสัดส่วน โดยใช้เทียบตาราง เครจซีและมอร์แกน (บุญชุม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 122)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ

ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะแบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มาก
3 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย
1 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Opened from) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

3.3 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างตามกรอบที่จะได้ทำการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

3.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.3.2 นำเครื่องมือที่ได้สร้างขึ้นไปขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับกรอบที่กำหนดไว้

3.3.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามแนวทางการสร้างเครื่องมือ พร้อมกับให้ตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อขอคำชี้แนะท้วงติงและหาความเที่ยงตรง ดังนี้

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวรวบรวมข้อมูลวิจัย

1. พระราชวิมลโมลี, ดร.

พธ.บ. สัมคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ นิติศาสตรบัณฑิต

น.บ. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อ.ม อักษรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาตะวันออก สาขาวิชาบาลีและสันสกฤต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

น.ม. นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพ.

Ph.D. (Buddhist Studies) Magadh University INDIA.

ตำแหน่ง : เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์

2. พระครูปทุมสังฆการ,ดร.

พธ.ม. การจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

พธ.ม. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

พธ.ด. พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง : เจ้าคณะอำเภอเมืองสุรินทร์

3. พระครูปัญญาวิมลวัฒน์ (ทับทิม อนาวิโล)

น.ธ.เอก สำนักเรียนวัดจุมพลสุธาวาส ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ตำแหน่ง : เจ้าคณะตำบลในเมือง เขต 1

พร้อมกับให้ตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อขอคำชี้แนะท้วงติงและหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (face validity)

3.3.4 หาค่าเฉลี่ยเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ให้คะแนนตามดัชนีความสอดคล้อง (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2545, หน้า 159) ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความเป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการที่จะได้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะได้

-1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะได้ นำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

∑R หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC ตั้งแต่ .67-1.00 ถือว่าเป็นตัวแทนค่าดัชนี ต่ำกว่า .67 คำถามนั้นตัดออก

3.3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจและปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามวัตถุประสงค์และแนวคิดทฤษฎี ทั้งสำนวนการใช้ภาษาและคำชี้แจงแล้วนำมาทำความสอดคล้องและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

3.3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนนอกเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ .92

3.3.7 นำแบบสอบถามที่ทำการทดลองและปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย และขอคำแนะนำการจัดทำฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในโอกาสต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ประสานงานกับงาน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ขอข้อมูลถึงผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเทนมีย์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลทำวิจัย

3.4.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมด้วยผู้ช่วยในการวิจัย

3.4.3 ทำการแจกเอกสารแบบสอบถาม โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างฟังโดยให้เวลา ในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาอีกครั้ง

3.4.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมดเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.5.1 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจความสมบูรณ์ทั้งฉบับ

3.5.2 นำแบบสอบถามที่เลือกไว้แล้ว ดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3.5.3 คะแนนที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.5.4 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้านและเป็นรายข้อแล้วแปลผล ตามเกณฑ์การวิเคราะห์แต่ละข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

3.5.5 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับอายุระดับการศึกษาและอาชีพใช้ความถี่และร้อยละ

3.5.6 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความต่างของ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ โดยใช้ค่า F-test (One -way ANOVA) การเปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่ามากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

3.5.7 เก็บรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่

3.7.1 การหาคุณภาพแบบสอบถาม

1) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Crobach) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 117)

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left(1-\frac{\sum s_i^2}{s_t^2}\right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อคำถาม

$\sum s_i^2$ แทน คะแนนความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3.7.2 สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย (บุญชุม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 122) มีดังนี้

1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{\int}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

$\int$ แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) หรือมัชฌิมาเลขคณิต (บุญชุม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 124)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

N แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

3) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชุม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum\left(x-\bar{x}\right)^2}{N-1}}$$

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

X^2 แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม

N แทน จำนวนประชากร

4) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปลอิสระสองกลุ่ม คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550, หน้า 180) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1 - 1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

df แทน ค่า Degrees of Freedom

5) ค่า F – test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป คำนวณตามสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550, หน้า 195) ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช่พิจารณาใน F-distribution

MS_b แทน ค่าแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าแปรปรวนระหว่างภายในกลุ่ม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)

F แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test)

SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)

MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)

df แทน ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)

Sig แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ .05 (Significant level)

* แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบ (t-test Independent Sample)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way A NOVA) เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่จะทำการทดสอบความแตกต่าง เป็นสายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Sheffe)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้การแจกแจงหาค่าความถี่ (Frequency) และจำนวนร้อยละ (Presenter) และนำเสนอในแบบตารางและประกอบการบรรยายใต้ตารางปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	197	52.53
หญิง	178	47.47
รวม	**375**	**100.0**
อายุ		
1. 18-25 ปี	76	20.27
2. 26 -45 ปี	153	40.80
3. 46-60 ปี	115	30.66
4. 61 ปี ขึ้นไป	31	8.27
รวม	**375**	**100.0**

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	66	17.60
2. มัธยมศึกษา	155	41.33
3. ปริญญาตรี	111	29.60
4. สูงกว่าปริญญาตรี	43	11.47
รวม	**375**	**100.0**
อาชีพ		
1. รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	120	32.00
2. ค้าขาย	161	42.93
3. รับจ้าง	94	25.07
รวม	**375**	**100.0**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนทั้งหมด 375 คน เป็นชาย จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 52.53 เป็นหญิง จำนวน 178 คน คิดเป็น ร้อยละ 47.47 อายุ 26-45 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.80 อายุ 46-60 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 30.70 อายุ 18-25 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.30 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30 ระดับการศึกษา ต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 66 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.60 ระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 155 คน คิดเป็น ร้อยละ 41.30 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.60 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ระดับอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 ระดับอาชีพค้าขาย จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 และระดับอาชีพรับจ้าง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน ผลปรากฏ ดังตารางที่ 4.2– 4.6

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการร่วมคิด	3.38	0.74	ปานกลาง	1
2. ด้านการร่วมตัดสินใจ	3.23	0.72	ปานกลาง	3
3. ด้านการร่วมปฏิบัติ	3.18	0.68	ปานกลาง	4
4. ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ	3.30	0.78	ปานกลาง	2
รวม	**3.27**	**0.61**	**ปานกลาง**	**-**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.27, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้าน ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ = 3.38, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ. ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ = 3.30, S.D. = 0.78) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการร่วมปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 3.18, S.D. = 0.68)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมคิด

ด้านการร่วมคิด	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.ท่านมีส่วนร่วมคิดวิธีการเผยแผ่ความรู้ให้กับชาวบ้านเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล กับองค์กร	3.70	1.57	มาก	1
2.ท่านมีส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5	3.25	1.07	ปานกลาง	5
3.ท่านมีส่วนร่วมระดมสมองในการดำเนินโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล 5	3.46	1.26	ปานกลาง	3
4.ท่านมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษา ศีล 5	3.27	1.20	ปานกลาง	4
5.ท่านมีส่วนร่วมกำหนดพันธกิจเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษา ศีล 5	3.61	1.42	มาก	2
6.ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.19	1.37	ปานกลาง	7
7.ท่านมีส่วนร่วมคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.19	1.34	ปานกลาง	6
รวมเฉลี่ย	**3.38**	**0.74**	**ปานกลาง**	**-**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับความเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมคิด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.38, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้าน ท่านมีส่วนร่วมคิดวิธีการเผยแผ่ความรู้ให้กับชาวบ้าน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล กับองค์กร 5 ($\overline{X}$ = 3.70, S.D. = 1.57) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมกำหนดพันธกิจเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษา ศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = 1.42) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.19, S.D. = 1.37)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมตัดสินใจ

ด้านการร่วมตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.ท่านเข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.40	1.45	ปานกลาง	1
2.ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อทำงาน ในชุมชนของท่าน	3.27	1.22	ปานกลาง	3
3.ท่านมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.13	1.71	ปานกลาง	6
4.ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกจัดทำกิจกรรมต่างๆ ใน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.07	1.13	ปานกลาง	7
5.ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.18	1.21	ปานกลาง	4
6.ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานในโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5	3.14	1.28	ปานกลาง	5
7.ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล 5	3.39	1.45	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย	**3.23**	**0.72**	**ปานกลาง**	**-**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.23, S.D. =0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกจัดทำกิจกรรมต่างๆ ใน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.07, S.D. =1.713) รองลงมา คือ ท่านมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.13, S.D. =1.71) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.40, S.D. =1.45)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมปฏิบัติ

ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ท่านร่วมปฏิบัติด้วยการจัดเทศน์เรื่องศีล 5 ในวันพระหรือ วันสำคัญทางพุทธศาสนา	3.15	1.55	ปานกลาง	4
2. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.12	1.24	ปานกลาง	5
3.ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติฝึกอบรมในการปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.31	1.17	ปานกลาง	2
4.ท่านได้ร่วมแรงจัดทำกิจกรรมการรักษาศีล 5 ของชุมชน	3.25	1.26	ปานกลาง	3
5.ท่านมีส่วนปฏิบัติด้วยการขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.35	1.42	ปานกลาง	1
6.ท่านเข้าร่วมปฏิบัติการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.01	1.36	ปานกลาง	7
7.ท่านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตราการในการดูแลรักษาชุมชนของท่าน	3.07	1.32	ปานกลาง	6
รวมเฉลี่ย	**3.18**	**0.68**	**ปานกลาง**	**-**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.18, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้าน ท่านมีส่วนปฏิบัติด้วยการขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.35, S.D. = 1.42) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติฝึกอบรมในการปฏิบัติงานตาม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.31, S.D. = 1.17) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเข้าร่วมปฏิบัติการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.01, S.D. = 1.36)

ตารางที่ 4.6 **ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ**

ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลตามโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5	3.52	1.49	มาก	1
2. ท่านร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของโครงการ	3.21	1.31	ปานกลาง	6
3. ท่านมีส่วนร่วมติดตามสังเกตการณ์ทำงานของคณะทำงาน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.31	1.36	ปานกลาง	4
4. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ใช้สถานที่ในการติดตามและประเมินผล การทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล	3.44	1.56	ปานกลาง	2
5. ท่านมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	3.05	1.19	ปานกลาง	7
6. ท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางในการแก่ปัญหาจากการสรุปผลการประเมินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล	3.25	1.27	ปานกลาง	5
7. ท่านได้มีการติดตามกิจกรรม/โครงการและหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข	3.31	1.27	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย	**3.30**	**0.78**	**ปานกลาง**	**-**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.30, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้าน ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลตามโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.52, S.D. = 1.49) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการให้ใช้สถานที่ในการติดตามและ ประเมินผล การทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ($\overline{X}$ = 3.44, S.D. = 1.56) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลใน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ($\overline{X}$ = 3.05, SD = 1.19)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1) ด้านการร่วมคิด	3.40	0.74	3.36	0.75	.470	.638
2) ด้านการร่วมตัดสินใจ	3.22	0.72	3.24	0.71	-.258	.796
3) ด้านการร่วมปฏิบัติ	3.14	0.66	3.22	0.69	-1.181	.238
4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ	3.29	0.78	3.31	0.77	-.225	.822
รวม	**3.26**	**0.60**	**3.28**	**0.61**	**-.332**	**.740**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานในการวิจัยไว้ว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.8-4.17

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	อายุ							
	18-25 ปี		26 -45 ปี		46-60 ปี		61 ปี ขึ้นไป	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1) ด้านการร่วมคิด	3.23	0.79	3.52	0.71	3.39	0.64	3.04	0.95
2) ด้านการร่วมตัดสินใจ	3.08	0.75	3.42	0.72	3.09	0.59	3.14	0.85
3) ด้านการร่วมปฏิบัติ	3.11	0.67	3.29	0.73	3.11	0.50	3.09	0.89
4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ	3.19	0.81	3.43	0.79	3.19	0.70	3.33	0.82
รวม	**3.15**	**0.61**	**3.41**	**0.65**	**3.19**	**0.47**	**3.15**	**0.73**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอายุ ปรากฏดังนี้

1. อายุ 18-25 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.15, S.D.= 0.61) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.23, S.D.=0.79) รองลงมา

คือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.19, S.D.=0.81) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\overline{X}$ =3.08, S.D.=0.75)

2. อายุ 26 -45 ปี โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.41, S.D.= 0.65) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.52, S.D.=0.71) รองลงมา คือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.43, S.D.=0.79) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการร่วมปฏิบัติ ($\overline{X}$ =3.29, S.D.=0.73)

3. อายุ 46-60 ปี โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.19, S.D.= 0.47) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.39, S.D.=0.64) รองลงมา คือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.19, S.D.=0.70) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\overline{X}$ =3.09, S.D.=0.59)

4. อายุ 61 ปี ขึ้นไป โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานลาง ($\overline{X}$ =3.19, S.D.=0.73) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.33, S.D.=0.82) รองลงมา ได้แก่ ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\overline{X}$ =3.14, S.D.=0.85) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.04, S.D.=0.95)

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1) ด้านการร่วมคิด	ระหว่างกลุ่ม	8.432	3	2.811	5.274	.001*
	ภายในกลุ่ม	197.718	371	.533		
	รวม	**206.150**	**374**			
2) ด้านการร่วมตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	9.664	3	3.221	6.566	.000*
	ภายในกลุ่ม	181.995	371	.491		
	รวม	**191.659**	**374**			
3) ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2.963	3	.988	2.186	.089
	ภายในกลุ่ม	167.607	371	.452		
	รวม	**170.570**	**374**			

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ	ระหว่างกลุ่ม	5.111	3	1.704	2.866	.037*
	ภายในกลุ่ม	220.500	371	.594		
	รวม	**225.611**	**374**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	5.371	3	1.790	5.006	.002*
	ภายในกลุ่ม	132.690	371	.358		
	รวม	**138.061**	**374**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับอายุ โดยรวมด้านการร่วมปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการร่วมคิด จำแนกตามอายุ

อายุ	18-25 ปี ($\overline{X}$ =3.23)	26 -45 ปี ($\overline{X}$ =3.52)	46-60 ปี ($\overline{X}$ =3.39)	61 ปี ขึ้นไป ($\overline{X}$ =3.04)
18-25 ปี ($\overline{X}$ =3.23)	-	-.29263*	-.16262	.19058
26 -45 ปี ($\overline{X}$ =3.52)	.29263*	-	.13001	.48321*
46-60 ปี ($\overline{X}$ =3.39)	.16262	-.13001	-	.35320
61 ปี ขึ้นไป($\overline{X}$ =3.04)	-.19058	-.48321*	-.35320	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม ด้านการร่วมคิด อายุ พบว่าประชาชนอายุ 18-25 ปี แตกต่างจากอายุ 26 -45 ปี ประชาชน อายุ 26 -45 ปี แตกต่างจากอายุ 18 -20 และ 61ปีขึ้นไป ประชาชนอายุ 61 ปีขึ้นไป แตกต่างจาก อายุ 26 -45 ปี

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับอายุ ด้านการร่วมตัดสินใจ

อายุ	18-25 ปี ($\overline{X}$ =3.08)	26 -45 ปี ($\overline{X}$ =3.42)	46-60 ปี ($\overline{X}$ =3.09)	61 ปี ขึ้นไป ($\overline{X}$ =3.14)
18-25 ปี ($\overline{X}$ =3.08)	-	-.34123*	-.01362	-.06579
26 -45 ปี ($\overline{X}$ =3.42)	.34123*	-	.32762*	.27544
46-60 ปี ($\overline{X}$ =3.09)	.01362	-.32762*	-	-.05217
61 ปี ขึ้นไป($\overline{X}$ =3.14)	.06579	-.27544	.05217	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม ด้านการร่วมตัดสินใจ อายุ พบว่า ประชาชนอายุ 18-25 ปี แตกต่างจาก อายุ 26-45 ปี ประชาชน อายุ 26-45 ปี แตกต่างจาก อายุ 46-60 ปี และ61 ปี ขึ้นไป ประชาชน อายุ 61 ปีขึ้นไป แตกต่างจาก อายุ 26–45 ปี

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับอายุ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ

อายุ	18-25 ปี ($\overline{X}$ =3.19)	26 -45 ปี ($\overline{X}$ =3.43)	46-60 ปี ($\overline{X}$ =3.19)	61 ปี ขึ้นไป ($\overline{X}$ =3.33)
18-25 ปี ($\overline{X}$ =3.19)	-	-.29263*	-.16262	.19058
26 -45 ปี ($\overline{X}$ =3.43)	.29263*	-	.13001	.48321*
46-60 ปี ($\overline{X}$ =3.19)	.16262	-.13001	-	.35320*
61 ปี ขึ้นไป ($\overline{X}$ =3.33)	-.19058	-.48321*	-.35320*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการระดับอายุ พบว่าประชาชนอายุ 18-25 ปี แตกต่างจากอายุ 26 -45 ปี ประชาชน อายุ 26 -45 ปี แตกต่างจากอายุ18-25 ปี และ 61 ปี ขึ้นไป ประชาชนอายุ 46-60 ปี มีความแตกต่างจากอายุ 61 ปี ขึ้นไป ประชาชนอายุ 61 ปีขึ้นไป แตกต่างจากอายุ 26-45 ปีและ 46-60 ปี

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการศึกษา							
	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา		มัธยมศึกษา		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1) ด้านการร่วมคิด	3.07	0.76	3.46	0.72	3.43	0.69	3.46	0.81
2) ด้านการร่วมตัดสินใจ	2.90	0.72	3.35	0.76	3.27	0.61	3.16	0.66
3) ด้านการร่วมปฏิบัติ	2.93	0.61	3.35	0.75	3.13	0.59	3.10	0.52
4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ	3.13	0.74	3.38	0.87	3.30	0.69	3.28	0.67
รวม	**3.01**	**0.52**	**3.38**	**0.68**	**3.28**	**0.52**	**3.25**	**0.56**

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏดังนี้

1. ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา โดยรวมมีส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.01, S.D.= 0.52) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.13, S.D.=0.74) รองลงมา คือ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.07, S.D.=0.76) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\overline{X}$ =2.90, S.D.=0.72)

2. ระดับมัธยมศึกษา โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.38, S.D.= 0.68) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.46, S.D.=0.72) รองลงมา คือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.38, S.D.=0.87) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\overline{X}$ =3.35, S.D.=0.76)

3. ระดับปริญญาตรี โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.28, S.D.= 0.52) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.43, S.D.=0.69) รองลงมา

คือด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.30, S.D.=0.69) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการร่วมปฏิบัติ ($\overline{X}$ =3.13, S.D.=0.59)

4. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานลาง ($\overline{X}$ =3.25, S.D.=0.56) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.46, S.D.=0.81) รองลงมาคือด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.28, S.D.=0.67) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการร่วมปฏิบัติ ($\overline{X}$ =3.10, S.D.=0.52)

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชน	**ความแปรปรวน**	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**Sig**
1) ด้านการร่วมคิด	ระหว่างกลุ่ม	7.828	3	2.609	4.881	.002*
	ภายในกลุ่ม	198.322	371	.535		
	รวม	**206.150**	**374**			
2) ด้านการร่วมตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	9.786	3	3.262	6.654	.000*
	ภายในกลุ่ม	181.872	371	.490		
	รวม	**191.659**	**374**			
3) ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	9.176	3	3.059	7.031	.000*
	ภายในกลุ่ม	161.394	371	.435		
	รวม	**170.570**	**374**			
4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ	ระหว่างกลุ่ม	2.708	3	.903	1.502	.214
	ภายในกลุ่ม	222.903	371	.601		
	รวม	**225.611**	**374**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	6.534	3	2.178	6.144	.000*
	ภายในกลุ่ม	131.527	371	.355		
	รวม	**138.061**	**374**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ไม่แตกกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมคิด

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยม ($\overline{X}$ =3.07)	มัธยม ($\overline{X}$ =3.46)	ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.43)	สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.46)
ต่ำกว่ามัธยม ($\overline{X}$ =3.07)	-	-.38788*	-.36188*	-.38589
มัธยม ($\overline{X}$ =3.46)	.38788*	-	.02600	.00199
ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.43)	.36188*	-.02600	-	-.02400
สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.46)	.38589	-.00199	.02400	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมคิด พบว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยม แตกต่างจากระดับการศึกษา มัธยมและปริญญาตรี ระดับการศึกษามัธยม แตกต่างจากต่ำกว่ามัธยม และระดับการศึกษาปริญญาตรี แตกต่างจาก ต่ำกว่ามัธยม

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมตัดสินใจ

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยม ($\overline{X}$ =2.90)	มัธยม ($\overline{X}$ =3.35)	ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.27)	สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.16)
ต่ำกว่ามัธยม ($\overline{X}$ =2.90)	-	-.44888*	-.37241*	-.25904
มัธยม ($\overline{X}$ =3.35)	.44888*	-	.07646	.18984
ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.27)	.37241*	-.07646	-	.11338
สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.16)	.25904	-.18984	-.11338	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมตัดสินใจ พบว่าระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยม แตกต่างจากระดับการศึกษามัธยมและปริญญาตรี ระดับการศึกษามัธยม แตกต่างจาก ต่ำกว่ามัธยม และระดับการศึกษา ปริญญาตรี แตกต่างจากต่ำกว่ามัธยม

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมปฏิบัติ

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยม ($\overline{X}$ =2.93)	มัธยม ($\overline{X}$ =3.35)	ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.13)	สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.10)
ต่ำกว่ามัธยม ($\overline{X}$ =2.93)	-	-.42106*	-.20101	-.17326
มัธยม ($\overline{X}$ =3.35)	.42106*	-	.22005	.24780
ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.13)	.20101	-.22005	-	.02775
สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =3.10)	.17326	-.24780	-.02775	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมปฏิบัติ พบว่าระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยม แตกต่างจากระดับการศึกษามัธยม และปริญญาตรี ระดับการศึกษามัธยม แตกต่างจากต่ำกว่ามัธยม และระดับการศึกษาปริญญาตรีแตกต่างจาก ต่ำกว่ามัธยม

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	อาชีพ								
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ			ค้าขาย			รับจ้าง		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านการร่วมคิด	3.33	0.67	ปานกลาง	3.44	0.71	ปานกลาง	3.34	0.87	ปานกลาง
2) ด้านการร่วมตัดสินใจ	3.17	0.65	ปานกลาง	3.32	0.71	ปานกลาง	3.13	0.78	ปานกลาง
3) ด้านการร่วมปฏิบัติ	3.14	0.70	ปานกลาง	3.19	0.66	ปานกลาง	3.21	0.67	ปานกลาง
4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ	3.22	0.77	ปานกลาง	3.35	0.75	ปานกลาง	3.32	0.83	ปานกลาง
รวม	**3.22**	**0.59**	**ปานกลาง**	**3.32**	**0.61**	**ปานกลาง**	**3.25**	**0.63**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.18 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอาชีพปรากฏดังนี้

1. รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.22, S.D.= 0.59) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.33, S.D.=0.67) รองลงมา คือด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.22, S.D.=0.77) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมปฏิบัติ ($\overline{X}$ =3.14, S.D.=0.70)

2. ค้าขาย โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.32, S.D.= 0.61) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.44, S.D.=0.71) รองลงมา คือ ด้านการ

ร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.35, S.D.=0.75) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมปฏิบัติ ($\overline{X}$ =3.19, S.D.=0.66)

3. รับจ้าง โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.25, S.D.=0.63) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ($\overline{X}$ =3.34, S.D.=0.87) รองลงมา คือด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ($\overline{X}$ =3.32, S.D.=0.83) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\overline{X}$ =3.13, S.D.=0.78)

ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ความแปรปวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1) ด้านการร่วมคิด	ระหว่างกลุ่ม	.932	2	.466	.845	.431
	ภายในกลุ่ม	205.218	372	.552		
	รวม	**206.150**	**374**			
2) ด้านการร่วมตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.559	2	1.280	2.517	.082
	ภายในกลุ่ม	189.100	372	.508		
	รวม	**191.659**	**374**			
3) ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	.323	2	.161	.353	.703
	ภายในกลุ่ม	170.247	372	.458		
	รวม	**170.570**	**374**			
4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.191	2	.595	.987	.374
	ภายในกลุ่ม	224.420	372	.603		
	รวม	**225.611**	**374**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	.857	2	.428	1.161	.314
	ภายในกลุ่ม	137.205	372	.369		
	รวม	**138.061**	**374**			

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอาชีพไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 375 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.33 ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.20 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. ด้านการร่วมคิด		
1	ควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากขึ้น	35
2	ควรมีส่วนร่วมคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	35
3	ควรมีส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5	35
2. ด้านการร่วมตัดสินใจ		
1	ควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกจัดทำกิจกรรมต่างๆ ใน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	21
2	ควรมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	20
3	ควรมีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานในโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากยิ่งขึ้น	19
3. ด้านการร่วมปฏิบัติ		
1	ควรเข้าร่วมปฏิบัติการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บ่อยขึ้น	30
2	ควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตราการในการดูแลรักษาชุมชนของท่านเอง	32
3	ควรมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	27
4. ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ		
1	ควรมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล5	35
2	ควรร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของโครงการ	31
3	ควรมีส่วนร่วมหาแนวทางในการแก่ปัญหาจากการสรุป ผลการประเมินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล	35

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านร่วมคิด โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าความถี่มากไปหาน้อย พบว่า ประชาชนให้ข้อเสนอแนะมีความถี่เท่ากัน คือ ควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ควรมีส่วนร่วมคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และควรมีส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5

ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าความถี่มากไปหาน้อย พบว่า ประชาชนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกจัดทำกิจกรรมต่างๆ ใน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ ควรมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และควรมีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานในโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากยิ่งขึ้น

ด้านการร่วมปฏิบัติ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าความถี่มากไปหาน้อย พบว่า ประชาชนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตราการในการดูแลรักษาชุมชนของท่านเอง รองลงมา คือ ควรเข้าร่วมปฏิบัติการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บ่อยขึ้น และ ควรมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล

ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าความถี่มากไปหาน้อย พบว่า ประชาชนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ ควรมีส่วนร่วมหาแนวทางในการแก่ปัญหาจากการสรุป ผลการประเมินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยการตอบคำถามปลายเปิดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

1. ด้านการร่วมคิด ควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากขึ้น ควรมีส่วนร่วมคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และควรมีส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และร่วมกันเสนอวิธีการในการ ดำเนินการในการแก้ไขปัญหา ที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

2. ด้านการร่วมตัดสินใจ ควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในการเลือกที่จะจัดทำกิจกรรมต่างๆ ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะโครงการ/กิจกรรมของในชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และควรจะมีการให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตัดสินใจ

เลือกวิธีการดำเนินงานในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อหาข้อสรุปในการดำเนินการกิจกรรมที่มีความเกี่ยวของกับโครงการหมู่บ้านศีล 5 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการร่วมปฏิบัติ ท่านควรเข้าร่วมปฏิบัติการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บ่อยขึ้น ควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตราการในการดูแลรักษาชุมชนของท่านเอง ปลูกฝังการมีจิตอาสา การเสียสละ ให้แก่ประชาชนในชุมชน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้แสดงศักยภาพในการร่วมปฏิบัติ ในการดำเนินกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และท่านควรมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

4. ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ควรมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลใน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรมีส่วนร่วมกับภาครัฐและทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในครั้งนี้ มีการติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของโครงการ และทุกภาคส่วนควรจะมีการร่วมกันหาขอสรุปร่วมกันในการหาแนวทางในการแก่ปัญหาจาก ผลการประเมินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมคิด รองลงมา คือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมปฏิบัติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการร่วมคิด โดยรวมอยู่ในระดับปลานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมคิดวิธีการเผยแผ่ความรู้ให้กับชาวบ้าน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีลกับองค์กร รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมกำหนดพันธกิจเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษา ศีล 5 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

1.2 ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล 5 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อทำงาน ในชุมชนของท่าน

1.3 ด้านการร่วมปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนปฏิบัติด้วยการขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติฝึกอบรมในการปฏิบัติงานตาม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเข้าร่วมปฏิบัติการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

1.4 ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการให้ใช้สถานที่ในการติดตามและ ประเมินผล การทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ไม่แตกกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากขึ้น ควรมีส่วนร่วมคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และควรมีส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกจัดทำกิจกรรมต่างๆ ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และควรท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานในโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากยิ่งขึ้น ควรเข้าร่วมปฏิบัติการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บ่อยขึ้น ควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตราการในการดูแลรักษาชุมชนของท่านเอง และท่านควรมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ควรมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของโครงการและควรมีส่วนร่วมหาแนวทางในการแก่ปัญหาจากการสรุป ผลการประเมินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลจะก่อให้เกิดการมีส่วนเกี่ยวข้อง และการมีส่วนเกี่ยวข้องจะส่งผล ให้เกิดความผูกพันต่อ

หน่วยงาน และภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการ ตัดสินใจไม่ได้หมายความว่าจะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้น ตอนการปฏิบัติการ การตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมในเรื่องของผลประโยชนและการประเมินผล ในกิจกรรมการพัฒนาด้วย การตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องเกือบโดยตรงกับการปฏิบัติ และเกี่ยวข้องกับผลประโยชนและการประเมินผลด้วย โดยที่ผลประโยชนนั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับจากการประเมินผล และการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย มีขั้นตอนดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการได้รับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ ดูจ์ลาห์ (Douglah, 1970, p. 90) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นคำที่มีความหมายกว้างและใช้ในบริบทที่แตกต่างกันนักศึกษาใช้คำนี้ในการอ้างอิงถึงการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์กิจกรรมหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษานักรัฐศาสตร์ใช้คำนี้ในความหมายของการเข้าร่วมกับสถาบันทางการเมืองของชุมชน เช่น การออกไปใช้เสียงเลือกตั้ง นักวิทยาศาสตร์ให้ความหมาย ของการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นส่วนกลุ่มอื่น ๆ ใช้คำนี้ในความหมายของการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมยศ ถามเชฏฐ (ปรือปรัก) (2559, หน้า ง) การมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะกรรมการจังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า 1. ความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะกรรมการจังหวัดระยองโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการร่วมคิด โดยรวมอยู่ในระดับปลานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเข้ามาแสดงความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมีส่วนร่วมคิดวิธีการเผยแผ่ความรู้ให้กับชาวบ้าน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีลกับองค์กร ร่วมกำหนดพันธกิจเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ระดมสมองในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล 5 มีส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีส่วนร่วมคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล วิยาสิงห์ (2565, หน้า 163-176) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 กรณีศึกษา: ประชาชนบ้านหว้าน ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 บ้านหว้าน ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยคณะสงฆ์เป็นผู้นำทางการปฏิบัติ ซึ่งจุดมุ่งหมายในการดำเนินการ คือ โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เป็นกระบวนการดำเนินการที่เป็นระบบเปิดที่ให้องคาพยพและเครือข่ายทุกส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม

และเน้นประชาชน หมู่บ้าน วัด โรงเรียน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยให้ประชาชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในสังคมมีโอกาสได้เข้ามาร่วมรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอแนะ ร่วมคิดแนวทาง ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาสังคมในฐานะหุ้นส่วนของการพัฒนา ซึ่งย่อมที่จะส่งผลให้การขับเคลื่อนโครงการประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาทุกภาคส่วนของสังคมอย่างยั่งยืน

1.2 ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การตัดสินใจ เป็นกระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง จากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณา หรือประเมินอย่างดีแล้วว่า เป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์การ การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ และเกี่ยวข้องกับ หน้าที่การบริหาร หรือการจัดการเกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การประสานงาน และการควบคุม การตัดสินใจได้มีการศึกษามานาน โดยประชาชนเข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อทำงาน ในชุมชนของท่าน โอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกจัดทำกิจกรรมต่างๆ ใน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5ตัดสินใจวางแผนดำเนินงานตามโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ส่วนร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานในโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ร่วมตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล 5 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิฎา ศิริวรสกุล, วัชรินทร์ อินทพรหม (2561, หน้า 203-209) ได้ศึกษาวิจัย รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ ด้านทัศนคติหรือการยอมรับนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วน ร่วมในนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5

1.3 ด้านร่วมปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติเป็นแนวทางที่ต้องกระทำควบคู่กันไปกับการดำเนินโครงการซึ่งเป็นหัวใจหลักในการดำเนินโครงการ เป็นสิ่งที่ทุกคนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีแบบแผนการดำเนินโครงการที่หมือนกันมีแนวทางปฏิบัติที่เหมือนโดยยึดเอาหลังของศีล 5 มาประยุคใช้ควบคู่กันไปกับแนวทางในการดำเนินชีวิตโดยใช้ศีล 5 มาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวไม่ให้การใช้ชีวิตในแต่ละวันหลงไปในทางที่ผิด สอดคล้องกับงานวิจัย พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี (2560, หน้า 1-2) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันสันติในสังคมไทย โดยพบผลการวิจัยดังนี้ 1. รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนห้วยต้ม จังหวัด ลำพูน ใช้กลไกการขับเคลื่อนที่มีฐานมาจากคำสอนของครูบาวงศ์ ผสานเข้ากับหลักศีล 5 เน้นให้ปฏิบัติตามหลักทาน ศีล ภาวนา แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของกุศลกรรมที่เหนือกว่าการพึ่งพาอาศัยความ เชื่อเรื่องผีแบบดั้งเดิมสอนด้วยวิธีการเทศน์แบบประกอบอุปมาอุปมัยพร้อมนิทานสอนใจให้เกิด

ความศรัทธาเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาจนเกิดการลด ละ เลิกอบายมุข นำพาผู้คนปฏิบัติเหนือระดับการ สมาทานศีล 5 ตามปกติไปสู่ระดับตัดวงจรแห่งการละเมิดศีล 5 อย่างเด็ดขาด

1.4 ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นการร่วมมือของทุกภาคส่วนในการจัดดำเนินโครงการของพลัง บวร ได้มีการดำเนินการตามรูปแบบของโครงการได้มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ารร่วมโครงการเพื่อหาข้อแตกต่าง และนัยสำคัญทางสถิติ โดยการเลือกเอากลุ่มประชากรที่มีระดับความเหมาะห์สมเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการหาผลของการวิจัยสอดคล้องกับ พระครูสันติวชิรกิจ(วิโมกข์) (2563, หน้า 5) การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนบ้านโนนดุม ทั้งนี้ การขับเคลื่อนโครงการ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมถึงเยาวชน ให้มีส่วนร่วมในความคิด การระดมความเห็นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาศีล 5 ในชุมชน อีกทั้งยังต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน มีการบูรณาการเข้ากับ กิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้กระบวนการต่างๆ เหล่านี้ ควรขับเคลื่อนผ่าน บ้าน วัด และโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบัน สำคัญของการอยู่ร่วมกันในชุมชน เรียกว่า บวร. ในการวางแผนขับเคลื่อนโครงการ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศีล 5 ซึ่งถือว่าเป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นหลักปฏิบัติของชาวพุทธและชาวโลกด้วย ซึ่งประชาชนได้มีโอกาสหรือมีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี สุคชีวิน, เวชสุวรรณ อาจวิชัย (2565, หน้า ง) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันส่วนจำแนกตามอายุ และอาชีพ ด้านปาณาติปาตา เวรมณี คือ ไม่ทำลายชีวิตและด้านกาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี คือ ไม่ประพฤติผิดในกามแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากขึ้น ควรมีส่วนร่วมคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา

ที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และควรมีส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกจัดทำกิจกรรมต่างๆ ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานในโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มากยิ่งขึ้น ควรเข้าร่วมปฏิบัติการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บ่อยขึ้น ควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตราการในการดูแลรักษาชุมชนของท่านเอง และท่านควรมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของโครงการ และควรมีส่วนร่วมหาแนวทางในการแก่ปัญหาจากการสรุป ผลการประเมินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมยศ ถามเชฏโฐ (ปรือปรัก) (2559, หน้า 6) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม อันเป็นกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ กับองค์กรภาคีเครือข่ายอื่นๆ ในสังคม ให้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ และดำเนินการ ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในฐานะเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน และร่วมรับประโยชน์อันเกิดจากผลของโครงการนี้ ซึ่งทุกภาคส่วน มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนโครงการ มีโอกาสได้เข้ามาร่วมรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดง ทัศนะ ร่วมเสนอแนะ ร่วมคิดแนวทาง ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาสังคม ในฐานะหุ้นส่วนของการพัฒนา ซึ่งย่อมที่จะส่งผลให้การขับเคลื่อนโครงการประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาทุกภาคส่วนของสังคมอย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะนำไปใช้

ผู้วิจัยได้เสนอแนะจากผลการวิจัยได้ดังนี้

1) จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีการรณรงค์ตั้งแต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ ร่วมตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติโดยการจัดเวทีในระดับชุมชนเพื่อให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

2) ในขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรมีการศึกษาในรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล 5

2) ควรมีการศึกษาควรศึกษาวิจัยตัวชี้วัดความสำเร็จในการบริหารขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อย่างเป็นรูปธรรม

3) ควรมีการดำเนินการวิจัยที่เจาะลึกไปถึงผลลัพธ์ของการดเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยเฉพาะการติดตามประเมินผลด้านการร่วมปฏิบัติในการรักษาศีล 5

บรรณานุกรม

1) หนังสือ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.

นิภา เมธาวีชัย. (2543). *วิทยาการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). *วิธีวิจัยในชั้นเรียน.* กรุงเทพฯ: หจก.พี.เอ็น. การพิมพ์.

พรทิพย์ แก้วมูลคำ. (2560). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์พริ้นติ้งแมส โปรดักส์ จำกัด.

พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี. (2560). *คู่มือขับเคลื่อนโครงการสังฆพัฒนาวิชชาลัย.* กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). *การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทยและสังคมโลก.* กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.

วันชัย วัฒนศัพท์และคณะ. (2553). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน.* นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

สุพรรณี ไชยอำพร. (2550). *แนวคิดปรัชญาการพัฒนาในระดับปฏิบัติการ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2543). *หลักการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2545). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา.* กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.(2558). *คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหมู่บ้านรักษาศีล 5.* กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล 5.

ยุทธ ไกยวรรณ์, (2545). *พื้นฐานการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

อรทัย ก๊กผล. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชน: ความท้าทายของนักบริหารรัฐกิจในสังคมประชาธิปไตยในการบริหารการปกครองสาธารณะ: การบริหารรัฐกิจในศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Keith, D. (1972). *Human behavior at work-human relations and organizational behavior*. New York: McGraw-Hill Book.

Hilgard, G.H &Bower, E.R. (1981). *Theories of Learning* (5th ed.). Englewood Clifts. N.J.: Pretice-Hall.

United Nations. (1981). *Popular Participation as a Strategy for Promoting Community level action.* New York : United Nations.

2) ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

กัลยาณี สุคชีวิน และเวชสุวรรณ อาจวิชัย. (2565). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านศีล 5 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด.* วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

จงกล ชุมพรัตน์ และสมศรี ชูจิตร. (2553). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุนชนลีเล็ดในการอนุรักษ์ป่าชายเลน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.* สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยตาปี.

ชวาวุฒิ ลาภมาก. (2553). *ศึกษารูปแบบการจัดระบบความรู้และกระบวนการขับเคลื่อนความรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง: กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นพวรรณ พรรณราย. (2559). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็น ของครูโรงเรียนเครือข่ายเวียงหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3.* การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

พระครูวินัยธรคูณ จนฺทสีโล (เบ้าจันทึก). (2560). *กระบวนการพัฒนาเยาวชนตาม หลักการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เชิงพุทธบูรณาการใน อำเภอด่านขุนทด จังหวัด นครราชสีมา.* ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ (สุพิน สุภทฺโท/กริ่งกาญจนา). (2559*). ศึกษาพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาพงษ์ศักดิ์ รตนญาโณ (ทองละมุล). (2562). *การบริหารจัดการโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี.* สารนิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระใบฎีกาสองเมือง อธิมุตฺโต (จอมพล). (2560). *ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระยะที่ 1-2 ชุมชน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธนจิรา พวงผกา. (2559). *ปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตบลบางเดื่อ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญเลิศ ช่วยธานี. (2558). *รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของชุมชนห้วยต้ม จังหวัดลำพูน.* รายงานการวิจัย, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

พระมหาก้องไพร สาคโร (เกตุสาคร). (2563). *แนวทางการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี.* ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระฐากูร วฑฺฒโน (จาวสุวรรณวงษ์), พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ, สุทธญาณ์ โอบอ้อม. (2563). *การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อำเภอพนมทวน จังหวักาญจนบุรี.* ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระชวลิต จิรวฑฺฒโน (ยั่งยืน). (2561). *กระบวนการส่งเสริมการรักษาศีล 5 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในตำบลแม่ต๋ำ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสิริชัย ธัมมานุสารี. (2558). *ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเทพสิงหวราจารย์ โสภณ โสภโณ/ยอดจำปา**.** (2562). *การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมยศ ถามเชฏฺโฐ (ปรือปรัก). (2559). *การมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะกรรมการจังหวัดระยอง.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเพชรณรงค์ ปญญาวชิโร (ทองนาค). (2563). *การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชัยภูมิ.* วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงราชวิทยาลัย.

พระมหาสุนทร ปุญญา. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขนุน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม.

พระอธิการอุดมศักดิ์ ถิรธมฺโม. (2558). *ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูศรีปริยัตยารักษ. (2560). *รูปแบบการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนจังหวัดนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสันติวชิรกิจ (วิโมกข์), พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ และขันทอง วัฒนะประดิษฐ์. (2561). *แนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อชุมชนสันติสุข : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโนนดุมจังหวัด กำแพงเพชร.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาพงษ์ศักดิ์ รตนญาโณ (ทองละมุล). (2562). *การบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี.* สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุภาพร วัชรคุปต์. (2558). *พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สัญญา เคณาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

3) สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง

3.1) บทความในวรสาร

กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์ และนรินทร์ สังข์รักษา. (2561). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลาดน้ำคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 12*(28), 163-176.

กัมปนาท บัวเจริญ และฟารุก ขันราม. (2564). แนวทางการมีส่วนร่วมในการธ ารงรักษาศีล 5 ของชุมชนบ้านลาว อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง. *วิทยาการจัดการปริทัศน์, 23*(2), 1-12.

เกื้อกูล ปุ๊ดผาม. (2557). *การมีส่วนรวมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. Journal of Graduate Research*, *5*(2), 1–11.

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). การวิเคราะห์หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน" ในบริบทประเทศไทย. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 8*(1), 123 -126.

ธนพล วิยาสิงห์**.** (2565) แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 กรณีศึกษา : ประชาชนบ้านหว้าน ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6*(2), 163-176.

พระครูพิทูรนคราภิรักษ์(อนุชาติ นรินฺโท). (2564). การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ จังหวัดพิจิตร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11*(3), 224-238.

พระครูปริยัติปัญญาโสภณ , พระครูสุธรรมกิจโกศล. (2566) การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันขององค์กรเครือข่ายในจังหวัดสุรินทร์. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8*(1), 704-718.

พระมหากฤษฎา กิตฺติโสภโณ. (2559). การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ด้วยการ ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5*(3). 42-62.

พระราชรัตนาลงกรณ์ และคณะ. (2561). ประสิทธิผลการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองยางคำ ตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 13*(39), 15-28.

พระครูวิริยธรรมานุศาสก์. (2565). กลยุทธ์การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 9*(9), 422-436.

พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ. (2560). หมู่บ้านรักษาศีล 5: รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6*(2), 435 – 448.

พระครูสันติวชิรกิจ (วิโมกข์. (2560). แนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อชุมชนสันติสุข : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโนนดุม จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 5*(ฉบับพิเศษ), 1-16.

วชิรวัชร งามละม่อม. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2*(1), 1-28.

วณิฎา ศิริวรสกุล, วัชรินทร์ อินทพรหม. (2561). รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี, 12*(29), 203-209.

วัชรินทร์ อินทพรหม. (2562). การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 10*(2), 134-143.

ศักดิ์ชาย มงคลเคหา. (2561). ผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเลย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 10*(1), 82-91.

สมบัติ นามบุรี. (2562). นวัตกรรมและการบริหารจัดการ. *วารสารวิจัยวิชาการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต, 2*(2), 121-134.

สิงห์คำ มณีจันสุข. (2561). ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. *วารสารวิจัยวิชาการ, 1*(2), 109-120.

อนุกูล ศิริจันทร. (2562). กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน**.** *Journal of Roi Kaensarn Academi, 4*(1), 18-31.

Tannenbaum, R.; & Frea, M. (1950). Participation by Subordinates : The Managerial Decision Making Process. *The Canadian Journal of Economics and Political Science. 16*(3), 408-419.

4) เอกสารสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

สถาบันพระปกเกล้า. (2562). *ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน.* สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2562, จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2561). *การมีส่วนร่วม.* สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.ect.go.th/ewt/ewt/ect_th/news_page.php?nid=767

องค์การบริหารส่วนตำบลพนมทวน. (2565). *การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของบ้านดอนงิ้ว.* สืบค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2560, จาก http://www.phanomthuan.go.th

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อวิจัย

1. พระราชวิมลโมลี, ดร.

ตำแหน่ง เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์

การศึกษา น.บ. (สาขาวิชานิติศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

น.ม. (สาขาวิชานิติศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ph.D. (Buddhist Studies) Magadh University INDIA.

2. พระครูปทุมสังฆการ, ดร.

ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอเมืองสุรินทร์

การศึกษา พธ.บ. (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

พธ.ม. (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

พธ.ด. (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. พระครูปัญญาวิมลวัฒน์ (ทับทิม อนาวิโล)

ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลในเมืองสุรินทร์ เขต 1

การศึกษา น.ธ. เอก สำนักเรียนวัดจุมพลสุธาวาส ต.ในเมือง อ.เมืองสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลสงยาง
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๘๑๗/๐๓๖๐

๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร กำนันตำบลเทนมีย์

ด้วย พระอนุศร นริสสโร เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๑๑๐๑๕ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางวัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๙ ๑๘๓๗ ๖๖๖๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๘๑๗/ว ๐๓๔๗

๖ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

เจริญพร ผู้ใหญ่บ้าน บ้านระเภาว์

ด้วย พระอนุศร นริสสโร เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๑๑๐๑๕ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ในพื้นที่ความรับผิดชอบของท่าน เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

รับรองสำเนาถูกต้อง
(นายสมบัติ ทิพรัมโภ)
ผู้ใหญ่บ้าน ระเภาว์ ม.12 ต.หนองใบ
13/มิ.ย./2566

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๙ ๑๘๓๗ ๖๖๖๗

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๘๑๗/๐ ๓๑๙

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เรียน พระครูปทุมสังฆการ, ดร. เจ้าคณะอำเภอเมือง

ด้วย พระอนุศร นริสฺสโร เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๑๑๐๑๕ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ของปรับเป็นผู้ตรวจสอบ
เครื่องมือ (IOC)
พระครูปทุม ดร.

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๙ ๑๘๗๗ ๖๖๖๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/๐๓๑๐

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

กราบเรียน พระเดชพระคุณพระราชวิมลโมลี, ดร. เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์

ด้วย พระอนุศร นริสฺสโร เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๑๕ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงกราบเรียนมายังพระเดชพระคุณท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๙ ๑๘๓๗ ๖๖๖๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๐๓๐๗

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เรียน พระครูปัญญาวิมลวัฒน์ เจ้าคณะตำบลในเมืองสุรินทร์

ด้วย พระอนุศร นริสฺสโร เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๑๑๐๑๕ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๙ ๑๘๓๗ ๖๖๖๗

ภาคผนวก ง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่อง เรื่อง “**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์**”

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นที่ตรงความเป็นจริงทุกข้อ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากท่านในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างสูงต่อการวิจัยครั้งนี้ และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✔ ในช่องคำตอบทางขวามือ ของแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริง

1) เพศ

☐ 1. ชาย

☐ 2. หญิง

2) อายุ

☐ 18-25 ปี

☐ 26 -45 ปี

☐ 46-60 ปี

☐ 61 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา
☐ 2. มัธยมศึกษา
☐ 3. ปริญญาตรี
☐ 4. สูงกว่าปริญญาตรี

4.อาชีพ

☐ 1. รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ
☐ 2. ค้าขาย
☐ 3. รับจ้าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย/ลงในช่องคำตอบทางขวามือของแต่ละข้อที่ตรงกับที่ท่านมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	การมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
1) ด้านการร่วมคิด						
1.	ท่านมีส่วนร่วมคิดวิธีการเผยแผ่ความรู้ให้กับชาวบ้าน เกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล กับองค์กร					
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการคิดเรื่องการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
3.	ท่านมีส่วนร่วมระดมสมองในการดำเนินโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล 5					
4.	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษา ศีล 5					
5.	ท่านมีส่วนร่วมกำหนดพันธกิจเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล 5					
6.	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
7.	ท่านมีส่วนร่วมคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	การมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
2) ด้านการร่วมตัดสินใจ						
8.	ท่านเข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
9.	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อทำงาน ในชุมชนของท่าน					
10.	ท่านมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
11.	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกจัดทำกิจกรรมต่างๆ ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
12.	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
13.	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
14.	ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
3) ด้านการร่วมปฏิบัติ						
15.	ท่านร่วมปฏิบัติด้วยการจัดเทศน์เรื่องศีล 5 ในวันพระหรือวันสำคัญทางพุทธศาสนา					
16.	ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
17.	ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติฝึกอบรมในการปฏิบัติงานตาม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
18.	ท่านได้ร่วมแรงจัดทำกิจกรรมการรักษาศีล 5 ของชุมชน					
19.	ท่านมีส่วนปฏิบัติด้วยการขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
20.	ท่านเข้าร่วมปฏิบัติการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
21.	ท่านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือมาตราการในการดูแลรักษาชุมชนของท่าน					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5	การมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ						
22.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
23.	ท่านร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของโครงการ					
24.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามสังเกตการณ์ทำงานของคณะทำงาน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
25.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ใช้สถานที่ในการติดตามและประเมินผล การทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล					
26.	ท่านมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลใน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5					
27.	ท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางในการแก่ปัญหาจากการสรุป ผลการประเมินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล					
28.	ท่านได้มีการติดตามกิจกรรม/โครงการและหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข					

ตอนที่ 3 แบบ แบบสอบถามข้อ เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการ

หมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง : เพื่อให้การการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ขอความกรุณาได้เขียนข้อเสนอแนะของท่านตามที่กำหนดไว้ทั้ง 4 ด้านดังนี้

1) ด้านการร่วมคิด

.....

.....

.....

2) ด้านการร่วมตัดสินใจ

.....

.....

.....

3) ด้านการร่วมปฏิบัติ

.....

.....

.....

4) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลมาบูรณาการ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลากรอกแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก จ
ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของประเด็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เขตพื้นที่
อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

****

<u>คำชี้แจง</u>

โปรดพิจารณาความสอดคล้องของประเด็นข้อคำถามเพื่อการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แต่ละข้อว่ามีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วโปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

+1 = สอดคล้อง หรือแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง
0 = ไม่แน่ใจ ว่าข้อคำถามนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้
-1 = ไม่สอดคล้อง หรือแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

ผลการตรวจสอบค่าตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน	ค่าเฉลี่ย IOC	ผลสรุป
	1	2	3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน	ค่าเฉลี่ย IOC	ผลสรุป
	1	2	3			
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

สูตร $\sum R = \frac{IOC}{N}$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

N แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

<u>หมายเหตุ</u> ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

สรุปค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

ภาคผนวก ฉ
ค่าจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผลการหาค่าอำนาจจำแนกราข้อ และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.92	28

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	91.3667	502.516	.612	.926
a2	91.2000	507.959	.555	.927
a3	90.9333	514.409	.460	.928
a4	91.6333	509.551	.551	.927
a5	91.4000	515.972	.443	.928
a6	91.0333	509.482	.595	.926
a7	91.2667	496.616	.683	.925
b1	90.6333	512.861	.528	.927
b2	91.2000	514.786	.519	.927
b3	91.5000	499.845	.696	.925
b4	91.1000	512.921	.548	.927
b5	91.2667	509.582	.566	.926
b6	91.2667	512.892	.658	.926
b7	91.4000	507.214	.585	.926
c1	90.5000	526.534	.302	.930
c2	90.5000	534.879	.166	.931
c3	90.7000	512.079	.467	.928

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c4	90.9333	514.340	.444	.928
c5	90.6667	523.195	.334	.929
c6	90.9333	514.547	.412	.929
c7	90.9333	516.892	.429	.928
d1	91.6000	489.283	.771	.923
d2	91.2667	503.857	.556	.927
d3	91.5000	497.017	.693	.924
d4	91.6000	504.041	.622	.926
d5	91.4667	497.085	.722	.924
d6	91.3000	494.976	.710	.924
d7	91.3000	504.217	.590	.926

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : พระอนุศร นริสฺสโร (ศรีตระกูล)

วัน/เดือน/ปีเกิด : วันที่ 18 มกราคม 2535

อยู่ปัจจุบัน : 146 วัดวิวิตวนาราม ต.บึง อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ 32000

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2551 : จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนปางมะค่าวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร

พ.ศ. 2554 : มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนบวรธรรมประยุทวิทยา วัดพรหมสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

พ.ศ. 2554 : สอบไล่ได้นักธรรม ชั้นตรีสำนักวัดพรหมสุรินทร์ จ.สุรินทร์

พ.ศ. 2556 : สอบไล่ได้นักธรรม ชั้นโทสำนักวัดพรหมสุรินทร์ จ.สุรินทร์

พ.ศ. 2557 : สอบไล่ได้นักธรรม ชั้นเอกสำนักวัดพรหมสุรินทร์ จ.สุรินทร์

พ.ศ. 2559 : ระดับปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จ.ร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2559 : ระดับปริญญาตรีบริหารศาสตร์ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา วิทยาเขตสุรินทร์ จ.สุรินทร์